

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

ŠPELA POLAK

KOMUNIKACIJSKA PODPORA POPOTRESNI OBNOVI V POSOČJU

DIPLOMSKO DELO

Ljubljana 2003

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Avtorica: ŠPELA POLAK
Mentor: doc. dr. PAVEL GANTAR
Somentor: asist. dr. ANDREJ ŠKERLEP

KOMUNIKACIJSKA PODPORA POPOTRESNI OBNOVI V POSOČJU
DIPLOMSKO DELO

Ljubljana 2003

ISKRENA HVALA vsem, ki ste mi pomagali in mi stali ob strani
pri nastajanju diplomskega dela.

Hvala mentorju dr. Pavlu Gantarju, ki mi je znal primerno svetovati glede literature. Za koristne nasvete se zahvaljujem tudi somentorju dr. Andreju Škerlepu. Oba sta bistveno prispevala k oblikovanju zapisanega. Zahvala velja tudi lektorici Simoni Kepic.

Hvala vsem, ki ste sodelovali pri popotresni obnovi na Ministrstvu za okolje, prostor in energijo, Pristopu, v Državni tehnični pisarni, v treh posoških občinah in kot novinarji.

Priznanje pa velja vsem, ki ste z močno voljo znali naprej, ko vam je potres porušil hiše – posebej vam želim vse najlepše, predvsem pa to, da se vam s posledicami potresa ne bo treba več bojevati.

KAZALO

1. UVOD	6
2. POSLEDICE NARAVNIH NESREČ	7
2.1 Definicije	7
2.1.1 Nesreča – posameznik in družba	7
2.1.2 Nesreča – prostorsko, časovno in čas okrevanja	8
2.2 Pregled posledic po področjih s poudarkom na njihovem odpravljanju	9
2.2.1 Družbene posledice naravnih nesreč	10
2.2.2 Ekonomske posledice naravnih nesreč	13
2.2.3 Psihološke posledice naravnih nesreč	15
2.2.4 Raziskava v Posočju po potresu leta 1998	17
2.2.5 Slovensko javno mnenje	19
2.3 Sklepne ugotovitve pregleda posledic naravnih nesreč	20
3. VLOGA ODNOSOV Z JAVNOSTMI PRI ODPRAVLJANJU POSLEDIC NARAVNIH NESREČ	21
3.1 Odnosi z javnostmi	21
3.1.1 Definicija odnosov z javnostmi	21
3.1.2 Svetovalec za odnose z javnostmi in razumevanje družbene vloge	22
3.1.3 Programi odnosov z javnostmi	24
3.1.4 Tehnike odnosov z javnostmi	24
3.1.5 Izbira programov odnosov z javnostmi v primeru naravne nesreče	25
3.2 Odnosi z lokalno skupnostjo	26
3.2.1 Opredelitev skupnosti	26
3.2.2 Odnosi s skupnostjo	31
3.2.3 Organizacijska umeščenost in vloga predstavnika za odnose z lokalno skupnostjo	33
3.2.4 Sporočila in orodja odnosov z lokalno skupnostjo	34
3.2.5 Sociologija in odnosi z javnostmi	35
3.2.6 Povzetek – odnosi z lokalno skupnostjo	36
3.3 Odnosi z mediji	37
3.3.1 Mediji v lokalni skupnosti	37
3.4 Krizno komuniciranje kot podpora delovanju organizacije	40
3.5 Sklepne misli k poglavju o odnosih z javnostmi pri odpravljanju posledic nesreč	41
3.5.1 Vpetost teoretičnega znanja v obravnavo praktičnega primera	42

4. ŠTUDIJSKI PRIMER: KOMUNIKACIJSKA PODPORA PRI POPOTRESNI OBNOVI V POSOČJU (1998 DO VKLJUČNO 2000)	43
4.1 Analiza	43
4.1.1 Posnetek ob prevzemu naloge komunikacijske podpore popotresni obnovi Posočja – pregled stanja	44
4.1.2 Organizacijska struktura	45
4.1.3 Organizacijski cilji	47
4.1.4 Pregled tekstov	48
4.1.5 Poglobljeni intervjuji	48
4.1.6 Natančnejša analiza problema	48
4.2 Priprava komunikacijske strategije z določitvijo merljivih komunikacijskih ciljev, priprava in izvedba komunikacijskih akcijskih načrtov ter evaluacija projekta po posameznih javnostih	50
4.2.1 Komunikacijske aktivnosti v letu 1998	51
4.2.2 Komunikacijske aktivnosti v letu 1999	58
4.2.3 Komunikacijske aktivnosti v letu 2000	64
4.2.4 Popotresna obnova z odnosi z javnostmi v letih 2001 in 2002	68
4.3 Povzetek projekta odnosov z javnostmi pri popotresni obnovi	68
4.4 Povzetek praktičnih nasvetov za predstavnike za odnose z javnostmi na podlagi obravnavanega primera	67
4.4.1 Delo praktikov	71
4.4.2 Naravna nesreča prizadene predvsem ljudi	72
4.4.3 Osebna pripravljenost praktika v primeru naravne nesreče	72
4.4.4 Pomembna znanja o odnosih z javnostmi	73
4.4.5 Predlogi dodatnih aktivnosti	73
5. ZAKLJUČEK	75
6. PRILOGE	82

1. UVOD

V diplomski nalogi se posvečam kompleksni praksi odnosov z javnostmi v specifičnih razmerah: odpravljanje posledic potresa. V obravnavi izhajam iz odnosov z javnostmi, hkrati pa vpletam druga znanja, ki pripomorejo k razumevanju odpravljanja posledic obsežne naravne nesreče.

Vključujem znanja s področja sociologije, ekonomije in psihologije, podkrepljena z analizami, ki so bile izdelane ravno v primeru zadnjega potresa v Posočju. Širši okvir razumevanja posledic in obsega sanacije nadgrajujem s teorijo odnosov z javnostmi predvsem prek programov odnosov z mediji, kriznega komuniciranja, bolj poglobljeno pa odnosov z lokalno skupnostjo. Slednjo v primeru popotresne obnove v Posočju vidim kot ključno, tako kot jo obravnava tudi organizacija, ki vodi obnovo – Ministrstvo za okolje, prostor in energijo. V zadnjem delu obravnavam praktični primer odnosov z javnostmi v primeru naravne nesreče – po potresu v Posočju 1998.

Izhajam iz domneve, da dobro organizirano in izvajano komuniciranje prispeva k uspešnosti tako obsežnega projekta, kot je obnova po potresu. Še posebej je to pomembno za lokalno skupnost, v kateri se je zgodila nesreča in kjer se odpravljajo posledice. Primeren program odnosov z javnostmi tako lahko pripomore k lažjemu delu organizacije, ki na terenu koordinira obnovo, hkrati pa tudi k boljšemu razumevanju med vsemi, ki pri obnovi sodelujejo.

Naravna nesreča se zgodi v določeni skupnosti, zato je tej posvečen večji del diplomske naloge. Za razumevanje skupnosti pa je pomembno poznavanje odnosov moči, kulturnih vzorcev ipd. – celotnega sistema delovanja skupnosti. Vedno torej obstaja širši okvir, ki pomaga razumeti vsako posamezno (»face-to-face«) komunikacijo. Že prisotni družbeni dejavniki vplivajo na percepcijo in sodelovanje med vsemi vključenimi v odnose z lokalno skupnostjo.

2. POSLEDICE NARAVNIH NESREČ

2.1 Definicije

Definicija nesreče (vrst nesreč) je natančno navedena v Zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, 64/94, 1994 : 3598), ki ga je Državni zbor Republike Slovenije sprejel leta 1994.

»Nesreča je dogodek ali vrsta dogodkov, povzročenih po nenadzorovanih naravnih in drugih silah, ki prizadenejo oziroma ogrozijo življenje ali zdravje ljudi, živali ter premoženje, povzročijo škodo na kulturni dediščini in okolju v takem obsegu, da je za njihov nadzor in obvladovanje potrebno uporabiti posebne ukrepe, sile in sredstva.« (Uradni list RS, 64/94, 1994 : 3598)

Zakon med naravne nesreče šteje potrese, poplave, zemeljske in snežne plazove, visok sneg, močan veter, točo, žled, pozebe, suše, množične pojave nalezljivih človeških, živalskih ali rastlinskih bolezni ter druge nesreče, ki jih povzročijo naravne sile.

Med druge nesreče spadajo: velike nesreče v cestnem, železniškem in zračnem prometu, požari, rudniške nesreče, porušitve jazu, nesreče, ki jih povzročijo aktivnosti na morju, jedrske nesreče in druge ekološke ter industrijske nesreče, ki jih povzroči človek s svojo dejavnostjo in ravnanjem, pa tudi vojne, izredno stanje ter druge oblike množičnega nasilja.

Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami pa prek opredelitve nevarnosti in ogroženosti pred nesrečo implicitno navaja tudi področja posledic: prizadeta ali ogrožena življenja ter zdravje ljudi in živali, povzročitev uničenja ali škode na premoženju, kulturni dediščini in okolju.

2.1.1 Nesreča – posameznik in družba

V nadaljevanju obravnavam naravne nesreče - potres - skozi pregled njegovih posledic in odpravljanja le-teh. Med pomembnejšimi so zagotovo opredelitve psihologije, saj je ravno osebni oziroma človeški odnos tisti, ki najbolj vpliva na odnose z javnostmi ob odpravljanju posledic potresa.

»Praviloma jih opredeljujemo kot dogodke, v katerih se pojavijo poškodbe in škoda, pri čemer sam dogodek ni bil namerno izzvan, za razliko na primer od vojn, umorov in vandalizmov. Imamo torej nenamerne vzroke in **nezaželene posledice**.« (Polič, 1994 : 17) Podobne definicije lahko najdemo tudi pri nekaterih drugih avtorjih. (glej Mrevlje, 1995 : 110) Predvsem sta pomembni nehotenost in neželenost posledic. Posledice pa krojijo tudi razumevanje njihovega odpravljanja pri vseh, ki pri tem sodelujejo – tako oškodovancev kot tistih, ki vodijo obnovo ali se vanjo vključujejo.

Vitaliano definira nesreče kot relativno hiter in v prostoru koncentriran dogodek, ki vpliva na nek družbeni podsistem (povzeto po Vitaliano v Mrevlje, 1995 : 110). Mrevlje pa to definicijo še razdeljuje naprej. »Ob nesreči pride do splošnega mnenja in prepoznave, da gre za spremenjeno izjemno in krizno situacijo, zaradi katere se spremenijo norme, vrednote in prednosti.« (Mrevlje, 1995 : 110)

Pozornost se s fizičnega vidika naravnih nesreč premika na medčloveške odnose. »Že od šestdesetih let naprej pa so vse bolj v ospredju socialno usmerjene opredelitve. Poudarek se premika s fizičnega dogodka k različnim vidikom socialne situacije.« (Polič, 1994 : 19)

Za odnose z javnostmi v času odpravljanja posledic nesreč je še najbolj pomembna naslednja ugotovitev, ki že aplicira tudi pomen empatije do posameznih javnosti pri oblikovanju programov. »Seveda bodo npr. seizmologi še vedno gledali na potrese kot na posebno vrsto pojavov, toda tega si ne morejo privoščiti družbene znanosti in družba pri organiziranju preprečevalnih in blažilnih ukrepov.« (Marko Polič, 1994 : 19)

Organizacija, ki se ukvarja z odpravo posledic ali pa z blažilnimi ukrepi in odnosi z javnostmi, se mora pri svojem delu zavedati, da: »Pri naravnih nesrečah gre za učinke zunanjega okolja na individualno – psihološki in kulturno-sociološki sistem.« (Polič, 1994 : 20)

2.1.2 Nesreča – prostorsko, časovno in čas okrevanja

Naslednja opredelitev opozarja na širši vidik od individualnega dojemanja – časovno in prostorsko omejitev ter okrevanje po nesreči.

»Večinoma imajo nesreče in katastrofe dve skupni določili, da so prostorsko in časovno specifične. Prostorski vidik je povezan z razširjenostjo nesreče in drugimi vplivi in procesi, ki prizadenejo regijo ali njena področja. Časovni vidik krize pa je zelo različen. Lahko naredimo ločnico med časom nastanka in trajanja dogodka ter med časom, ki je potreben za okrevanje, obnovo. Ta drugi del lahko traja nekaj let ali celo desetletij, odvisno od okoliščin in resnosti vpliva dogodka na posamezno regijo.« (Adamič, 1976 : 533)

Nekateri nesreče razumejo tudi bistveno širše. »V idealnem razumevanju naravne nesreče je le-ta enaka:

- z naravnimi povzročitelji;
- s fizičnim vplivom teh naravnih povzročiteljev;
- z oceno fizičnih posledic;
- z družbenimi motnjami, ki izvirajo iz dogodka s fizičnimi posledicami;
- z družbeno konstrukcijo realnosti v percipirani krizni situaciji, ki lahko vključuje ali pa ne fizičnih posledic;
- s politično definicijo določene krizne situacije in
- z neuravnoteženostjo v sposobnosti obvladovanja zahtev v krizni situaciji.«

(Quarantelli, 1981 : 458)

Ta definicija zanemari posameznikove odzive, opozarja pa na mnoge druge dejavnike, ki jih druge definicije spregledajo – tako je med drugačnostmi predvsem politična definicija krize.

2.2 Pregled posledic po področjih s poudarkom na njihovem odpravljanju

Posledice naravnih nesreč na posameznih področjih so pomembne na eni strani zaradi samega organizacijskega izvajanja npr. popotresne obnove, na drugi strani pa tudi zaradi razumevanja pomena drugačnosti izvajanja odnosov z javnostmi.

Odnose z javnostmi pri odpravljanju naravnih nesreč opredeljujem v naslednjem sklopu (Vloga odnosov z javnostmi pri odpravljanju naravnih nesreč), zato tu več pozornosti posvečam sociologiji, psihologiji in ekonomiji.

2.2.1 Družbene posledice naravnih nesreč

Kot družbene posledice nesreč obravnavam predvsem tiste, ki imajo vpliv na celotno družbo in znotraj nje na posameznika. Med njimi so tako navedene posledice in tveganja s sociološkim pogledom predvsem na skupnost, v kateri se zgodi nesreča.

Različne družbe se na različne naravne nesreče različno odzovejo v odvisnosti vsaj od dveh parametrov: razvitosti družbe in izkušenj, ki jih imajo strokovnjaki s posamezno nesrečo v družbi. Na odzive vplivajo tudi moč nesreče in njene razsežnosti. K temu prispevajo tudi ljudje in njihovo pred nesrečo vzpostavljeno družbeno okolje na območju, kjer se je zgodila nesreča.

2.2.1.1 Odzivi po nesreči in organizirana odprava posledic

Različni avtorji skušajo opredeliti, kaj pomeni nesreča v skupnosti. Osredotočajo se bolj na reakcije po nesreči, manj pa na del, ki obravnava odpravo posledic nesreč in traja bistveno dlje kot pa sam reakcijski čas, vezan na nesrečo. »Reakcijo na nesrečo opredeljuje masovni odziv posameznikov, skupin ali organizacij, ki sprva izgledajo kot nekoordinirane različne poti in lahko rezultirajo v kaotični konvergenci oseb, materiala in informacij.« (Cattarinussi, 1981 : 521)

Običajno je, da se z odpravo posledic nesreč ukvarjajo organizacije, ki so bodisi v te namene že prisotne v državnem sistemu ali pa so v ta namen oblikovane po nesreči (v Sloveniji takoj po nesreči Uprava RS za zaščito in reševanje, odpravo posledic nesreč pa prevzemata Ministrstvo za okolje, prostor in energijo ter Državna komisija za sanacije). Takoj po nesreči je običajno tudi vključevanje posameznikov, saj so skupaj s svojimi bližnjimi in znanci v situaciji, ko je ogrožena njihova eksistenca (življenja, hiša). »Avtorji in udeleženci so zaznali rast v interni solidarnosti, ki je povzročila tudi rast v altruističnem vedenju, sodelovanju in skupni pomoči.« (Wolfenstein v Cattarinussi, 1981 : 521) V zaključku tega dela diplomske naloge potrjujejo te ugotovitve tudi izjave posameznikov po potresu v Posočju leta 1998.

»Ljudje v fazi obnove skušajo predvsem vzpostaviti sprejemljive življenjske pogoje in osnovne funkcije organiziranega življenja.« (Barbina v Cattarinussi, 1981 : 522) Dolžina tega obdobja je odvisna od mnogih dejavnikov. »Dolžina te faze je odvisna tudi od resnosti katastrofe, sposobnosti odziva populacije, ki je utrpela škodo, in učinkovitosti lokalnih

oblasti.« (Cattarinussi, 1981 : 522) Za vzpostavitev posameznikovega življenja pred nesrečo sta pomembni tudi njegovo sodelovanje in organiziranost.

»Obdobje obnove je lahko zelo občutljivo tako s psihološkega stališča, saj se lahko pojavi fenomen depresije in zavračanja, in s stališča družbe, ko se razvijejo anemični in apatični odnosi.« (Cattarinussi, 1981 : 522) Za primer navaja potres v Furlaniji, kjer se je povečalo število pacientov v mentalnih bolnicah, povečalo se je število samomorov in število zlorab alkohola. Taki pojavi pa ne vplivajo samo na družine posameznikov, v katerih se to zgodi, pač pa tudi na širšo okolico. Cattarinussi precej pozornosti posveča tudi demografskim razmeram po potresu v Furlaniji in družbeno-kulturnim spremembam.

2.2.1.2 Modeli prednosti in slabosti nesreče v družbi, regiji

Presoja, kaj prinese naravna nesreča regiji, ali so to slabosti ali prednosti v primerjavi s stanjem pred naravno nesrečo, je precej težka. Vprašanje je tudi, če z nekim vnaprej pripravljenim modelom lahko dobimo primerljive rezultate.

»Družbene izgube kot posledica potresa vključujejo: smrti, poškodbe, psihološke travme, družbene motnje, poškodbo lastnine in motnje v gospodarskih aktivnostih.« (William, 1981 : 176) Na podlagi ugotovitev izgub in pričakovanj posledic potresa Jerome W. William razvija model, za katerega sam meni, da pomaga pri pripravi družbe na mogoče posledice potresa. Seveda je pri tem treba upoštevati, da vseh družbenih tokov tako modeliranje ne more predvideti. Že osnovna navedba izgub kot posledica potresa kaže na to, da vseh parametrov ne moremo izmeriti, niti vseh ne moremo kasneje 'sanirati'.

2.2.1.3 Posledice nesreče v odnosu do materialne škode

Viktor Turnšek večji del pozornosti posveča predvsem materialni škodi, ki nastane ob potresu. Obravnava jo kot glavni vzrok za družbene probleme, ki posledično nastanejo. Zato išče rešitve predvsem v predhodnem sistemu opozarjanja, pregledovanju stavb in podobnem. Prav tako pa obdobje obnove presoja zgolj skozi materialno škodo in predvsem stavbe. V svojih analizah se torej bolj nanaša na gradbeno stroko (Turnšek, 1981). Menim, da je tudi to poznavanje pomembno za odnose z javnostmi, saj je za primerno razlago posameznim javnostim (predvsem oškodovancem) v takih razmerah potrebna dobra informiranost. Izogibam se natančnejši obravnavi regulative na tem področju in dilemam ter trendom v gradbeni stroki v okoliščinah odpravljanja posledic naravne nesreče. Nekaj več pozornosti

posvečam le vprašanju odločitve o tem, kdaj poškodovani objekt rušiti ali obnavljati. Ta del je bistveno močnejše vezan na posameznika in družbo, kar dokazuje tudi naslednji primer.

»Kakorkoli, kmalu se pojavijo vprašanja, kaj naj bi storili s poškodovanimi stavbami. Ta vprašanja pa niso le tehnične narave, ampak so v osnovi lahko družbeno-politična.« (Turnšek, 1981 : 142) Odločitev, ali rušiti ali popravljati v slovenskem delu Furlanije, je lepo pokazala, kakšne razsežnosti imajo lahko na pogled preproste rešitve. Viktor Turnšek (Turnšek, 1981 : 142) povzema dogajanja, ko so se ljudje fizično uprli rušenju, ki je bilo izvedeno s strani podjetij in organizacij zgolj zaradi ustvarjanja profita. Tu velja omeniti tudi psihološke posledice pri stanovalcih objekta, ki izhajajo iz takih odločitev – prednosti in slabosti posameznik občuti pri katerikoli izmed odločitev.

Pri sanaciji posledic vsake naravne nesreče so tudi v okviru zagotavljanja trajne pomoči na začetku nadvse potrebna nekatera dela, ki niso nujno najprej izdelana v smislu trajnosti, pač pa rešujejo probleme, ki se izkažejo sproti. Zagotavljanje pomoči ljudem mora biti prisotno praktično ves čas - vsaj dokler ni saniran, rekonstruiran, ali pa na novo zgrajen poškodovani objekt. Vsakega posameznika najprej zanima njegov objekt, financiranje tega objekta, časovni potek obnove in podobno, saj na zagotavljanju osnovnih eksistencialnih pogojev temelji njegovo življenje. Naenkrat je težko posredovati odgovor vsem, ki imajo poškodovane objekte, saj je nemalokrat potrebna natančnejša presoja, ki zahteva svoj čas.

»Kot ocenjujem, morajo biti v vsakem primeru narejeni laboratorijski testi nosilnih elementov, ki jih je treba upoštevati pri načrtovanju in izračunih za obnovo stavb.« (Turnšek, 1981 : 145) Zagotovo je to pomembno, prav tako pa so pri vsakem načrtovanju obnove pomembne tudi pretekle izkušnje. Tako se je na primer pri potresu v Posočju leta 1998 pokazalo nekaj prednosti in slabosti obnove iz leta 1976, ki jih je bilo pri načrtovanju nove obnove vsekakor treba upoštevati. »Velikonočni potres je razkril in kaznoval vse napake in pomanjkljivosti, ki so bile storjene pri sanaciji po potresu leta 1976, ko je zaškripalo ravno pri nadzoru nad opravljenimi deli.« (Blazetič Juren, 2002)

2.2.1.4 Posledice kot družbena ranljivost

Nekateri avtorji razumejo posledice naravne nesreče kot sistemski problem prej urejene družbe, ki se pojavi po naravni nesreči in pri njenem odpravljanju posledic. »Nesreče so v definicijah s sociološkega vidika obravnavane kot dogodki, ki so skoncentrirani v času in

prostoru in običajne normalne strukture družbenih (pod)sistemov nenadoma uničijo; ter je izpolnitev vseh ali nekaterih osnovnih družbenih funkcij preprečena.« (Pelanda, 1981 : 68) Avtor ugotavlja, da le nekaj definicij skuša povezovati pojmovanje nesreče z zrušitvijo že obstoječih kapacitet rutine družbenih struktur. (Pelanda, 1981)

»Vsaka vrsta nesreče, naravna ali človeško sprožena, je popolnoma odvisna od družbenih vzrokov. Če sprejmemo princip 'totalne odgovornosti', potem je najenostavnejša in najbolj splošna definicija, ki jo lahko postavimo, ta, da je nesreča aktualizacija družbene ranljivosti.« (Pelanda, 1981 : 69)

2.2.2 Ekonomske posledice naravnih nesreč

2.2.2.1 Primer uporabe ekonomskih kazalcev v Furlaniji

Cattarinussi pri analizi potresa v Furlaniji ne obravnava ekonomskih posledic po samem potresu oziroma škode, ki jo je naravna nesreča sprožila. Se pa z zanimivega stališča, kar bi gotovo veljalo raziskati po sanaciji posledic katerekoli naravne nesreče, loteva ekonomskih posledic v času rekonstrukcije. »Ekonomske kazalci, analize industrije (D'Angiolini, 1979), obrti (Nodari, 1979) in trgovine (Sambri, 1979) nakazujejo povečano porabo razpoložljivih finančnih virov, kar povzroča pospešeno ekonomsko stabilizacijo tako v pomenu zaposlenosti kot proizvodnje. Druge raziskave industrijskega sektorja pa kažejo, da ni prišlo do zmanjšanja stopnje zaposlenosti, in še več, kar 10-odstotno povečanje je za naslednja tri leta pričakovala večina proizvajalcev.« (Cattarinussi, 1981 : 525) Štiri leta po potresu je bila izdelana nova raziskava na istem območju. Avtor ugotavlja, da so bili zaključki nekoliko drugačni: »Okrepitev industrijske strukture je bila evidentna samo v nekaterih občinah – v tistih, kjer je bila prej visoka stopnja industrializacije. Nasprotno pa se je v drugih občinah, ki so imele prej nižjo stopnjo industrializacije, situacija še poslabšala.« (Cattarinussi, 1981 : 525) Potrebno je dobro poznavanje družbenih razmer pri vzpostavljanju ekonomske stabilnosti in ne samo na primer enakomerno vlaganje v stabilizacijo. Vlaganje v razvoj je predvidel zakon v letu 1998 že v samem začetku popotresne obnove v Posočju. (Uradni list Republike Slovenije, 45/99, 1998 : 3159)

2.2.2.2 Nesreča se zgodi v določenih ekonomskih razmerah

V različnih območjih in po različnih nesrečah se ekonomske posledice odrazijo različno. Gre za neke že vzpostavljene pogoje, v katerih se nesreča zgodi: stopnja zaposlenosti, stopnja

industrializacije, višina povprečnega mesečnega dohodka in podobno. Zaradi obravnavanega primera navajam analizo po potresu leta 1976 prav tako v Posočju.

»Ekonomija je v dolini reke Soče stagnirala nekaj zadnjih let zaradi nizke stopnje vlaganj, pomanjkanja kadrov, same konfiguracije območja, izoliranosti in težke dostopnosti, bližine meje in tako dalje. To ne velja samo za najbolj poškodovani Tolmin, temveč tudi za nekaj območij občine Nova Gorica; zaradi upada rudarstva to velja tudi za Idrijo. Ni pa mogoče, da bi obnovo po potresu izpeljali s sočasnimi ekonomsko in socialno bolj stabilnimi ukrepi za populacijo, ki je bila prizadeta ob potresu. Napredek regije se lahko zagotovi le s pospeševanjem hitrejšega ekonomskega razvoja. To je potreben pogoj za celovito eliminiranje posledic potresa.« (Adamič, 1981 : 552)

Tak okvir je treba razumeti tudi ob izvajanju odnosov z javnostmi – z vsemi njegovimi elementi, posledicami pri obnovi. Siceršnje ekonomske (pa tudi druge družbene in psihološke) težave, ki obstajajo na nekem območju, ostanejo tudi ob nesreči in so s skupnim učinkom posledic nesreče lahko še toliko bolj potencirane.

Nadgraditev obnove stavb je predvidel že Zakon o popotresni obnovi objektov in spodbujanju razvoja v Posočju, ki je že v letu 1998 vključil razvojno dimenzijo. Poleg tega je bilo zaradi pomena poznavanja situacije in primerne razporeditve sredstev zagotovljeno, da ta sredstva razdeljuje Sklad za regionalni razvoj in ohranjanje poseljenosti slovenskega podeželja, ustanovljena pa je bila tudi lokalna organizacija – Posoški razvojni center. Slednja pomaga pri ustvarjanju programov in pripravi za razpise za dodelitev razvojnih sredstev. (Uradni list Republike Slovenije, 45/98, 1998 : 3159) Zagotovo pa je dimezija razvojnih spodbud lahko ocenjena le dolgoročno, kratkoročno so vidni le njeni posamezni učinki.

2.2.2.3 Nacionalni ekonomski vidiki odpravljanja posledic nesreč

Obstajajo tudi različni vidiki ekonomskih (finančnih) analiz posledic potresov oziroma naravnih nesreč. Velja omeniti tiste analize, ki obravnavajo nacionalni nivo, saj je v Sloveniji običajno država tista, ki zagotavlja večji del sredstev za odpravo posledic. »Finančna sredstva lahko prihajajo iz različnih virov: domači in tuji krediti, posojila, odstotek nacionalnega proizvoda, bančne rezerve, monetarni ukrepi in transferji ter podobno.« (Zelenkov, 1981 : 565)

Branko Zelenkov meni, da je treba pozornost nameniti več vidikom:

- »določitev skupne vsote finančnih virov, potrebnih za obnovo izgub, ki so se pojavile;
- določitev različnih virov sredstev;
- določitev tistih, ki bodo omogočili razpoložljivost finančnih virov;
- določitev časovnega obdobja, v katerem bodo sredstva porabljena; in
- določitev poti za obnovo izgub z obsegom izgub, ki rezultirajo iz potresa, seveda kar se da objektivno.«

(Zelenkov, 1981 : 565)

2.2.3 Psihološke posledice naravnih nesreč

Pri navajanju in opredelitvah posledic naravnih nesreč se osredotočam predvsem na zaključne faze, torej na tiste, ki sledijo šokom in prvim hujšim psihičnim stiskam. Zaključne faze so pogosto vezane na samo odpravljanje nesreč in v skladu s tem se tudi odražajo. Seveda tu velja predvsem povezava z začetno opredelitvijo nesreče, kot je potres – nepredvidljivost, hipen efekt, obsežne in predvsem neželene posledice. »V potresni situaciji nam ni težko prepoznati vrste telesnih in duševnih obremenitev, ki delujejo na človeka, in jim pravimo stresorji.« (Mrevlje, 1995 : 110)

Razlikovali naj bi predvsem med dvema pojmovanji vedenja in doživljanja ljudi med nesrečami. »Po prvem so nesreče zelo hudi in travmatični življenjski dogodki, ki pri prizadetih povzročijo močne, globoke in zelo negativne psihične posledice. Temu pravimo pristop individualne travme. Nasprotuje mu pojmovanje, da ima kolektivna nesreča različne in ne splošnih učinkov. Lahko so negativni, toda tudi pozitivni. Mnogi od negativnih so razmeroma kratkotrajni, različne težave žrtev pa bolj povezane z organiziranimi odzivi po dogodku kot pa z njim samim.« (Polič, 1994 : 14)

Ljudje se različno odzivajo na nesreče. »Vrsta raziskav je pokazala, da so odzivi na nesrečo vedno heterogeni in lahko pričakujemo niz različnih odzivov.« (Polič, 1994 : 16) Polič izpostavlja pomen obdobja po nesreči: »Vse, kar se dogaja po nesreči, je prav tako pomembno ali pa celo bolj kot to, kar se dogaja med njo.« (Polič, 1994 : 16)

Skladno z ugotovitvami Thompsona Marko Polič navaja razvrstitev psihološkega dogajanja med nesrečo v stopnje: grožnja, opozorilo, vpliv, odmik in po vplivu. (glej Polič, 1994 : 16) Osredotočam se na drugi dve opredelitvi odzivov ljudi. Pri odmiku prihaja do vrnitve v normalno psihično stanje, nekateri pa ostanejo zelo ranljivi in čustveno nestabilni. V tej fazi ljudje dogodkom dodajajo večji pomen, velik vpliv na razlago imajo lahko govorice, pogosto iščejo odgovornega, vsi pa čutijo potrebo po informiranju. Po prenehanju nevarnosti se prizadeti pričnejo ukvarjati z odpravo posledic. (Polič, 1994)

Tu velja vključiti tudi govorice kot poseben del psihološkega in družbenega področja. »Govorice nastanejo, kadar so ogroženi vitalni interesi ljudi: zdravje, ekonomska in socialna varnost, osebna svoboda, način življenja in podobno.« (Vreg, 2000 : 122) Vreg navaja dogodke, v katerih še posebej prihaja do govoric, med njimi izpostavlja naravne nesreče. Zanimiva pa je tudi razdelitev govoric v različne kategorije, ki jo Vreg povzema po raziskavi ameriških znanstvenikov. Navajam le eno, ki je pomembna za razumevanje tu obravnavanega konteksta. »Govorice strahu in negotovosti. Pojavljajo se zlasti takrat, ko so življenjski pogoji posameznika ali skupine nenormalni (vojna, naravne nesreče, krize).« (Vreg, 2000 : 122)

Marko Polič navaja zaključno psihološko dogajanje po Thompsonu kot stopnjo 'po vplivu'. »Postopno se posamični odzivi uskladijo v organiziran družbeni odziv. Kako bo to potekalo, je odvisno od družbenih in kulturnih razmer. Dogajanje po nesreči ima lahko hujše posledice kot sama nesreča. Pri nekaterih lahko prevlada stresni odziv.« (Polič, 1994 : 17)

Avtor ne navaja trajanja te zadnje faze, vendar pa glede na običajno dolgotrajnost odpravljanja posledic nesreče lahko ugotovim, da predvsem zadnji dve fazi trajata dalj časa, lahko tudi leta.

Gorazd V. Mrevlje (glej Mrevlje, 1995) navaja, da se bolezenski znaki pri človeku pri tako imenovani posttravmatski stresni motnji kažejo predvsem na duševnem, vedenjskem in telesnem področju. Glede na razsežnost potresa v Posočju 12. aprila 1998 se velja osredotočiti predvsem na vedenjski del, saj glede na to lahko sklepamo o odzivih, ki so nato sledili pri samem vzpostavljanju prejšnjega stanja – popotresni obnovi.

»Med temi znaki so predvsem: težave s spanjem, razdražljivost in izbruhi jeze, težave s pozornostjo in koncentracijo, pretirana obrambna drža in čuječnost, pretirane alarmne

reakcije, neobičajna fiziološka odzivnost v situacijah, ki spominjajo na travmatski dogodek ali ga simbolizirajo.« (Mrevlje, 1995 : 114) Vpliv imajo tudi popotresni sunki, ki prav tako vplivajo na počutje in odzive ljudi – so pa po močnejših sunkih dokaj pogosti.

»...naslednja tabela, ki prikazuje rezultate socioloških študij človeških reakcij na rušilni potres. Tudi izkušnje v Sloveniji so skladne z navedbami v tabeli.« (Fischinger, 1998)

2.2.3.1 Tabela: Človeške reakcije na katastrofalen potres

Čas po potresu	Reakcija
0 - 1 minuta	panika
1 minuta - 1 teden	strah in jeza
1 teden - 1 leto	odločenost za zavarovanje
1 leto - 5 let	počasno upadanje zanimanja
5 let - 10 let in naprej	zavestno odklanjanje stroškov v zvezi s potresno zaščito

Vir: Fischinger, Matej (1998): Predpisi za potresno varno gradnjo: učinkovitost, izvajanje in odgovornost. Potresno varna graditev in popotresna obnova v Posočju: okrogla miza v Kranju (v organizaciji Ministrstva za okolje in prostor) v okviru sejma Zaščita '98.

2.2.4 Raziskava v Posočju po potresu leta 1998

Za obravnavano temo so pomembne ugotovitve, ki jih je pokazala raziskava po potresu leta 1998 v Posočju. Izvedena je bila leta 1999, zagotovo pa bi bili zanimivi tudi rezultati podobnih vprašanj po skoraj štirih letih po potresu, ko je situacija nekoliko drugačna. Ključne dele povzemam po prispevku avtorjev Marka Poliča, Grega Repovša in Sanje Šešok (vsi Filozofska fakulteta), osredotočam pa se na del, ki se nanaša na obnovo. Po prvem letu obnove je sicer nekoliko težje soditi o celotni obnovi, vendar menim, da odraža stanje, s katerim so se soočali oškodovanci ter organizacija pri odpravi posledic in z njo odnosi z javnostmi.

Raziskovalni okvir: »V raziskavo je bilo vključenih 152 prebivalcev prizadetih območij, predvsem Bovca, Kobarida in okoliških vasi (Lepena, Soča, Kal Koritnica, Log pod Mangrtom, Drežnica, Drežniške Ravne in Magozd), ter 52 reševalcev, predvsem gasilcev z Bovca in Kobarida. Med prebivalci je bilo 47,4 % moških in 52,6 % žensk, povprečna starost je bila 47,36 let (15 do 88 let).« (Polič in ostali, 1999 : 136) »Prebivalci so bili avgusta 1999

individualno anketirani na svojih domovih, reševalni delavci pa so vprašalnike prejeli in samostojno izpolnili.« (Polič in ostali, 1999 : 136)

Avtorji raziskave so tudi konkretno spraševali po ocenah obveščanja o obnovi. »Obveščanje o problemih prenove so anketiranci ocenili zmerno do precej pozitivno. Višje izobraženi so bili do obveščanja o obnovi bolj kritični. Navodila so ocenjevali kot dokaj jasna in pravilna, menili pa so (posebno nižje izobraženi), da je premalo navodil. Očitno potrebujejo ljudje dokaj konkretne napotke za najdenje v razmeroma neobičajnih razmerah prenove.« (Polič in ostali, 1999 : 139)

Zanimive so ugotovitve glede državne pomoči, ki bi jih, kot ugotavljajo tudi avtorji, vsekakor bilo smiselno bolj raziskati. Ravno temu delu je bilo, kot bomo videli pri primeru, posvečenih precej časa in razlag, saj so ljudje po tem najbolj spraševali. »Očitno so ljudje dokaj dobro ocenili, od kod bodo dobili pomoč in koliko bodo morali prispevati sami. Ali je to rezultat dobrega obveščanja, prejšnjih izkušenj ali česa tretjega, bi veljalo še raziskati.« (Polič in ostali, 1999 : 140)

Naslednji rezultat verjetno izhaja iz več dejavnikov pomoči – tako državne kot humanitarne, ki pa sta bili medsebojno popolnoma ločeni. »Glede pomoči so menili, da je ni bilo dovolj (povprečna ocena 3,25) in da se je delila bolj nepravilno kot ne. Razlike v stališčih glede na kraj in izobrazbo niso bile statistično pomembne. Te ocene so za take razmere dovolj običajne, saj se ljudem vedno zdi, da se zadeva zanje ni pravično iztekla. Nepreglednost postopkov, zamude pri reševanju ipd. pa tako vzdušje še podžigajo. Pri obnovi Posočja so anketirance motile predvsem počasnost postopkov, administrativne ovire in neustrezna organiziranost. Bolj izobraženi so bili do tega bolj kritični. Taka kritika se je v javnosti precej pojavljala. Po eni strani odraža razmere, po drugi strani pa je tudi res, da množični mediji s svojim poročanjem oblikujejo stališča.« (Polič in ostali, 1999 : 140)

Najbolje razmere v času obnove – vedno bolj, ko se odmika čas potresa - nakazuje vsebinsko navajanje odgovorov pri anketah, ki jo je v okviru analize povzel Tomaž Tišler. Ugotovitev že nakazuje tudi kopičenje problemov na konkretnem objektu, ki so povezani s pretekom časa od potresa. »Ljudje v Bovcu pravijo, da je bilo v prvih nekaj dneh po potresu lepo. Tolikšne povezanosti med ljudmi ni bilo ne prej ne pozneje. Podobno so poročali tudi v drugih krajih, a

prav v Bovcu najbolj. V manjših vaseh so ljudje tudi sicer bolj povezani med seboj.« (Tišler, 1999 : 142)

Izpuščam rezultate obravnavane ankete o začetnih reakcijah ljudi po potresu v Posočju, občutke, s katerimi so se soočali, oceno obveščanja takoj po nesreči, aktivnosti reševalcev in podobno. Vsekakor so tudi ti pomembni in mora biti z njimi seznanjen kdorkoli, ki v nadaljevanju vstopa v trajno odpravljanje posledic nesreč. Odražajo pa že v začetku navedene ugotovitve in trditve o reakcijah takoj po naravnih nesrečah.

2.2.5 Slovensko javno mnenje

Na tem področju sicer ni bilo obsežnejših anket, je pa anketa Slovensko javno mnenje (1999/1) obravnavala naravne nesreče oziroma percepcijo grožnje naravnih nesreč v Sloveniji. Raziskava z naslovom Demokratizacija v vzhodnoevropskih državah (mednarodna raziskava) in Nacionalna varnost je tudi edina obravnavala potres v Posočju. Pri oceni ogroženosti Slovenije z naravnimi nesrečami je 39,1 % anketirancev odgovorilo, da je ta ogroženost zelo močna, 43,7 % anketirancev meni, da je ogroženost srednja, 15,2 % ocenjuje ogroženost z malo, le 2 % anketirancev pa sta menila, da te ogroženosti ni. Na vprašanje, kako bi ocenili delovanje slovenskega sistema varstva pred nesrečami v Posočju spomladi 1998, je 2,1 % anketirancev menilo, da zelo uspešno, 19,9 % jih je menilo, da uspešno, 31,2 %, da niti niti, 33,1 %, da neuspešno, in 13,7 %, da zelo neuspešno. Menim, da je to vprašanje dokaj široko, poleg tega se nanaša na varstvo pred naravnimi nesrečami, kar je v primeru potresa težje. Za primerjavo velja navesti mnenje anketirancev o varstvu pred poplavami. Anketiranci v istem letu (torej letu 1998) varstvo pred poplavami ocenjujejo podobno kot varstvo pred potresom. 1,4 % anketirancev je menilo, da je bilo varstvo zelo uspešno, 23,8 % anketirancev, da je bilo uspešno, 37,8 %, da niti niti, 27,8 %, da neuspešno, ter 9,2 %, da zelo neuspešno. Rezultati so si pri obeh ocenah dokaj podobni, največ je odstopanj za štiri odstotke. Za kategorijo ne vem pa se je pri oceni varstva pred potresom odločilo 56 anketirancev, pri poplavah pa 120.

2.3 Sklepne ugotovitve pregleda posledic naravnih nesreč

Nujna je interdisciplinarna obravnava posledic tako obsežne naravne nesreče, kot je bil potres leta 1998 v Posočju, ne moremo obravnavati zgolj z vidika odnosov z javnostmi, da bi lahko primerno razumeli celoto. V nadgradnji pa lahko v širši okvir umeščamo odnose z javnostmi.

Paton je na enem izmed posvetov (Disaster Psychology Symposium, 1997) razpravljal o obsežnosti vpliva nesreče v skupnosti in nujnosti interdisciplinarnega pristopa h konceptualiziranju in upravljanju vpliva na tej stopnji. (glej Paton, 1997) Različna področja odraza posledic identificira tudi Pak. »Pak (1978) navaja, da se posledice, ki so rezultat potresa, v prizadeti regiji odrazijo predvsem v spremembah izgleda regije, spremembah gospodarstva regije ter spremembah porazdelitve prebivalstva. Vse tri posledice pa so med seboj tesno povezane.« (Adamič, 1981 : 551)

Vse posledice nesreč je težko zajeti in jih opisati, delujejo namreč na individualnem, družinskem in družbenem nivoju, vplivajo na institucionalno raven, okolje in naravo.

3. VLOGA ODNOSOV Z JAVNOSTMI PRI ODPRAVLJANJU POSLEDIC NARAVNIH NESREČ

3.1 Odnosi z javnostmi

3.1.1 Definicija odnosov z javnostmi

Odnosi z javnostmi so v splošnem razumevanju vzpostavljanje in vzdrževanje vzajemno koristnih odnosov med organizacijo in njenimi javnostmi.

»Odnosi z javnostmi so, gledano dobesedno, odnosi med organizacijo in različnimi javnostmi – zaposlenimi, delničarji, strankami in drugimi skupinami. Ti odnosi so eden izmed najpomembnejših resursov organizacije; delo praktika za odnose z javnostmi je torej ključnega pomena.« (White, 1991 : ix) White že v osnovno razlago odnosov z javnostmi vplete praktika, saj je skozi to vlogo odnose z javnostmi lažje razumeti. Pomemben del namenja tudi managerski vlogi praktika v podjetju, dotakne pa se tudi različnih pojmovanj odnosov z javnostmi in problemov pri definiciji, kaj odnosi z javnostmi pravzaprav so.

»Britanski inštitut za odnose z javnostmi na primer definira odnose z javnostmi kot: načrtovan in neprestan napor za vzpostavljanje in vzdrževanje dobrih odnosov ter medsebojnega razumevanja med organizacijo in njenimi javnostmi.« (White, 1991 : 2)

Grunig je samo definicijo odnosov z javnostmi bistveno bolj razdelal. Ukvarja se z zgodovinskim razvojem prakse, umešča odnose z javnostmi organizacijsko strukturo in povzema ključne opredelitve. Razvil je štiri modele odnosov z javnostmi in za različne stopnje opisal ključne značilnosti – njihov razvoj je tudi zgodovinsko pogojen. (Grunig, 1984) Dvosmerni simetrični model je ideal, h kateremu bi po Grunigu morali odnosi z javnostmi težiti. Pred idealnim modelom so se po Grunigu pojavili trije: model tiskovnega predstavnika, javnega informatorja in dvosmerni asimetrični model. Namen dvosmernega simetričnega modela je po Grunigu vzajemno medsebojno razumevanje, narava komunikacije je opredeljena z dvosmernimi uravnoteženimi učinki, medsebojno izmenjavanje v komunikaciji med skupinama, raziskovanje je formativno (vrednotenje razumevanja). Po ocenah Gruniga pa tako komunikacijo v praksi uporablja komaj 15 % organizacij. (glej Grunig, 1984 : 22)

»Kanadsko združenje za odnose z javnostmi definira odnose z javnostmi kot managersko vlogo, ki vrednoti / določa javno vedenje, identificira politiko in postopke posameznikov ter organizacij v javnem interesu, načrtuje in izvaja programe aktivnosti, da bi si prislužila javno razumevanje in sprejemanje.« (White, 1991 : 2)

3.1.2 Svetovalec za odnose z javnostmi in razumevanje družbene vloge

Avtorji vse bolj izpostavljajo tudi družbeno odgovorno vlogo prakse odnosov z javnostmi. K razumevanju slednje pripomore opredelitev vloge svetovalca oziroma praktika. Ta je običajno vezni člen med organizacijo in njenimi javnostmi, prizadeva pa si za vzpostavljanje in ohranjanje vzajemno koristnih odnosov.

Praktik odnosov z javnostmi mora biti sposoben tolikšne empatije in razumevanja organizacije ter njene vsake posamezne javnosti, da tudi sam pri sebi stalno čuti razpetost ob zavedanju interesov organizacije in interesov javnosti. Te interese mora biti sposoben razumno pretehtati in iskati pot do njihovega zbliževanja, če že ne do poenotenja. To seveda ni enostavno, ko se praktik sooča s konkretnim stališčem organizacije in konkretnim stališčem ene izmed javnosti. Poznavanje razlogov in ozadja dejavnikov, ki so vodili do take situacije (predvsem v primeru diametralno nasprotnih stališč), praktiku omogoča, da organizaciji poleg naloge odnosov z javnostmi pomaga tudi pri razumevanju njene širše družbene vloge. Edino tako lahko sledijo učinkoviti odnosi z javnostmi tudi v smeri podpore izpolnjevanju osnovnih ciljev organizacije.

Dean Kruckeberg in Kenneth Starck izhajata iz predpostavke, da praktiki odnosov z javnostmi ne razumejo svoje družbene vloge. »Ta vloga ni samo, služiti potrebam naročnikov, pač pa družbi na splošno.« (Kruckeberg in Starck, 1988 : xii) Ugotovitve avtorja podpreta tudi s trditvami drugih analitikov. »Nolte trdi pravilno, da programi odnosov z javnostmi ne morejo biti več v celoti prilagajanje okolja organizaciji, enako pozornost morajo dajati prilagajanju organizacije okolju.« (Kruckeberg in Starck, 1988 : 13)

Večinoma se organizacije tega zavedajo, vendar pa imajo na drugi strani tudi pomembno nalogo preživetja v boju na trgu oziroma izpolnitve določenega organizacijskega cilja. »Po našem mnenju pa je za uspeh upravljanja z deležniki tako v teoriji kot praksi bolj pomemben razlog ekonomske racionalnosti, ki izhaja iz hladne poslovne kalkulacije: gre za spoznanje, da

kvaliteta odnosov s skupinami deležnikov bistveno prispeva k poslovnemu uspehu ali neuspehu organizacije, ...» (Škerlep, 1988 : 741)

Praktiki tako pri odločitvi za določeno aktivnost presojuje več vidikov, več interesov ter se na podlagi tega odločajo za določeno aktivnost v okviru odnosov z javnostmi. Iskanje kompromisa ni vedno enostavno niti vedno ne naleti na odobravanje v javnosti, ki ima recimo diametralno nasproten interes od organizacije. Iskanje kompromisa med različnimi interesi tudi spodleti in takrat so praktiki odnosov z javnostmi skupaj z vodstvom organizacije tisti, ki presodijo o obliki in vsebini sporočil različnim javnostim. To pa pomeni tudi primeren odziv javnosti, ki ni dosegla konsenza glede interesov. Naloga predstavnika za odnose z javnostmi bi morala biti v takih primerih, da skupaj z vodilnimi v organizaciji najde način, da se take situacije zgodijo čim manjkrat. Seveda to lahko stori le na način, da zna pravilno predstaviti interese javnosti in njihov pomen tudi za organizacijo (vodilnim v instituciji oziroma podjetju).

»Vzpostavljanje in ohranjanje odnosov z javnostmi ni odvisno samo od volje vodstva organizacije in sposobnosti specialistov za odnose z javnostmi, da dvosmerno in simetrično komunicira z javnostmi v obojestransko korist. Na eni strani imamo namreč objektivne in strukturne možnosti in nezmožnosti tako organizacije kot deležnikov za upoštevanje interesov drugega, na drugi strani pa imamo subjektivno pripravljenost ali nepripravljenost obeh strani za razreševanje konfliktov.«

(Škerlep; 1998 : 749)

Menim, da je to jedro, iz katerega izhajajo vse aktivnosti. Orodja odnosov z javnostmi so tista osnova, ki praktikom nudijo nabor možnih oblik sporočanja. Pri vsakem orodju pa je vsebina celo bolj pomembna – izraža stališča oziroma interese organizacije ter njeno uspešnost pri zbliževanju oziroma upoštevanju interesov javnosti, s katerimi se sooča. Zbliževanje interesov je najlažje prek sodelovanja z javnostjo in njenega vključevanja (participacije) v postopku priprave določenih odločitev ali programov.

Odločitve o takem načinu sodelovanja je težko sprejeti v organizaciji, kjer to ni bila navada. Tako delo zahteva veliko časa, organiziranosti in priprav – predvsem na ravni vodstva. Poleg tega zahteva dobro poznavanje razmerij v skupnosti, saj so od tega odvisna povabila posameznikom za sodelovanje in uspeh le tega. Prav z vsakim zainteresiranim posameznikom

je osebna komunikacija zagotovo nemogoča; je pa pri medsebojnem razumevanju in gradnji vzajemno koristnih odnosov najbolj uspešna. »Večina praktikov danes trdi, da je 'face-to-face' komunikacija v moderni masovni družbi neuspešna, če že ne nemogoča.« (Kruckeberg in Starck, 1988 : 70) Kot navajata avtorja, pa bi morali slediti Deweyu, za katerega je ključna prav ta komunikacija. (Kruckeberg in Starck, 1988)

3.1.3 Programi odnosov z javnostmi

Odnosi z javnostmi vključujejo vrsto programov oziroma specializacij, ki so prilagojene specifičnih javnostim ali pa specifičnim področjem, dogodkom. Se pa programi medsebojno prepletajo, tudi dopolnjujejo – tako na primer odnosi z lokalnimi skupnostmi vključujejo tudi program odnosov z mediji, odnosov z zaposlenimi, odločevalci, ...

Odnosi z internimi javnostmi oziroma zaposlenimi se odzivajo na potrebe po informiranju in sodelovanju z zaposlenimi ter upokojenimi v podjetju, nemalokrat tudi njihovimi družin.

Odnosi z mediji so med bolj poznanimi, ker so tudi ena izmed najbolj pogostih praks. Zgodi pa se tudi, da jih pogosto enačijo z razumevanjem odnosov z javnostmi. **Odnosi z lokalno skupnostjo** so namenjeni skupnosti ob organizaciji, znotraj nje pa različnim skupinam – prizadevajo si za vzpostavljanje in ohranjanje razumevanja med organizacijo in skupnostjo.

Odnosi z vladnimi institucijami, nekateri jih imenujejo tudi **odnosi z odločevalci** – programi organizacije se nanašajo na vlado, parlament, občinske strukture, ... Za delničarje, lastnike podjetij, borzne posrednike, ... skrbi program **odnosov s finančnimi javnostmi**. Med bolj poznanimi programi so še **krizno komuniciranje** oziroma **krizni management**, **okoljski odnosi**, **lobiranje**, ...

3.1.4 Tehnike odnosov z javnostmi

Vsak program znotraj odnosov z javnostmi izbira in razvija svoje tehnike glede na prilagoditev javnostim ali pa dogodkom. So pa različne tehnike tudi lahko uporabljene v okviru različnih programov odnosov z javnostmi. Dr. Andrej Škerlep opredeli tehnike kot aktualizacijo diskurza organizacij. »Temeljna funkcija odnosov z javnostmi je artikulacija diskurza organizacije, zato ostaja specialist za odnose z javnostmi običajno neviden, je kot režiser ali ghostwriter v ozadju in govori ali piše neosebno v imenu organizacije, če pa govori ali piše osebno, je njegov osebni nastop del podobe, ki jo organizacija predstavlja javnostim.« (Škerlep, 1998 : 749) Avtor deli tehnike tudi glede na uporabljene kanale komuniciranja

oziroma medije ter glede na vrsto diskurza. Tehnike lahko delimo tudi na verbalne in neverbalne.

Odnosi z mediji na primer vključujejo med pisnimi tehnikami sporočilo za medije, gradiva, osebno izkaznico podjetja – slednja pa je uporabna recimo tudi pri vladnih odnosih. V pisno komunikacijo sodijo gradiva za različne javnosti, pisma, brošure, ... Med verbalnimi so izjava, novinarska konferenca, javni nastopi, sestanki, ...

3.1.5 Izbira programov odnosov z javnostmi v primeru naravne nesreče

Odnosi z javnostmi z družbeno odgovorno vlogo so pomembni tudi v primeru odpravljanja posledic naravnih nesreč. Primer odpravljanja posledic potresa v Posočju je specifičen, saj pomoč države oškodovanim v lokalni skupnosti hkrati pomeni tudi določen vpliv Republike Slovenije na to skupnost. Tako se tu organizacijski in komunikacijski vidiki bistveno močneje prepletajo. Zato je nekoliko težje vzpostaviti teoretični okvir obravnave le skozi teorijo odnosov z javnostmi in je toliko bolj smiselno tudi vključevanje sociologije, psihologije in ekonomije.

V nadaljevanju obravnavam predvsem odnose z lokalno skupnostjo, zaradi kompleksnosti prakse pa tudi odnose z mediji in krizno komuniciranje kot dve izmed bolj izpostavljenih praks v primeru naravnih nesreč. Pri odnosih z mediji obravnavam ravnanje in razumevanje novinarjev ter manj tehnike; pri odnosih s skupnostjo analiziram strukturo skupnosti in navajam nekaj ključnih orodij. Orodja so izbrana selektivno glede na obravnavano temo – odnose s skupnostjo v primeru naravne nesreče - in bolj v odnosu države do lokalne skupnosti.

3.2 Odnosi z lokalno skupnostjo

3.2.1 Opredelitev skupnosti

Za odnose z lokalno skupnostjo je pomembna predvsem njena definicija; iz nje potem izhajajo analize, ki pomagajo razumeti javnost organizacije. Kompleksno delo na tem področju predstavlja knjiga avtorice Linde Stoneall z naslovom »Country Life, City Life – Five Theories of Community«. Sistematično opredeljuje pet konceptov, ki so se postopno razvili v sociologiji pri proučevanju skupnosti: človeška ekologija, strukturni funkcionalizem, teorija konflikta, socialno psihološki pristopi, analiza mrežne izmenjave. Obravnava jih po enotnih elementih: metafore, metode, ljudje, prostor in čas. Vsem konceptom doda tudi dimenzijo zgodovinskega razvoja, ki pomaga pri razumevanju usmeritev posameznega koncepta. V zaključku je izdelala analizo, ki kritično ocenjuje spoznanja posameznih konceptov, jih združuje po elementih, po katerih je koncepte analizirala, ter pokaže na njihovo uporabnost v praksi.

Praktiku odnosov s skupnostjo to delo omogoča vpogled v razvoj proučevanja skupnosti ter mu hkrati daje osnovo za poglobljeno razumevanje skupnosti, s katero sodeluje.

Pomembna so predvsem vprašanja, ki si jih zastavljajo različne teorije o skupnostih. Ta sociologom pomagajo razumeti skupnosti, kar pa lahko prenesemo tudi v odnose z javnostmi. Zanimiv pogled nam daje metodologija različnih teorij, saj z iskanjem odgovorov na vprašanja teorij praktik odnosov z javnostmi lažje spozna skupnost, s katero sodeluje.

Skupnosti so običajno opredeljene predvsem v svojem geografskem oziroma prostorskem smislu skladno s percepcijami ljudi o mejah skupnosti. »Lokalna skupnost običajno zajema tiste ljudi, ki živijo v bližini sedeža podjetja ali tovarne.« (Harrison, 1995 : 123)

Linda Stoneall pa s pregledom petih konceptov opozarja, da obstaja več različnih razumevanj. Vseh pet teorij na kratko povzemam v opombah, pri obravnavi lokalnih skupnosti v Sloveniji pa izpostavljam človeško ekologijo in socialno-psihološke pristope. Človeška ekologija opozarja na preproste analize, ki jih je mogoče izdelati na podlagi obstoječih materialov – na primer statističnih in zgodovinskih podatkov. Socialno-psihološki koncept pa opozarja na

medosebne odnose v skupnosti, ki so za odnose z javnostmi ključni. Linda Stoneall izpostavlja, da je ravno socialna psihologija največ prispevala k raziskovanju skupnosti. (Stoneall, 1993)

Analiza mrežnih izmenjav kot najnovejša analiza skupnosti mogoče na prvi pogled deluje bolj ameriško in za slovenske razmere še precej oddaljeno. Pri nas še vedno prevladuje percepcijska logika članov skupnosti pri opredeljevanju skozi prostorske omejitve oziroma opredelitve. Vendar pa ta koncept opozarja na mrežne povezave v skupnosti. K sistemskemu razumevanju oblikovanja odnosov v skupnosti pripomore strukturni funkcionalizem – pri odnosih z javnostmi ga velja upoštevati predvsem pri obravnavi institucij v skupnosti in njihovih medsebojnih razmerij, seveda pa je ta pristop pomemben tudi za razumevanje strukture skupnosti.

V odnosih z javnostmi je pomembno tudi razumevanje konflikta, saj so pogosto ravno v kriznih situacijah odnosi z javnostmi dodatno izpostavljeni. Teorija konflikta izhaja iz stratifikacije skupnosti iz nje izhajajočih nasprotij kot posledice stratificiranosti ter dela vsakdanjega življenja.

Praktiku odnosov z javnostmi je lahko taka obravnava v pomoč pri definiranju skupnosti, pripravi in izvedbi raziskave ter nenazadnje pri vsakodnevnem delu. Pripomore k razumevanju celovitosti in hkrati stratificiranosti lokalne skupnosti, prav tako pa tudi k razumevanju variacij v strukturi moči in percepcij.¹

1

Človeška ekologija

Metodologija tega koncepta vključuje predvsem statistično obdelavo podatkov, kot so velikost populacije, kazalci migracij in podobno. Za ta koncept razumevanja skupnosti je najbolj pomembna dimenzija prostora – nanaša se na fizične meje. (Stoneall, 1993)

Strukturni funkcionalizem

»Funkcionalisti poudarjajo organizacijo in integracijo znotraj skupnosti: prej stabilnost kot spremembo in strukturo prej kot proces.« (Stoneall, 1993 : 103)

Med ključnimi koncepti strukturnega funkcionalizma so: struktura, funkcija in konsenz. Izraziti sta dve videnji – organsko in mehansko videnje skupnosti. Pri raziskavah se osredotočajo na vprašanja, kaj drži skupnost skupaj in kaj so podenote skupnosti. Vključujejo preiskovanje zgodovinskih dokumentov, opazovanje udeležencev in intervjuje. (Stoneall, 1993)

Teorija konflikta

Že samo ime pove, da se ta koncept ukvarja s konfliktom. Razvil se je iz kritike funkcionalizma. Postavlja si temeljna vprašanja, kot so: »Kaj deli skupnost? Kaj je konfliktno, kontradiktorno in antagonistično?« (Stoneall, 1983 : 136)

Raziskovalci se ukvarjajo z opazovanjem udeležencev, iščejo točke konflikta, osredotočajo se na konfrontacijo skupin in odločevalski proces, spodbujajo raziskovanje zgodovinskih konfliktov, npr. revolucij. Ta teorija se posveča političnim mejam, jih pa razume tudi kot možnost konflikta med dvema skupnostima – med lokalnimi prebivalci in zunanjimi oziroma tujci. (Stoneall, 1993)

Socialno psihološki pristopi

Ta koncept se osredotoča na posameznika v vsakodnevni interakciji ter na uporabo simbolov skupnosti. Postavlja vprašanje, kako posamezniki vplivajo na skupnost in obratno - kako skupnost vpliva na posameznika. (Stoneall, 1993)

»Posamezniki kot aktivni dajalci mnenj skozi interakcijo drug z drugim producirajo jaze, identiteto in realnosti. Ta pristop upošteva posameznikova občutenja in percepcije ter njihovo uporabo simbolov in dramatizacijo pri komunikaciji.« (Stoneall, 1993 : 182)

V okviru te smeri so se razvile tudi študije skupnosti. Socialno-psihološke študije skupnosti se delijo na smeri:

- 1. osredotočanje na interakcijo in simbole, pri čemer je bila posebej vplivna čikaška šola, in*
- 2. osredotočanje na percepcije, na kar je vplivala kognitivna psihologija.*

(Stoneall, 1993)

Raziskovalci uporabljajo predvsem opazovanje udeležencev in poglobljene intervjuje, redkeje pa vprašalnike. Postavljajo si tri sklope vprašanj:

- 1. Ustanovitev pomena in pomeskega sistema: kaj so interpretativni okviri, kaj so pomeni skupnosti in kako jih ljudje konstruirajo ter komunicirajo, kako posamezniki definirajo situacijo.*
- 2. Pomen interakcije: kako posamezniki komunicirajo in izmenjujejo mnenja (poza, obleka, geste, uporaba prostora, jezika, ...).*
- 3. Vprašanje identitete in sebe: kakšne pomene si pripisujejo posamezniki, kako so ti pomeni povezani z interakcijo.*

(Stoneall, 1993)

Analiza mrežnih izmenjav

Tudi tu je poudarek na posamezniku, le da je pomembnejša narava vezi med ljudmi. Skupnost je definirana kot niz povezav, bolj je pomembna struktura kot vsebina. Ta koncept predstavlja najnovejši pristop k skupnosti, zanemari fizične meje in se ukvarja zgolj z mejami vzpostavljene mreže.

(Stoneall, 1993)

Ta koncept postavlja tri sklope vprašanj:

- 1. kakšne so variacije v oblikah in strukturi moči,*
- 2. kaj se menja,*
- 3. kakšna je porazdelitev pravice.*

(Stoneall, 1993)

3.2.1.1 Struktura in vrste lokalnih skupnosti

Struktura lokalnih skupnosti

Organizacija mora za uspešno komuniciranje in sodelovanje najprej dobro poznati javnost, njeno heterogenost in različne interese, ki so se že vzpostavili znotraj javnosti med različnimi skupinami. Organizacija mora tudi razumeti, kako jo skupnost percipira, sprejema.

Lokalnih skupnosti pri tem ne moremo enoznačno opredeliti – niso namreč homogena celota, sestavljene so iz različnih skupin, lahko bi celo rekli iz različnih javnosti. Med njimi obstaja nekaj struktur, ki jih na primer v Sloveniji najdemo v vsaki skupnosti. Vendar pri tem velja dodati, da so si tudi skupnosti med seboj različne.

Za primer navajam eno izmed opredelitev strukture lokalne skupnosti. »Champion International je bolj natančen glede javnosti v skupnosti. Njihova lista javnosti: naši zaposleni in njihove družine; lokalni mediji; mnenjski voditelji; voljeni in drugi vladni uslužbenci; lokalna podjetja, civilne in storitvene organizacije; zagovorniške in posebne interne skupine; javnost na splošno; stranke, če so v bližini tovarne.« (Grunig in Hunt, 1984 : 271)

To lahko prenesemo tudi v Slovenijo. Osnovna je delitev na formalno in neformalno strukturno organiziranost lokalnih skupnosti, ki jo je treba upoštevati pri odnosih z lokalnimi skupnostmi. Znotraj formalne strukture so vsaj še naslednje skupine:

- občina: župan, občinski svet, občinska uprava,
- upravna enota (načelnik, vodje posameznih oddelkov) ter
- vaške oziroma krajevne skupnosti: predsednik krajevne (vaške) skupnosti in svet krajevne (vaške) skupnosti.

Strukturiranosti skupnosti je pri raznih programih posvečeno premalo pozornosti. »Večina specialistov o odnosih s skupnostmi premalo govori o komuniciranju z vodji skupnosti in prebivalci skupnosti. To bi lahko sprožalo ugotovitve, da so skupnosti enotne, homogene javnosti, ki imajo spoznavno skupino vodij.« (Grunig in Hunt, 1984 : 271)

Vsaka skupnost deluje na drugačen način; predvsem na neformalnem nivoju ne moremo enoznačno opredeliti odzivanja, delovanja skupnosti. Tako velja, da moramo vsako skupnost posebej spoznati, da bi jo zmogli razumeti in z njo sodelovati na področju odnosov z

javnostmi. Zagotovo temeljno teoretično osnovo, ki je lahko pri tem v pomoč, predstavlja pet konceptov, ki jih je analizirala Linda Stoneall. (Stoneall, 1993)

Vrste lokalnih skupnosti

Podobno kot strukturi lokalnih skupnosti se v odnosih z javnostmi vrstam lokalnih skupnosti bolj posvečata samo James Grunig in Todd Hunt.

»Skupnosti so lahko podeželske, urbani centri ali na primer soseske ali pa predmestna območja v okviru urbanega kompleksa. Programi odnosov s skupnostmi so tako temu primerno različni glede na različne vrste skupnosti.« (Grunig in Hunt, 1984 : 267) Linda Stoneall kot osnovno delitev navaja ruralne in urbane skupnosti ter variacije med tema dvema opredelitvama. (Stoneall, 1993)

3.2.2 Odnosi s skupnostjo

Odnose s skupnostjo lahko opredelimo kot vzpostavljanje in vzdrževanje vzajemno koristnih odnosov med organizacijo in skupnostjo. Lahko bi rekli, da so odnosi s skupnostjo odnosi z javnostmi v malem. Definicije in njihovo razumevanje pa so v odnosih z javnostmi dokaj ozko usmerjene v odnose med profitnimi organizacijami (podjetji) in skupnostjo, pri čemer je podjetje, če gledamo na skupnost izven nje, del te skupnosti.

»Moja definicija odnosov s skupnostjo je serija vzajemno koristnega partnerstva z enim ali več deležniki, ki organizaciji omogoča sloves (ugled) dobrega korporativnega občana. Partnerstvo je lahko na lokalni, regionalni, nacionalni ali internacionalni ravni, vendar je večina programov odnosov s skupnostjo običajno locirana na prostor, kjer je sedež organizacije ali pa njene operativne enote.« (Mann, 2000 : 152) Mann tudi ugotavlja, da odnosi s skupnostjo izhajajo iz potrebe organizacije, da svoje programe poveže s skupnostjo za doseganje organizacijskih ciljev. Dodaja pa, da to ni nujno vedno praksa. Shirley Harrison pa odnose s skupnostjo razume predvsem v okviru sponzorstva. (Harrison, 1995)

Hunt in Grunig razdeljujeta programe odnosov s skupnostjo v primerjavi z do sedaj navedenimi avtorji bistveno bolj natančno. Ugotavljata: »Programi odnosov s skupnostjo so specializirani programi odnosov z javnostmi, ki olajšujejo komunikacijo med organizacijo in

javnostjo, ki je opredeljena geografsko.« (Grunig in Hunt, 1984 : 267) Sta pa tudi med redkimi avtorji, ki opozarjata na strukturiranost lokalnih skupnosti in pomen razumevanja opredelitve vrste skupnosti, s katero sodeluje organizacija.

Podobno razumejo odnose s skupnostjo tudi avtorji knjige *Pristop k odnosom z javnostmi*. Obravnavajo pa predvsem organizacije, ki s svojim delovanjem vplivajo na okolje. »Odnosi z lokalno skupnostjo se začenjajo z razumevanjem različnih, tudi nenameravanih, a zato nič manj resničnih vplivov organizacije na okolje, kjer ima sedež, proizvodnjo, skladišča ali druge objekte.« (Gruban, Verčič in Zavrl, 1997 : 110)

Skupnosti v obravnavi odnosov z javnostmi posveča nekaj več pozornosti tudi Jon White, vendar pa pri njem lahko opazimo bistveno manj poglobljeno analizo kot pri Grunigu in Huntu. White v osnovnem smislu razume odnose s skupnostjo kot: »...področje odnosov z javnostmi, ki vključujejo odnose s skupnostjo, katere del je organizacija.« (White, 1991 : 66)

Blizu ugotovitvam tujih avtorjev sta tudi definiciji, ki ju navajam v nadaljevanju. »Odnosi s skupnostjo so namenjeni integraciji organizacije v (lokalno skupnost) in dvigovanju prepoznavnosti organizacije in njenega splošnega ugleda kot družbeno odgovornega akterja, ki prispeva h kakovosti življenja v skupnosti.« (Škerlep, 1998 : 754)

Kruckeberg in Starck edina opozarjata na pomen definiranja, kaj je skupnost pri delu s posamezno skupnostjo. Ugotovita, da je ta običajno opredeljena geografsko. »Kot je tipično za opredelitve pri odnosih s skupnostjo, v resnici to ni skupnost. Bolj natančno bi bilo, če bi temu rekli 'geografska javnost'.« (Kruckeberg in Starck, 1998 : 25)

Pri popotresni obnovi se je večji del odnosov z javnostmi navezoval na lokalno skupnost. Iz take situacije je izhajala tudi dodatna potreba po formiranju dela, prilagojenega lokalnim prebivalcem - se pa glede na drugačne okoliščine bistveno razlikuje od odnosov med podjetjem in njegovo skupnostjo. Poleg komunikacijskega vidika je tu pomemben tudi neposreden organizacijski vpliv na skupnost ali - bolje rečeno - delo organizacije v skupnosti za skupnost (primer popotresne obnove).

3.2.3 Organizacijska umeščenost in vloga predstavnika za odnose z lokalno skupnostjo

Praktik, ki prevzema **vlogo predstavnika za odnose z lokalno skupnostjo**, je v primerjavi s praktiki drugih programov odnosov z javnostmi med bolj izpostavljenimi. Navzven deluje v interesu organizacije do skupnosti, hkrati pa prevzema tudi vlogo zagovornika skupnosti do organizacije. Tu se močno prepletata organizacijska in komunikacijska vloga. Praktik mora imeti zadosten vpogled in zadostno moč sodelovanja pri organizacijskih odločitvah, povezanih tako z odnosom do skupnosti kot tudi sicer. Glede organiziranosti je manj znanega, vendar pa lahko opazimo nekaj poskusov predlogov in analiz, ki jih avtorji navajajo v različnih primerih.

Velja seveda navezava na upravljalno vlogo predstavnika za odnose z javnostmi in filozofijo prakse odnosov z javnostmi, ki ugotavlja, da so odnosi z javnostmi lahko odlični le, če predstavljajo tudi del participatorne odločevalske vloge v organizaciji.

Grunig ne svetuje glede organiziranosti, pač pa le, kako naj se predstavniki za odnose s skupnostjo obnašajo do skupnosti. Med temi nasveti tako lahko najdemo: »Predstavniki za odnose s skupnostjo naj iščejo razne vodje skupin v skupnosti, ki bi lahko predstavljali okrožja, ki nujno ne podpirajo organizacije.« In nadaljuje: »Predstavniki za odnose s skupnostjo bi morali komunicirati tudi sporne teme, morajo pa tudi najti način, mehanizem za izivalne informacije, da jih znajo posredovati nazaj vodstvu organizacije.« (Grunig in Hunt, 1984 : 278)

Obstaja nekaj zelo preprostih in učinkovitih orodij, kako zagotoviti poročanje o takih temah vodstvu², ter s tem tudi doseči pogovore o njih in možne rešitve. Vsekakor mora obstajati obojestransko močno zavedanje na strani predstavnika za odnose s skupnostjo in vodstva o pomenu takega dela.

Shirley Harrison razmišlja o **organizacijski strukturi** in odgovornosti pri izvajanju programov odnosov s skupnostjo. »Odgovornost za implementacijo programa odnosov s

² Opisano v primeru obravnave komunikacijske podpore popotresni obnovi – glej tudi prilogo F.

skupnostjo lahko poteka v okviru oddelka za odnose z javnostmi ali kjerkoli drugje v organizaciji, vendar pa je izredno pomembno, da je končna (ključna) odgovornost na najvišji organizacijski ravni.« (Harrison, 1995 : 127)

Jon White si predstavlja organizacijsko umeščenost odnosov s skupnostjo takole: »Kot še ena specializacija znotraj odnosov z javnostmi so odnosi s skupnostjo lahko vodeni znotraj oddelka za odnose z javnostmi kot ena izmed mnogih nalog višjega predstavnika za odnose z javnostmi.« (White, 1991 : 74)

Organizacijsko so lahko odnosi z lokalno skupnostjo različno umeščeni. Pomembno pa je predvsem neposredno sodelovanje pri odločitvah, ki najbolj vidno zadevajo lokalno skupnost, ter stalno obveščanje vodstva o utripu v lokalni skupnosti in seveda tudi obratno – transparentno seznanjanje lokalne skupnosti z odločitvami organizacije.

3.2.4 Sporočila in orodja odnosov z lokalno skupnostjo

Vse aktivnosti pri odnosih z lokalno skupnostjo (kot je sicer tudi načelo pri drugih javnostih) morajo biti vodene odkrito in s sporočili, ki temeljijo na verodostojnih podatkih in odločitvah. Spreminjanje ciljev ali pa odločitev je lahko v okolju hitro videno kot izigravanje zaradi lastnih interesov organizacije. V času krize, ko so spremembe hitre – in o gotovosti odločitve nikdar ne moremo biti popolnoma prepričani, je zagotovo to težje zagotavljati.

Med pomembnimi orodji odnosov z lokalno skupnostjo so **pisna gradiva za posamezne skupine**, v ospredju pa je **osebna komunikacija**. Slednja je najbolj zahtevna (tako časovno kot tudi izvedbeno), vendar pa je med bolj učinkovitimi. S tem si organizacija zagotovi stalno preverjanje »utripa« lokalne skupnosti, saj so lahko še tako tradicionalni odnosi v določenih trenutkih za organizacijo popolno presenečenje. Pri takem načinu sodelovanja organizacija zmore prepoznavati interese skupnosti ter se jim primerno približati v svojih odločitvah. »Odnosi s skupnostjo bi morali biti dvosmerni simetrični komunikacijski proces, dialog in ne monolog.« (Grunig in Hunt, 1984 : 278)

Grunig in Hunt kot zgleden primer navajata družbo Bell glede njenih aktivnosti do skupnosti. Med njimi so: odnosi z lokalnimi mediji, okrožnice za zaposlene, pogovori zaposlenih s posameznimi predstavniki skupnosti, sponzoriranje z vključevanjem zaposlenih v sponzorirane organizacije, razstave, dnevi odprtih vrat, predstavitve filmov, sodelovanje v aktivnostih skupnosti, pogovori z vodji skupnosti in skupinami, intervjuji vodij skupnosti. (Grunig in Hunt, 1984)

Razdelavo tehnik uporablja tudi Jon White, ki pa navaja skupna poimenovanja:

- »Organizacija ima resurse, ki jih lahko nudi na razpolago skupnosti: med njimi so finančni, materialni in človeški.«
- »Organizacija lahko svoje resurse aplicira na mnoge različne načine: v odgovor na pomoč pri financiranju organizacij skupnosti; kot rezultat pozornih raziskav ciljev organizacije, da bi videli, katere aktivnosti skupnosti bi lahko podprli; kot rezultat raziskave, ki pokaže katere potrebe skupnosti naj bi bile naslovljene s strani podjetja (organizacije).«
- »Aktivnosti odpiranja organizacije do skupnosti so ena izmed poti, ki skupnosti omogoča vpogled v delo organizacije. Druge komunikacijske tehnike vključujejo tudi javna srečanja in razstave.«
- »Praktik odnosov s skupnostjo je tudi v osnovi povezava oziroma sredstvo ustvarjanja povezav med organizacijo in skupnostjo.«

(White, 1991 : 76)

Drugi avtorji navajajo predvsem nasvete glede donatorstva in sponzorstva organizacije do lokalne skupnosti oziroma njenih programov. (na primer Mann, 1995)

3.2.5 Sociologija in odnosi z javnostmi

Delo »Public Relations and Community« edino v celoti obravnava odnose z javnostmi in skupnost. Avtorja izhajata iz ugotovitve, da se skupnosti, predvsem lokalne, izgublajo. Praktike odnosov z javnostmi opozarjata, da bi morala biti njihova vloga ohranjanje skupnosti v njenem tradicionalnem pomenu. (Kruckeberg in Starck, 1988) Avtorja se naslanjata tudi na spoznanja čikaške šole, ki jih predhodno že obravnavam pri obravnavi opredelitve skupnosti.

»Več elementov čikaške šole o skupnosti je uporabnih za našo obravnavo javnosti in posredno odnosov z lokalnimi skupnostmi:

1. Posameznik v osnovi (prvenstveno) običajno pripada eni skupnosti.
2. Posameznik participira v skupnem življenju skupnosti, se zaveda interesa skupnih ciljev. Zato je potrebna komunikacija.
3. Funkcijska diferenciacija izhaja do določene mere iz tega, da imajo ljudje različne poklice in se ukvarjajo z različnimi aktivnostmi.
4. Ljudje v skupnosti zasedajo območje, ki ga je mogoče geografsko definirati.
5. Institucije so se pojavile in so postale del formiranja skupnosti.
6. Skupnost razvije določene (posebne) kulturne značilnosti.«

(Kluckhohn in Starck, 1988 : 56)

3.2.6 Povzetek – odnosi z lokalno skupnostjo

Pri obravnavi odnosov z lokalno skupnostjo velja izpostaviti nekatere vidike, ki so pri drugih javnostih nekoliko manj izraziti. K opredelitvi lokalnih skupnosti, njihovem razumevanju in boljši pripravljenosti za sodelovanje pripomorejo znanja sociologije s teorijami preučevanja skupnosti. Že izdelana metodologija je lahko v pomoč pri pripravi analiz in programov za lokalne skupnosti.

Med značilnostmi je tudi **družbena odgovornost organizacije**. Ta se ne more izraziti samo preko finančne ali materialne pomoči skupnosti, pač pa mora to odgovornost prav vsak v organizaciji »ponotranjiti« in v skladu s tem delovati. Edino tako je organizacija lahko v svojih potezah razumljena kot transparentna in kredibilna. Posamezniki iz lokalne skupnosti so v primerjavi z drugimi javnostmi bolj občutljivi na neenotne ali zavajajoče informacije, prav tako pa tudi na spreminjanje mnenj. Organizacijo spremljajo z več pozornosti in si posamezne dogodke tudi bistveno bolj zapomnijo.

Praktik za odnose z lokalno skupnostjo je bistveno bolj izpostavljen, kot je to v primeru odnosov z drugimi javnostmi. Dnevno se srečuje s posamezniki iz lokalne skupnosti, nanj se obračajo s konkretnimi prošnjami in željami v odnosu do organizacije. Veliko časa nameni skupnosti in temu primerno jasneje občuti konflikte interesov med organizacijo in skupnostjo.

Lokalna skupnost je strukturirana, odnosi moči so jasno razporejeni in vsem pripadnikom skupnosti znani, vendar se **mnenja in potrebe skupnosti lahko hitro spremenijo**. Temu primerno je treba skupnosti namenjati dovolj časa in razumevanja, da taki dogodki za organizacijo ne postanejo neprijetno presenečenje. Hkrati je treba namenjati enakovredno pozornost seznanjanju skupnosti z organizacijskimi odločitvami, da te ne postanejo neprijetno presenečenje za skupnost zaradi na primer navzkrižnosti interesov. Tu je seveda pomembna predvsem dvosmerna simetrična komunikacija.

Lokalna skupnost prav tako skuša uveljavljati svoje interese, kot jih skuša uveljavljati organizacija. Skupnost sestavljajo posamezniki, ki aktivnosti organizacije presoja predvsem s stališča svojega življenja in stališča njim bližnjih. Tako so posamezne aktivnosti organizacije lahko hitro percipirane kot osebna grožnja. Še posebej je to izrazito na primer v lokalni skupnosti ob tovarni.

Lokalna skupnost je poleg tega heterogena v svojih interesih. Različne strukture se različno odzovejo, še posebej, če odnosi z javnostmi opredelijo širšo geografsko skupnost kot lokalno skupnost. Tako lahko na primer v Posočju, kar izhaja iz praktičnega primera, razdelimo geografsko opredeljeno skupnost na tri občine, znotraj njih pa na različna območja z različnimi značilnostmi. Tako je na primer odziv ljudi z območja Drežniških Raven (ruralno, odmaknjeno območje; visoka stopnja poškodovanosti objektov) bistveno drugačen kot odziv ljudi iz Tolmina (urbano območje, center zgornjega Posočja; manjša stopnja poškodovanosti objektov).

3.3 Odnosi z mediji

Odnosi z mediji so običajno del vsakega komunikacijskega načrta odnosov z javnostmi. V času krize ali naravne nesreče imajo hkrati specifično vlogo obveščanja javnosti in spremljanja aktivnosti organizacije.

3.3.1 Mediji v lokalni skupnosti

Prek medijev je lažje primerjati splošno razumevanje in specifičnost odnosov z mediji v lokalni skupnosti, kot pa je to pri ostalih skupinah lokalne skupnosti.

»Jasna je zahteva po ponovnem razmisleku o tem, kako se ukvarjati z lačnimi mediji in izredno različno zbirko novinarjev, ki imajo sami različna občinstva, ki jih morajo zadovoljiti, in različne lastnike, s katerimi delajo. Vsekakor se ne splača upati, da bodo mediji odšli ali da bodo širili le dobre novice.« (White in Mazur, 1995 : 125) Novinarji so prav tako ljudje, vsak s svojimi značilnostmi, hkrati pa so vpeti tudi v odnose v lokalno skupnost. Torej ne gre posploševati in uporabljati opredelitev in tehnik, ki jih sicer uporablja praksa odnosov z mediji, pač pa je pomemben tudi odkrit in jasen odnos ter razumevanje celovitosti zgodbe, s katero se v življenju srečuje novinar tudi preko medija. V lokalni skupnosti so zaradi manjšega območja in večje povezanosti te značilnosti še bolj izrazite.

3.3.1.1 Odnosi z mediji ob odpravljanju posledic naravnih nesreč

V tem kontekstu je pomembna tudi obravnava pomena etičnosti odnosa medijev do okolja. Razprava bi bila lahko tu široka in bi lahko zajemala mnoge vidike novinarskega dela in njihovih zavez etičnosti kot tudi širše moralne norme. Hkrati je pomembno tudi razumevanje pomena novic, ki ustrezajo pojmovanju »novice« s stališča novinarjev oziroma medijev, in delovanja medijev.

»Travmatični dogodki primerno zanimajo medije. Ne samo da so zainteresirani za zgodbo, ki bo ustrezala njihovim lastnikom in urednikom, pač pa je sam proces izredno razburljiv. Ponese jih iz svetovljanstva v bistvo preživetja in človeške drame. Raziskovalce in terapevte to privlači na podoben način. Tudi z najboljšimi nameni in motivi se je težko izogniti, ko si nenadoma potegnjen v življenje žrtve, ko je ta najbolj ranljiva in pomoči potrebna.« (Raftery, 1997)

»Mediji izkazujejo izjemno zanimanje za travmatične dogodke.« (Raftery, 1997) »Iščejo najboljše posnetke in sočne koščke pogosto brez pozornosti do žrtev in družin.« (John Raftery, 1997) Tako posploševanje ni primerno za prakso odnosov z javnostmi pri odnosih z mediji, predvsem pa ne v primeru naravnih nesreč in odpravljanja njihovih posledic. T.J. Scanlon in S. Alldred sta to razumevanje bistveno bolj razdelala - ravno v primeru nesreč sta skupno naštel kar 21 značilnosti poročanja medijev. Zanimiv model temelji - kot trdita avtorja sama - na analizi praktičnega dela. V nadaljevanju obravnavam le nekaj specifičnih značilnosti, ki sta jih zbrala avtorja. Ugotovitve kot npr. mediji bodo izvedeli za dogodek, skušali bodo dobiti čimveč informacij in podobne so dokaj pogoste za take analize.

»Informacije se bodo razširile od medija do medija. Mnogi mediji so prepleteni v taki meri, da je delitev informacij neizogibna. Poleg tega tudi spremljajo drug drugega v smeri, da dobijo informacije, ki so jih morda spregledali. Zgodba enega je kmalu zgodba vseh.« (Scanlon in Alldred, 1981 : 367) To še posebej velja za novinarje, ki delujejo v lokalni skupnosti, saj je povezanost med njimi mnogo večja, s tem pa tudi izmenjava informacij.

»Da bi dali novicam strukturo in formo, bodo mediji zahtevali uradne novinarske konference, kjer bodo lahko posneli uradne izjave. Mediji vedno raje dobijo zgodbo dostavljeno v paketu na skupnem mestu.« (Scanlon in Alldred, 1981 : 367) To je seveda pomembno tudi za predstavljanje stališč organizacije in njenega dela, v kriznih trenutkih pa lahko predstavlja tudi pomoč pri prenosu napotkov za ravnanje ljudi.

»Celotna struktura uradnih novic ne bo preprečila različnim nacionalnim medijem, da ne bi oblikovali zgodbe tako, da bo služila njihovim posebnim potrebam.« (Scanlon in Alldred, 1981 : 369) Zagotovo so za medije zanimive osebne zgodbe, teh pa je v kriznih razmerah (posebej pri obsežnejših naravnih nesrečah) veliko.

»Mediji bodo prepričali ljudi, da se bodo obnašali tako, da se bodo prilagodili novičarskim normam.« (Scanlon in Alldred, 1981 : 369) Vsekakor se s to trditvijo ne morem strinjati; prej velja, da mediji objavljajo zgodbe, ki ustrezajo njihovim normam, ne pa, da v to prepričujejo ljudi.

»Mediji bodo imeli probleme s prilagoditvijo tehničnim vsebinam.« (Scanlon in Alldred, 1981 : 370) To vsekakor velja tudi na splošno za odnose z javnostmi, saj iz narave dela novinarjev (običajno obravnavajo več tem) izhaja, da vsebine ne morejo spremljati na enak način kot praktiki odnosov z javnostmi, ki so del organizacije. Poleg tega prenašajo informacije ljudem, ki prav tako ne razumejo tehničnih vsebin.

Osnovne značilnosti dobre novice in dejstva, da mediji še posebej poročajo o nesrečah in jih spremljajo, obravnava mnogo avtorjev. Mihael Kline na primer o medijih v takih situacijah ugotavlja: »Razpeti so med: škandali in trivialnostjo, ki zabavajo njihove potrošnike, ter med odgovornim in uravnoveženim zadovoljevanjem potreb državljanov po informacijah.« (Kline, 1998 : 177)

Praktiki odnosov z javnostmi morajo temu primerno z novinarji oziroma mediji tudi sodelovati.

»Ne ignorirajte medijev. Poročevalci bodo pogosto o zgodbi krize poročali dalj časa in vi morate ostati z njimi.« (Erickson, 1995)

Razumevanje posamezne situacije novinarjev in z njimi medijev je v različnih okoliščinah zagotovo različno. Bolj je pomembno individualno razumevanje novinarja in medija kot pa kategorično posploševanje. Še posebej se to odrazi v primeru krize in medijev, ki so del lokalne skupnosti.

3.4 Krizno komuniciranje kot podpora delovanju organizacije

V primeru naravne nesreče je pomembno tudi področje kriznega komuniciranja. Krizno komuniciranje se prepogosto razume le v odnosu do medijev, vendar pa v taki situaciji nikoli ne gre samo za medije; zagotovo pa je ta del najbolj opazen in spremljan. »Krise, nesreče, škandali so zagotovo pomembne zgodbe za medije, vendar krizni odnosi z javnostmi niso samo ukvarjanje z mediji. « (Harrison, 1995 : 28)

Za razliko od Harrisonove Jon White govori o kriznem managementu, kar je razširjeno razumevanje odnosov z javnostmi v kriznih razmerah. Brez sodelovanja predstavnikov za odnose z javnostmi pri ključnih odločitvah in možnosti vpliva na pozicijo organizacije v takih razmerah ni mogoče korektno izvajati odnosov z javnostmi. Zadostna informiranost predstavnika za odnose z javnostmi o vseh trenutnih organizacijskih odločitvah je zagotovo med najpomembnejšimi, saj je edino tako mogoče naprej posredovati prave informacije. Poleg tega lahko praktik tudi z razumevanjem posameznih javnosti pripomore k boljšim organizacijskim odločitvam. »Odnosi z javnostmi pomagajo pri upravljanju pomembnih odnosov v času krize, s tem da posvečajo posebno pozornost komuniciranju in poti, po kateri je informacija o krizi upravljana.« (White, 1991 : 110)

V krizni situaciji ima pomembno vlogo tudi začetna sistemska opredelitev javnosti in medsebojnih povezav – tako organizacijskih oziroma odločitvenih kot v nadaljevanju tudi izvedbenih pri posameznih nalogah odnosov z javnostmi. »Načrtovanje se prepogosto osredotoča zgolj na komunikacijska sredstva (torej na to, kako kaj sporočiti), ne upošteva pa

problemov, povezanih s pretokom informacij. Ti problemi so očitni v vsaj petih kategorijah organizacijskega vedenja (Quarantelli, 1985; 1988): 1 – znotrajorganizacijski, 2 – medorganizacijski, 3 – od organizacije k javnosti, 4 – od javnosti k organizacijam in 5 – znotraj sistemov organizacij.« (Quarantelli v Polič, 1999 : 353)

Kriza še bolj preplete organizacijske in komunikacijske naloge ter zahteva dnevno koordinacijo med vodstvom in predstavniki za odnose z javnostmi. Pomembno je sistemsko videnje vpletenih, saj v krizi vsaj v začetnih potezah zlahka spregledamo katero izmed javnosti ali koga izmed sodelujočih.

3.5 Sklepne misli k poglavju o odnosih z javnostmi pri odpravljanju posledic nesreč

Za krizno situacijo naravne nesreče in odpravljanje njenih posledic je pomembna kombinacija različnih specifičnih znanj prakse – krizno komuniciranje (krizni management), odnosi z mediji, predvsem pa odnosi s skupnostjo, v kateri se je naravna nesreča zgodila. Od vloge predstavnikov za odnose z javnosti v organizacijski strukturi je odvisna tudi zunanja komunikacija. Le z aktivnim sodelovanjem in spremljanjem vseh organizacijskih odločitev in sprememb, ki so v času krize izredno hitre, lahko odnosi z javnostmi nudijo korektne in kompetentne informacije.

V krizni situaciji je zaradi napetosti in sprememb v organizaciji še težje obvladovati odnose z javnostmi, ki jih Grunig poimenuje dvosmerni simetrični komunikacijski model. (Grunig, 1984) S sposobnostjo empatije do vseh posameznih javnosti ter nenazadnje tudi z aktivnim sodelovanjem z njihovimi predstavniki ali posamezniki pa lahko dosežemo omilitev krize.

Zelo pomembno je razumevanje skupnosti, v kateri se je nesreča zgodila. Pomembna je njena struktura in porazdelitev moči v njej. Naravna nesreča tudi sproži reakcije in posledice na različnih področjih, ki med seboj niso enostavno povezana ali primerljiva. Temu primerna pa je tudi komunikacija, ki mora biti na vseh vidikih posledic reševanja problemov primerno izpeljana.

3.5.1 Vpetost teoretičnega znanja v obravnavo praktičnega primera

V primeru popotresne obnove v Posočju so bili izpostavljeni predvsem odnosi z lokalno skupnostjo na območju posledic potresa. Ta odločitev je bila sprejeta tako iz organizacijskih kot tudi komunikacijskih razlogov. Med organizacijskimi so predvsem: lažji potek dela, reševanje nekaterih postopkovnih problemov in podobno. Med komunikacijskimi pa predvsem vzpostavljanje razumevanja, ki je pripomoglo tudi k boljšemu delu organizacije.

Sodelovanje z lokalno skupnostjo na področju odnosov z javnostmi je v tem primeru nekoliko specifično, saj gre za vpliv države s svojimi organizacijskimi ukrepi na lokalno skupnost na vrsti področij delovanja skupnosti in posameznikov. Medsebojno razumevanje in dogovori imajo še bolj izrazito vlogo kot pri odnosih z lokalno skupnostjo s strani podjetja. Pomembna je kombinacija različnih področij znanj v okviru odnosov z javnostmi. Pri razumevanju in izvajanju aktivnosti pa so nujna tudi znanja sociologije, psihologije in ekonomije.

4. ŠTUDIJSKI PRIMER: KOMUNIKACIJSKA PODPORA PRI POPOTRESNI OBNOVI V POSOČJU (1998 DO VKLJUČNO 2000)

V večjem delu so tu uporabljeni podatki, ki sta jih že zbrali služba za odnose z javnostmi pri Ministrstvu za okolje, prostor in energijo⁴ ter skupina Pristopa ob prijavi primera komuniciranja pri popotresni obnovi za nagrado PRSS – Slovenskega društva za odnose z javnostmi. Primer je prejel prvo nagrado ob desetletnici društva.

4.1 Analiza

Na Ministrstvu za okolje in prostor ter na Pristopu navajajo, da so bili pri popotresni obnovi v Posočju ob pripravi in izvajanju odnosov z javnostmi upoštevani nekateri sociološki, ekonomski in zgodovinski elementi. Med njimi so na primer: poznavanje razvojnih dimenzij skupnosti, njenega gospodarskega položaja, za boljše razumevanje pa tudi njenega zgodovinskega razvoja. Upoštevana je bila tudi v Sloveniji pomembna opredelitev območja lokalne skupnosti glede na položaj v širši (nacionalni) skupnosti. V Sloveniji je pomembno, ali je skupnost locirana v osrednji slovenski regiji ali je ob meji z drugo državo. Različne skupnosti so v Sloveniji doživele v različnih obdobjih različne stopnje razvoja. Pestrost se odraža tudi na kulturnem, siceršnjem družbenem področju in podobno.

Pomemben je tudi odnos do skupnosti s strani države, torej percepcija skupnosti do organizacije oziroma institucije. To mnenje se izoblikuje že mnogo prej, pred neposrednim sodelovanjem. Če to primerjamo s splošnim razumevanjem odnosa do politike v Sloveniji, si lažje predstavljamo širši okvir. »Merjenje slovenskega javnega mnenja od leta 1991 do 1998 je pokazalo trend upadanja. Le redki državniki in institucije so v letu 1998 ohranili zaupanje državljanov.« (Vreg, 2000 : 188)

⁴ V času obnove se je imenovalo Ministrstvo za okolje in prostor, v letu 2002 pa se je zaradi reorganizacije uradov med ministrstvi preimenovalo v Ministrstvo za okolje, prostor in energijo. V diplomski nalogi uporabljam naziv, ki je bil v rabi v letih obravnave popotresne obnove.

4.1.1 Posnetek ob prevzemu naloge komunikacijske podpore popotresni obnovi Posočja – pregled stanja

Moč potresa

»12. aprila 1998 je zgornje Posočje prizadel potres, katerega jakost je bila ocenjena s VII. do VIII. stopnjo po EMS lestvici.« (Tomaževič in drugi, 1999 : 122). Potres te stopnje povzroči, da številni predmeti padejo na tla, pojavijo se novi izviri ali presahnejo stari, pojavijo se plazovi in podori, delno se porušijo nekatere slabše hiše in nastanejo manjše poškodbe na trdnjših zgradbah (www.bf.uni-lj.si/slo/pedologija/potresi.html). Med občinami, prizadetimi v potresu, so bile močnejše poškodovane tri posoške občine - Bovec, Kobarid in Tolmin; v manjšem delu občine Bohinj, Bled, Cerklje, Gorenja vas - Poljane, Idrija, Jesenice, Kranjska Gora, Logatec, Naklo, Radovljica, Škofja Loka, Železniki in Žiri. (Uradni list Republike Slovenije, 45/98, 1998 : 3159; Ocena škode po potresu, 1998)

Pri tem je treba upoštevati tudi človeške reakcije na potres. Novi potresni sunki so se pojavljali ves čas, tudi večkrat dnevno, in so prav tako vplivali na odzive ljudi. Razumevanje tega je pomembno tudi za odnose z javnostmi. Na spletni strani Uprave za zaščito in reševanje so navedeni sunki v obdobju od 1. maja do 31. decembra 1998: »Glavnemu potresnemu sunku je seveda sledilo izjemno veliko popotresnih sunkov. Samo v prvih desetih dneh po potresu so jih stalne potresne opazovalnice zabeležile okoli 430. Zelo šibkih “instrumentalnih” potresov, ki so jih registrirale dodatno nameščene terenske potresne opazovalnice, pa je bilo v tem času več tisoč.« (Uprava RS za zaščito in reševanje, 1999)

Število objektov

V potresu je bilo poškodovanih 4042 objektov, od katerih je do obnove po Zakonu o popotresni obnovi objektov in spodbujanju razvoja v Posočju upravičenih (škoda nad 300.000 tolarjev in stalno bivališče v objektu na dan potresa) 1562 stanovanjskih, od tega večina objektov v občinah Bovec, Kobarid in Tolmin. (Ocena škode po potresu 12. 4. 1998)

Ocena stanja v regiji

Posočje lahko v času potresa štejemo med manj razvite regije v Sloveniji s slabo infrastrukturo (dotrajana cestna in komunalna infrastruktura, ni železniške infrastrukture, eno samo športno letališče) in slabo razvito mrežo komunikacij. Regija je bila manj razvita v

skoraj vseh pogledih (v primerjavi z ostalimi deli Slovenije) in ljudje iz Posočja so se pritoževali že zadnjih 20 do 30 let, da je država nanje pozabila. Edini resni dejavnosti v regiji sta bili turizem in kmetijstvo, vendar pa obe z dokaj slabo infrastrukturo in zelo slabim povezovanjem ter izrazitim individualizmom. Območje je obkroženo z visokimi hribi in gorami ter širše poznano med evropskimi kanuisti, navdušenci nad raftingom in ribiči ob reki Soči.

Podoben potres je prav to regijo prizadel pred 20 leti. V socialističnem režimu je bilo precej lažje odpravljati posledice potresa. Takratna vlada je namreč preprosto zaukazala gradbenikom, da so praktično čez noč odpravili posledice, pomoč pa so nakazali neposredno ljudem v Posočju. Takrat ni bila potrebna nobena komunikacija, gradnja je potekala izredno hitro. Spomini na tak način obnove so bili še vedno močno prisotni pri ljudeh. Na odpravo posledic potresa iz leta 1976 (ne glede na nekatere napake) pa so ostali predvsem prijetni spomini - med deležnimi pomoči so bili namreč tudi taki, ki so dobili pomoč, čeprav ob potresu niso bili materialno oškodovani.

4.1.2 Organizacijska struktura

Parlament je po potresu zadolžil **Ministrstvo za okolje in prostor**, da izpelje obnovo poškodovanih objektov oziroma gradnjo novih. Po prvih mesecih priprav na obnovo so konec junija za pomoč zaprosili skupino s **Pristopa**, ki je v sodelovanju s **službo za odnose z javnostmi v ministrstvu** izvajala načrtovane aktivnosti na področju odnosov z javnostmi. To se je zgodilo pozno, saj je do sodelovanja prišlo šele, ko je postalo jasno, da se ljudje ne soočajo zgolj s poškodovanimi hišami, ampak so prepričani, da za popotresno obnovo nihče ne skrbi. Zaradi takih kritik je tudi parlament zahteval od odgovornih oseb na ministrstvu, da se bodo morale soočiti z resnimi ukrepi, če ne bodo zmogle pokazati rezultata obnove v kratkem času. Ministrstvu je bila tako naložena naloga, da krizo obvlada do septembra 1998.

Dejansko so bili prvi rezultati (obnova objekta) vidni šele po nekaj mesecih. Priprava Zakona o popotresni obnovi objektov in spodbujanju razvoja v Posočju je zahtevala določeno obdobje, poleg tega pa je bil določen čas potreben tudi za vzpostavitev delovanja ekipe v novi organizaciji, ki je bila ustanovljena za odpravljanje posledic potresa - Državni tehnični pisarni.

Državna tehnična pisarna

Državna tehnična pisarna je bila zasnovana kot organizacijska oblika za uresničevanje tehnične pomoči pri obnovi po potresu. Z delovanjem je pričela 25. maja 1988, torej dober mesec po potresu, in sicer z izpostavam v Bovcu in Kobaridu, kjer so bile posledice najbolj obsežne, kasneje pa tudi z izpostavam na Gorenjskem in v Tolminu.

Povprečno je bilo v pisarni zaposlenih 66 ljudi, kar pa jo kljub časovno omejenemu trajanju uvršča med največje inženirske biroje v Sloveniji. V začetni fazi je bilo v pisarni zaposlenih 120 ljudi. **Državna tehnična pisarna opravlja naslednje naloge:**

- svetuje pri odločitvah glede načina obnove in nudi strokovno pomoč v zvezi s popotresno obnovo objektov;
- pripravlja dokumentacijo osebam zasebnega prava za izdelavo vlog za pridobitev sredstev državne pomoči;
- sodeluje pri pripravi ureditvenih načrtov za urejanje prostora na območju popotresne obnove;
- nudi pomoč lastnikom in upravljalcem nepremičnih na območju obnove pri pridobivanju projektne dokumentacije, dovoljenj in drugih listin potrebnih za izvedbo gradbenih del v zvezi z odpravo posledic potresa;
- potrjuje skladnost projektne dokumentacije glede krajinskih značilnosti, naravne in kulturne dediščine, tipologije regionalne arhitekture ter drugih naravnih in ustvarjenih vrednot okolja, ki jih je treba upoštevati pri urbanističnem načrtovanju in projektiranju, ter glede na smernice za popotresno obnovo vezane na zakon in poročila o škodi;
- strokovno nadzoruje izvajanje del na objektih;
- pridobiva lokacijsko dokumentacijo;
- koordinira izdelavo projektne dokumentacije za nadomestne gradnje oziroma rekonstrukcije;
- sodeluje pri nadzoru smotrne in namenske rabe sredstev državne pomoči in stanovanjskih posojil ter organizira strokovni nadzor nad gradnjo.

Ključni organizaciji, ki pod vodstvom in nadzorom Ministrstva za okolje in prostor koordinirata delo v Državni tehnični pisarni, sta inženirski biro **Projekt, d.d. Nova Gorica** in **Gradbeni inštitut ZRMK**. V delo sta na področju odnosov z javnostmi vključili Pristop

d.o.o. z v začetni fazi timom štirih ljudi, kasneje pa se je število sodelujočih glede na potrebe zmanjševalo. V odnose z javnostmi je bila vključena tudi služba Ministrstva za okolje in prostor z eno predstavnico. V strokovni del obnove pa so bili vključeni še predstavniki Fakultete za gradbeništvo in geodezijo, Fakultete za arhitekturo ter posamezni strokovnjaki iz drugih organizacij.

Svet za razvoj Posočja – posvetovalno telo

Zakon je omogočil tudi oblikovanje posvetovalnega telesa – Svet za razvoj Posočja. Naloga sveta je usklajevanje predlogov ukrepov razvojnih pomoči ter drugih ukrepov zakona. Svet potrjuje načrte in pregleduje poročila o izvajanju obnove. Sestavljajo pa ga po dva predstavnika občin Bovec, Kobarid in Tolmin ter po en predstavnik Slovenske razvojne družbe, Sklada za regionalni razvoj in ohranitev poseljenosti slovenskega podeželja, Sklada Republike Slovenije za razvoj malega gospodarstva, Republiškega zavoda za zaposlovanje ter ministrstev za kmetijstvo, delo, gospodarstvo, okolje, šolstvo, zdravje, promet, finance ter kulturo. Svet vodi minister za okolje in prostor, njegovo ministrstvo pa opravlja tudi strokovne naloge za svet.

4.1.3 Organizacijski cilji

Pri popotresni obnovi v Posočju sta ministrstvo in pisarna postavila naslednje cilje, ki sledijo iz zakona o popotresni obnovi in prvih preiskav stanja zgradb po potresu:

1. trajna, temeljita in celovita obnova;
2. obnova objektov za eno stopnjo več, kot je bil zadnji potres;
3. individualna obravnava z upoštevanjem socialnih vidikov;
4. razvojna nadgradnja osnovne obnove objektov.

Posebni zakon je določil oblike in način izvajanja pomoči Republike Slovenije pri ukrepih popotresne obnove objektov in spodbujanja razvoja na območju, ki ga je prizadel potres 12. aprila 1998. Ukrepi popotresne obnove zajemajo dodeljevanje sredstev, namenjenih popotresni obnovi objektov, in zagotavljanje njihove namenske porabe; dodeljevanje stanovanjskih posojil Stanovanjskega sklada Republike Slovenije, namenjenih obnovi; organizacijo nalog, ki se nanašajo na popotresno obnovo objektov; razvojno pomoč za obnovo in spodbujanje gospodarskega, socialnega in kulturnega razvoja območij občin Bovec, Kobarid in Tolmin, ...

4.1.4 Pregled tekstov

Med raziskave so uvrstili tudi v odnosih z javnostmi tako imenovano 'namizno raziskavo' oziroma pregled tekstov. Z vidika posameznega oškodovanca so obravnavali zakone, podzakone in analizirali do tedaj pripravljene interne tekste v organizaciji ter tudi tiste, ki so bili posredovani posameznim javnostim. Predstavniki za odnose z javnostmi so ocenili, da so zakonska določila dokaj splošna, seveda pa tudi zapisana v pravnem jeziku, ki ga tisti, ki natančneje ne spremljajo zakonodaje, težko razumejo. V Državni tehnični pisarni pa se je pri pogovorih z ljudmi tudi izkazalo, da posamezniki laično različno razumejo posamezna določila. V Ministrstvu za okolje in prostor ter v Državni tehnični pisarni so kot enega večjih problemov pri razumevanju oškodovancev izpostavili določila glede dodelitve sredstev. Ta določila so bila v zakonu zapisana zaradi upoštevanja mnogih dejavnikov pri posameznih družinah, zato pa je posameznik težko izračunal, koliko bo pridobil državnih nepovratnih sredstev in kolikšen del bo predstavljal brezobrestni 15-letni kredit. Natančne podatke je bilo mogoče dobiti prek posebnega računalniškega programa, s katerim je vloge za sredstva za upravičence izračunavala finančna služba v Državni tehnični pisarni.

4.1.5 Poglobljeni intervjuji

Predstavniki za odnose z javnostmi navajajo, da za poglobljeno raziskavo za natančnejšo opredelitev problematike ni bilo dovolj časa niti denarja, zato so se odločili za **poglobljene intervjuje** s ključnimi osebami. Ocenili so, da je problematika tako individualna in subtilna, da so poglobljeni intervjuji tudi najbolj smiselna raziskava. Oškodovanci so navezovali probleme, ki so izhajali iz poškodovanega objekta, na svojo širšo socialno problematiko. V te intervjuje so bili vključeni štirje posamezniki z Ministrstva za okolje, prostor in energijo, 6 ključnih ljudi, ki so vodili Državno tehnično pisarno, trije predstavniki občin, 3-10 ljudi iz vsakega naselja oziroma mesta, ter pogovori z nekaterimi novinarji, ki so poročali s potresnega območja.

4.1.6 Natančnejša analiza problema

Predstavniki za odnose z javnostmi so po opravljenih poglobljenih intervjujih ugotovili, da je problematika, vezana na nerazumevanje odprave posledic potresa, veliko bolj subtilna in individualna, kot so sprva pričakovali na podlagi znanih dejstev. Kot pomembno so praktiki za odnose z javnostmi pri komunikacijski podpori popotresne obnove navedli pomen primerne seznaitve vodstva s spoznanji pogovorov z oškodovanci v potresu. Izpostavili so

temeljno pomembno odločitev – začetni je treba z individualnim reševanjem problemov posameznih družin, ki so bili seveda zelo različni.

Praktiki poudarjajo, da sta iz začetnega različnega razumevanja izhajala predvsem dva problema: oškodovanci so različno interpretirali zakon in niso poznali poteka upravnih postopkov v normalnih razmerah. Vnaprejšnje nezaupanje do države je bilo ugotovljeno že v samem začetku. Praktiki odnosov z javnostmi izpostavljajo tudi začetni problem neenotnih informacij uradnih oseb, s čimer je nastajala dodatna zmedenost pri razumevanju - različne interpretacije, različna so bila pričakovanja posameznikov.

Praktiki komunikacijske podpore popotresni obnovi navajajo tudi, da na ključna vprašanja posameznikov, ki so bila zelo individualno usmerjena, niso mogli takoj natančno odgovoriti. Oškodovanci so se nanje in na Državno tehnično pisarno obračali z vprašanji, kot so: koliko dobim, kdaj sem na vrsti v Državni tehnični pisarni ter kdaj se bodo pričela in končala dela na mojem objektu. Poleg takih vprašanj pa so se pojavljali tudi realni problemi razumevanja postopkov, kot so: zakaj toliko komisij na objektu - lastniki objektov niso videli smisla njihove vloge, ni jim bilo jasno, kaj počnejo in zakaj hiše označujejo s pikami.

Praktiki, ki so večji del svojega delovnega časa preživeli na terenu ob ljudeh, ki so se soočali z vrsto eksistencialnih problemov v prvih nekaj mesecih, ugotavljajo, da so ob prvem stiku z oškodovanci občasno lahko zaznali izredno sovražno razpoloženje. Poleg tega so državi tudi očitali, da jim ne pusti delati na lastnih objektih - ostro so kritizirali omejevanje samograditeljstva.

Samograditeljstvo in črne gradnje

V Sloveniji je na splošno prisotno slabo razumevanje upravnega postopka pri obnovi ali gradnji objekta. Predvsem s področja črnih gradenj je mnogo uporabne literature, ki razlaga vedenje ob gradnji objektov z neupoštevanjem upravnega postopka.

Dr. Pavel Gantar ugotavlja, da v zadnjih letih naraščajo predvsem črne gradnje pomožnih objektov, saj tu lastnik (oziroma čnograditelj) drugače oceni tveganje, pomožni objekti pa so videni tudi kot provizorični, in torej po mnenju lastnika ne potrebujejo dovoljenj. (Gantar, 1993 : 453)

O črnih gradnjah pri stanovanjskih hišah podaja Marjan Ravbar naslednjo oceno: »Sredi sedemdesetih let je bilo v Sloveniji že deset tisoč črnih gradenj. Do danes se je pojav le še stopnjeval in je po ocenah pristojnih državnih institucij kljub permanentnim legalizacijam (kar sicer dejanskega razreševanje črnih gradenj in stihijske urbanizacije nasploh ne rešuje, marveč problem le prelaga) v Sloveniji še vedno okrog 30.000 nedovoljenih posegov v prostor. Večinoma so to stanovanjski objekti, počitniške hiše ter različne adaptacije stanovanj.« (Ravbar, 1993 : 466)

4.2 Priprava komunikacijske strategije z določitvijo merljivih komunikacijskih ciljev, priprava in izvedba komunikacijskih akcijskih načrtov ter evaluacija projekta po posameznih javnostih

Glede na posamezna obdobja, v katerih so bila s stalno analizo okolja ugotovljena nova dejstva, so praktiki odnosov z javnostmi v sodelovanju z vodstvom Ministrstva za okolje in prostor ter Državno tehnično pisarno pripravili tri krovne komunikacijske strategije. V vmesnem obdobju so aktivnosti prilagajali načrtovanemu poteku obnove in sprotno ugotovljenim dejstvom. Krovne komunikacijske strategije so pripravili za leta 1998, 1999 in za 2000 ob sprotnih usklajevanjih glede na potek del. Glede na to, da so opravili sprotne meritve in ocene uspešnosti posameznih aktivnosti, so le-te tudi predstavljene po posameznih obdobjih in po posameznih javnostih.

Kot navajajo v organizacijah, ki sodelujejo pri popotresni obnovi, so si za dva glavna cilja pred začetkom izvajanja odnosov z javnostmi zadali:

1. obvladovanje trenutne krize in umiritev do septembra 1998 ter
2. zgraditev infrastrukture za izvajanje odnosov z javnostmi, ki bo nudila skupini za odnose z javnostmi podporo in rekonstrukcijo po končanem predvidenem 18-mesečnem roku, ki je sprva veljal kot rok za zaključek popotresne obnove

4.2.1 Komunikacijske aktivnosti v letu 1998

4.2.1.1 Strateški cilji programa odnosov z javnostmi

Kot je razvidno iz poletni 1998 pripravljenih načrtov, so se praktiki in organizacija sprva soočali predvsem s pojasnjevanjem osnovnega koncepta obnove oškodovancem, politični javnosti in novinarjem ter prek slednjih tudi širši slovenski javnosti. Komunikacijski cilji pa so se glede na organizacijsko stanje močno navezovali na cilje organizacije.

- 1. Dokazati oškodovancem (približno 4.000 gospodinjstev) in lokalni skupnosti, da bo država skrbela za vsakega posameznika, ki ga je prizadel potres, in sicer skladno z Zakonom o popotresni obnovi objektov in spodbujanju razvoja v Posočju.*
- 2. Doseči razumevanje lokalne skupnosti in širše slovenske javnosti, da je bolje rekonstruirati po višjih standardih stroke, čeprav bo trajalo dalj časa, kot če bi posamezniki sami sanirali objekte.*
- 3. Doseči razumevanje obravnavanja oškodovancev po enakih kriterijih.*
- 4. Dokazati političnim predstavnikom, da sta Ministrstvo za okolje in prostor ter Državna tehnična pisarna sposobna obvladovati situacijo.*

Praktiki navajajo, da jim je bilo v veliko pomoč pri kreiranju programov odnosov z javnostmi predvsem terensko delo in neposreden stik z oškodovanci. Na prvi pogled je najlažje vprašati javnost, za katero se pripravljajo programi, kaj potrebuje in kaj jo zanima. Kot pa navajajo praktiki pri obnovi, je bil to hkrati tudi eden izmed najbolj napornih delov projekta. Zagotavljali so namreč celodnevni servis z informacijami prek telefona in prisotnostjo v posameznih vaseh.

Na podlagi širše opredeljenih ciljev so bile s terenskim delom ugotovljene tudi posamezne nove potrebne aktivnosti:

- odpreti komunikacijske poti in zagotoviti čimveč informacij, za katere predstavniki za odnose z javnostmi ob terenskem delu ugotovijo, da so ključnega pomena, s poudarkom na individualni (face-to-face) komunikaciji;*
- poenotiti sporočila različnih virov komuniciranja; razložiti temeljne gradbene pojme in pojme, vezane na upravne postopke, pripravo dokumentacije; komunicirati začetek del;*

- *sproti odkriti potencialne krizne situacije;*
- *sproti obveščati vodstvo organizacije in dosežati spremembe pri organizacijskih aktivnostih, ko se to izkaže za pomembno.*

Terensko delo je omogočalo tudi natančnejše identificiranje težav, s katerimi so se soočali lastniki objektov. To pa je bilo v nadaljevanju tudi podlaga za komunikacijske aktivnosti.

Ključni problemi, zaznani pri terenskem delu:

- *nerazumevanje upravnih postopkov in poteka postopkov v tehnični pisarni;*
- *nerazumevanje omejevanja samograditeljstva;*
- *posameznik ne ve, kdaj bo na vrsti v tehnični pisarni in koliko sredstev bo dobil.*

4.2.1.2 Komunikacijski akcijski načrti za leto 1998

Odnosi z mediji

Sodelovanje z mediji se je osredotočilo na dve skupini medijev – dopisnike nacionalnih in regionalnih medijev ter na neposredno sodelovanje z lokalnimi mediji. Slednji so bili predvsem prenosnik uporabnih informacij za oškodovance – kje dobijo dodatne podatke, odgovori na najbolj pogosta vprašanja in podobno. Dopisnike nacionalnih in regionalnih medijev pa so seznanjali s potekom priprav in obnove.

- a) lokalni mediji: vzpostaviti redno dnevno, kasneje tedensko obveščanje prek Alpskega vala in lokalne kableske televizije TV BC 2222;*
- b) nacionalni in regionalni mediji: redni telefonski stiki in priprava novinarskih konferenc, priprava sporočil za medije za dopisnike Dela, Dnevnika, Večera, POP TV, Televizije Slovenija, Radia Slovenija, Primorskih novic;*
- c) omogočanje informiranja prek informacijskega telefona;*
- d) bilten za prebivalce Posočja naj predstavlja tudi vir informacij za medije;*
- e) doseči razumevanje strokovne obnove prek razlage le-te v sporočilih za medije, na novinarskih konferencah in posameznih člankih po dogovoru s strokovnjaki (skladno s prakso, ki poteka v organizaciji);*
- f) doseči razumevanje akcije sanacije streh in dimnikov.*

Odnosi z oškodovanci

Za pomoč oškodovancem je bila v osnovi zadolžena Državna tehnična pisarna, ki pa je nudila pomoč pri upravnem postopku prek različnih služb. Kot navajajo predstavniki za odnose z javnostmi, je bilo postopek treba natančno predstaviti in oškodovancem jasno sporočiti, kaj lahko pričakujejo; poleg tega pa je bilo na pogosta vprašanja mogoče odgovoriti tudi prek posebnega glasila, ki je bilo namenjeno vsem gospodinjstvom na območju poškodb po potresu. V okviru odnosov z oškodovanci pa je bila komunikacijska podpora posebej oblikovana tudi za povsem konkretne organizacijske akcije (v tem primeru npr. sanacija streh in dimnikov).

- a) 24 ur na dan dosegljiv telefon za informacije o popotresni obnovi;*
- b) priprava ključnih informacij v biltenu za prebivalce Posočja - odgovori na ključna splošna vprašanja;*
- c) sodelovanje pri individualnih pogovorih, napoved teh pogovorov vnaprej, objave o poteku teh pogovorov;*
- d) vsaj štirikrat na teden prisotnost predstavnika za odnose z javnostmi na terenu - pogovori (odgovori na vprašanja, svetovanje, kaj narediti v posameznem primeru), sodelovanje z oškodovanci pri reševanju problemov na posameznih objektih;*
- e) doseči razumevanje in pomoč pri akciji sanacije streh in dimnikov - napovedi in predstavitev poteka del v biltenu, na radiu;*
- f) doseči razumevanje pomena strokovne in nadzorovane obnove objektov ter omejevanja samograditeljstva.*

Odnosi s predstavniki lokalnih skupnosti, občin

Vodstvo je zaradi narave svojega dela upoštevalo tudi formalne lokalne strukture. Upoštevanje teh struktur pa je pomembno tudi pri odnosih z javnostmi. S sodelovanjem s formalnimi predstavniki lokalnih skupnosti so skušali zagotoviti medsebojno obveščenost tako iz organizacijskih kot tudi komunikacijskih vidikov.

- a) sodelovati pri detektiranju ključnih vprašanj, problemov;*
- b) sodelovati pri informiranju oškodovancev (sodelovanje pri biltenu, sodelovanje pri informiranju glede prezimovanja);*
- c) informiranje prek osebnih stikov.*

Odnosi s strokovno javnostjo

Zaradi sistema, ki se je na novo šele vzpostavljajal, je bilo zagotovo pomembno vključiti tudi strokovno javnost. Večina komunikacijski načrtov predvideva komunikacijsko vlogo strokovne javnosti, tokrat pa je bila ta javnost vključena tudi v »kreiranje« sistema obnove. V bistveno pomoč je bila tudi pri predstavljanju razlogov za tako izbiro načina obnove.

- a) pomoč pri izdelavi gradiv za strokovni posvet v Kranju na temo potresne varnosti v Sloveniji;*
- b) sodelovati s strokovnjaki pri razlagi opravljenih raziskav v Posočju - raziskave tal, raziskave konstrukcij;*
- c) prek tega sodelovanja poteka tudi sodelovanje pri razlagi pomena strokovno zasnovane obnove za širšo javnost;*
- d) predlogi glede strokovnih prispevkov na temo potresov, predvsem pa sanacije v slovenskih strokovnih medijih ali prilogah.*

Odnosi s politično javnostjo

Odnosi z odločevalci oziroma s politično javnostjo so, kot je razvidno iz pripravljenega programa, potekali predvsem na medorganizacijski ravni –po pregledu sodeč je izhajala predvsem iz organizacijskih razlogov in posledic, ki bi jih drugačne politične odločitve lahko sprožile. Z menjavo vodilnih pri tem projektu bi zelo verjetno sledila tudi sprememba sistema obnove, kar pa bi bistveno vplivalo na sam potek.

- a) Ministrstvo za okolje in prostor pripravi poročilo o izvajanju popotresne obnove za Državni zbor - cilj je, da Državni zbor sprejme pripravljeno poročilo;*
- b) komuniciranje prek medijev, večje aktivnosti ob predstavitvi poročila;*
- c) preprečiti interpelacijo ministra, saj bi povzročila organizacijske probleme pri popotresni obnovi.*

4.2.1.3 Rezultati leta 1998

Zaradi pomanjkanja sredstev za poglobljene raziskave so cilje merili le na podlagi opažanj odziva posameznih javnosti in glede na ocenjeno razumevanje ključnih sporočil pri posameznih javnostih. Ministrstvo je skupaj s svetovalci izdelalo kratko analizo poročanja

medijev v posameznih obdobjih. Skladno z metodologijo Pristopove analize medijev – elektronskih in tiskanih (PAM-ET) je bilo v letu 1998 analiziranih skupno 707 objav.

Julija, ko še ni bilo bistvenih aktivnosti pri odnosih z mediji, so glede na odnos do Ministrstva za okolje in prostor ter Državne tehnične pisarne analitiki zabeležili 48,06 % nevtralnih objav, 18,45 % pozitivnih objav in 33,50 % negativnih objav. Septembra so zabeležili 46,82 % nevtralnih objav, 21,63 % pozitivnih objav ter 31,55 % negativnih objav. Oktobra pa se rezultat prvič prevesi v pozitivno smer - 48,15 % nevtralnih objav, 32,41 % pozitivnih objav ter 19,44 % negativnih objav.

Na ministrstvu navajajo, da je imel pri zadnji oceni pomemben vpliv tudi začetek gradnje prvih objektov konec avgusta in v začetku septembra.

Sprotno obveščanje vodstva o terenskem delu in o posameznih problemih ter reševanje teh problemov so predstavniki za odnose z javnostmi zagotovili prek **dnevnih poročil o terenskem delu in pa s kriznimi tabelami**. Tako je bil na drugi strani vzpostavljen tudi občutek v organizaciji, da je pomemben vsak posameznik in da je reševanje posameznih problemov pomembno za celoten sistem obnove. Seveda je bil uspeh reševanja individualnih problemov lahko zagotovljen le z razumevanjem vodstva.

Krizne tabele omogočajo evidentiranje problemov, predlogov za njihovo reševanje in pri posameznih problemih datumsko opredelitev, do kdaj morajo biti rešeni. Predstavljajo tudi natančno evidenco reševanja posameznih problemov.

Odnosi z mediji

Eden izmed kazalcev uspešnosti odnosov z mediji so zagotovo statistične analize, praktiki odnosov z javnostmi in vodstvi organizacij (ministrstvo in pisarna) pa navajajo tudi nekaj svojih opažanj o sodelovanju. Kot pomembne v začetni fazi izpostavljajo predvsem redne in natančne informacije o svojem delu.

- a) učinkovito odprte komunikacijske poti, vzpostavljeno sodelovanje z lokalnimi mediji prek dnevnih in kasneje tedenskih objav sporočil na lokalni televiziji in radiu;*
- b) poenotena sporočila uradnih govorcev - ni več različnih interpretacij;*

- c) preusmeritev pozornosti na štiri ključne govornike - predstavnike Ministrstva za okolje in prostor ter Državne tehnične pisarne;*
- d) ažurno obveščanje o pripravah na obnovo ter ključnih dogodkih in sporočilih;*
- e) novinarji kot vir informacij uporabljajo informacijski telefon in povzemajo informacije iz biltena za prebivalce Posočja;*
- f) doseženo razumevanje pomena strokovne obnove in zato daljših priprav - k razumevanju strokovnosti obnove pripomorejo izjave in prispevki strokovnjakov, ki v obnovo niso bili neposredno vključeni; poleg tega tudi predstavitev preiskav geološke sestave tal, preiskave nosilnosti konstrukcij in zidovja; organizirana tudi novinarska konferenca z ogledom na terenu;*
- g) pozitivno sprejeta akcija sanacij streh in dimnikov ter akcija prezimovanja;*
- h) vzpostavljeno redno tedensko obveščanje o rezultatih obnove.*

Odnosi z oškodovanci

Praktiki pri popotresni obnovi navajajo, da je bil ta del odnosov z lokalno skupnostjo oziroma oškodovanci časovno in izvedbeno najbolj obsežen, kar je mogoče razbrati tudi iz njihovih opisov in razlag posameznih ukrepov. V neposredno sodelovanje se je vključevalo tudi vodstvo - z ministrstva državni sekretar, iz Državne tehnične pisarne pa odgovorni vodje posameznih oddelkov. Oškodovancem so lahko nudili odgovore na vprašanja le z izredno individualiziranim delom, vendar pa pri tem navajajo tako organizacijske kot tudi komunikacijske prednosti. Med organizacijskimi je predvsem natančen vpogled v stanje posameznih objektov in želje lastnikov, ki so pri nastavljanju sistema obnove pomembne. Pri komunikacijskih vidikih pa predvsem zagotavljanje odgovorov posamezniku, saj so bila tudi vprašanja zelo osebna in so se pri vsakem človeku nanašala na konkretne razmere in na njegov objekt.

- a) načrtovani obiski ekip iz Državne tehnične pisarne na terenu pripomorejo k predhodnemu obveščanju o obisku ekip (telefonsko, posamezniki, ki jih je to zanimalo); z natančnejšo razlago v biltenih in prek sporočil za medije je doseženo delno razumevanje dela ekip;*
- b) posredovana enotna sporočila, kar omogočata predvsem bilten in sodelovanje z lokalnimi mediji;*
- c) individualni pogovori z državnim sekretarjem mag. Radovanom Tavzesom z Ministrstva za okolje in prostor ob pomoči arhitekta in statika so bili izredno pozitivno sprejeti - z individualnimi pogovori je bila namreč lahko zagotovljena intimnost, možnost razprave o*

problemih, ki niso bili neposredno vezani na obnovo, so bili pa za posameznike pomembni in so vplivali na njihovo percepcijo svoje situacije ter pomoči države (hkrati pa so ministrstvu dali vpogled v želje in interese ljudi) – tim za odnose z javnostmi je skrbel za napoved pogovorov, njihove vsebine, sporočanje o rezultatih;

d) terensko delo predstavnika tima za odnose z javnostmi je omogočilo poglobljeno individualno komunikacijo - predhodno detektiranje posameznih problemov in s tem preprečevanje večje krize, ob tem pa tudi pomoč pri reševanju problemov; Drežniške Ravne - ljudem je bila nudena pomoč pri dogovoru z občino glede plačevanja položnic za nadomestno nastanitev v kontejnerju; ob obiskih razlaga postopkov posameznikom (osebna komunikacija je močnejša od pisne);

e) pozitivno sprejeta nadomestna namestitvev čez zimo - razen v redkih primerih, ko posamezniki niso bili zadovoljni (vsem je bila ponujena možnost, da so sami izbrali lokacijo, sicer pa je več predlogov za posameznike podalo ministrstvo ali pa krajevni predstavnik - ministrstvo je upoštevalo tudi željo po prisotnosti lastnikov v bližini poškodovanega objekta ali pa na primer željo po nadomestnem bivanju v bližini zaradi živine);

f) oškodovanci za pridobivanje odgovorov na vprašanja uporabljajo informacijski telefon;

g) doseženo razumevanje pomena nadzorovane in strokovne obnove - proti koncu leta 1998 ni več zahtev po samograditeljstvu.

Odnosi s predstavniki lokalnih skupnosti, občin

Praktiki tu izpostavljajo različno organiziranost v različnih delih Posočja – povsod niso bile organizirane krajevne skupnosti, ki so bile v primeru terenskega dela pomembnejše kot na primer občine. Te slednje so namreč prihajale v stik neposredno z vodstvom popotresne obnove.

a) ni bilo mogoče vzpostaviti sodelovanja z vsemi predvidenimi, vendar so bili z večino vzpostavljeni tedenski individualni sestanki in telefonska povezava;

b) predstavniki posameznih krajevnih skupnosti se na informacijski telefon obračajo tudi s problemi.

Odnosi s strokovno javnostjo

Praktiki tu izpostavljajo pomen medsebojnega sodelovanja, ki se je deloma vzpostavilo prek organizacijskega sodelovanja, nadgrajevalo pa tudi prek odnosov z javnostmi.

- a) strokovni prispevki pozitivno sprejeti;*
- b) vzpostavljeno sodelovanje in nudena pomoč v primerih kriznih situacij;*
- c) vsi nudijo pomoč pri razlagi obnove v biltenu.*

Odnosi s politično javnostjo

Ta del odnosov z javnostmi se je odvijal predvsem na ravni sodelovanja med organizacijami in manj prek odnosov z javnostmi.

- a) sprejeto poročilo o izvajanju programa popotresne obnove, do napovedane interpelacije ministra ni prišlo;*
- b) sprejet predlog prezimovanja ljudi, kjer objekti niso bili obnovljeni - sprejet tudi predlog o kritju stroškov za nadomestno namestitev.*

4.2.2 Komunikacijske aktivnosti v letu 1999

4.2.2.1 Strateški cilji, določeni za leto 1999

Tu bi glede na navedeno (iz načrtov odnosov z javnostmi za popotresno obnovo) izpostavila predvsem prilagoditev komuniciranja ugotovljenim organizacijskim dejstvom (premik zaključka obnove, izbira izvajalcev). Prvič se pojavita tudi večje vključevanje oškodovancev prek orodij, namenjenih večjemu številu posameznikov, in opozarjanje na pomen vloge oškodovancev pri obnovi njihovih objektov. Izpostavila bi še odločitev o predhodnem komuniciranju problemov – tako si organizacija pomaga pri reševanju problemov, ki so vezani na posamezne javnosti, poleg tega pa postane tudi kredibilen vir informacij.

- komunicirati, da obnova v letu 1999 ne bo izvedena v celoti;*
- doseči razumevanje zastavljenega poteka obnove;*
- doseči razumevanje pri oškodovancih, da so tudi sami odgovorni za potek obnove - opozoriti oškodovance, da bo nerešene zaplete v upravnih postopkih (npr. soglasja lastnikov) v nekaterih primerih treba reševati tudi po pravni poti, kar lahko zamakne obnovo njihovega objekta;*

- doseči razumevanje pomena izbire enega izvajalca za eno naselje;
- doseči razumevanje procesa obnove pri izvajalcih in projektantih;
- doseči razumevanje racionalne porabe denarja;
- seznaniti odločevalce o poteku obnove in o tem, da bodo zimo ponovno vsi oškodovanci preživel v nadomestnih namestitvah;
- doseči razumevanje pomena ureditvenih načrtov;
- opozarjati na možne pereče probleme.

4.2.2.2 Komunikacijski akcijski načrti za leto 1999

Odnosi z mediji

Tudi v odnosih z mediji se je - kot izhaja iz komunikacijskih načrtov – začelo poleg rednih že vzpostavljenih aktivnosti za medije še individualno sodelovanje.

- a) lokalni mediji: nadaljevati vzpostavljeno sodelovanje; sodelovanje pri rednih mesečnih oddajah na radiu Alpski val o popotresni obnovi (tudi kontaktne oddaje);
- b) nacionalni in regionalni mediji: nadaljevanje aktivnosti, večkrat mesečno telefonski pogovori o tem, kaj jih zanima;
- d) doseči razumevanje posameznih problemov prek pogovorov z novinarji.

Odnosi z oškodovanci

Tu se kaže eden izmed bolj jasnih primerov prepletanja organizacijske in komunikacijske vloge predstavnika za odnose z lokalno skupnostjo, ko so bili vzpostavljeni formalizirani individualni pogovori z oškodovanci tudi s strani predstavnika za odnose z javnostmi.

- a) nadaljevanje terenskega dela - zmanjšanje aktivnosti;
- b) informacijski telefon še vedno dosegljiv 24 ur na dan;
- c) bilten izhaja enkrat mesečno, po potrebi večkrat;
- d) vzpostaviti individualne pogovore predstavnika za odnose z javnostmi z oškodovanci v Državni tehnični pisarni;
- e) obveščanje tudi z informacijami v Državni tehnični pisarni.

Odnosi s predstavniki lokalnih skupnosti (občin, krajevnih skupnosti)

- a) sodelovanje pri prispevkih v biltenu;*
- b) formalni sestanki predstavnikov Državne tehnične pisarne ter Ministrstva za okolje in prostor;*
- c) neformalni sestanki med posamezniki in predstavniki za odnose z javnostmi.*

Odnosi s strokovno javnostjo

Praktiki odnosov z javnostmi so tu naleteli na problem razumevanja ureditvenih načrtov s strani oškodovancev. Precej časa so namenili razlagam, zakaj so načrti potrebni in kaj prinašajo naseljem, za katera se bodo izdelovali. Pri tem so opozorili, da je bilo posebej pomembno aktivno sodelovanje z zunanjimi organizacijami, ki so posamezne načrte pripravljale, prav tako pa z Uradom za prostorsko planiranje, ki se je v obnovo vključeval le pri vodenju priprave teh načrtov. Analogijo bi lahko navedli z razlago osnovnega upravnega postopka. Prav tako ureditveni načrti niso bili poznani in so verjetno zaradi nepoznavanja naleteli na začetni odpor.

- a) nadaljevanje sodelovanja s strokovnjaki na področju gradbeništva;*
- b) aktivno sodelovanje z izdelovalci ureditvenih načrtov - svetovanje, sodelovanje pri pripravi prispevkov za bilten in sporočil za medije.*

Odnosi s sodelavci tehnične pisarne (predvsem izvajalci in projektanti)

Praktiki komunikacijske podpore popotresni obnovi so opozorili tudi na pomen poznavanja strukture in vpletenih v organizacijsko delovanje. Pri popotresni obnovi so bili pomembni tudi zunanji izvajalci, ki so dnevno prihajali v stik z oškodovanci; tudi njim so posredovali podatke o poteku obnove in jih opozarjali na socialno dimenzijo sodelovanja z oškodovanci.

- a) komunikacija neposredno prek odgovornih v Državni tehnični pisarni*
- b) dodatna pisna komunikacija*
- c) velik problem zaradi zamujanja s plačili - pomiritve tudi prek izjav v medijih; država zamuja zaradi preverjanja porabe proračunskega denarja, je pa zagotovljeno plačilo za opravljena dela (kar je bil tudi dejanski vzrok).*

Odnosi s politično javnostjo

a) poročila Ministrstva za okolje in prostor

4.2.2.3 Rezultati leta 1999

Analizo poročanja medijev so v skupini za odnose z javnostmi pripravljali le za najbolj kritične mesece (tako so jih sami označili, povezani pa so bili z večjimi organizacijskimi akcijami in vpletenostjo večjega števila oškodovancev naenkrat). Med njimi navajajo mesec obletnice potresa, začetka gradbene sezone in prvi mesec pred prezimitvijo oškodovancev v nadomestnih namestitvah. Preko analiz so skušali tudi najti odgovore, zakaj kritike v posameznih ključnih mesecih.

Analiza ne daje vpogleda v celotno spremljanje obnove, pač pa le-to preverja na ključnih že vnaprej kritično opredeljenih korakih. Tokrat je bilo predvsem prezimovanje sprejeto z nekoliko manj razumevanja kot preteklo leto, čeprav je potekalo enako. Ob prvi obletnici potresa (aprila 1999) so analitiki zabeležili 57,14 % nevtralnih objav, 31,63 % pozitivnih objav in le 11,22 % negativnih objav. Zagotovo to kaže tudi na pripravljenost organizacije in tima za odnose z javnostmi. Maja 1999 je bilo skupno 40 objav, od tega 40 % nevtralnih, 40 % pozitivnih in 20 % negativnih, medtem ko je bilo oktobra 1999 38,18 % nevtralnih objav, 29,09 % pozitivnih in 32,73 % negativnih objav. Pri oktobrskih objavah velja povedati, da je bil takrat pričakovan zaključek obnove, ki je bil napovedan leta 1998 - torej zaključek obnove po 18 mesecih.

Odnosi z mediji

Tu bi izpostavila reakcijo organizacije in predstavnikov za odnose z javnostmi na nove močnejše popotresne sunke. Predstavljajo zunanji, nenačrtovan dejavnik, ki pa ima na ključno javnost, organizacijo in njeno dejavnost lahko bistven vpliv. V takih primerih je predvsem pomemben hiter in organiziran odziv.

a) razumljen premik obnove v leto 2000;

b) razumljen pomen racionalne porabe proračunskega denarja;

c) doseženo razumevanje ureditvenih načrtov - med izdelavo so bile novinarjem predstavljene posamezne delne rešitve z dodano razlago izdelovalcev ureditvenih načrtov, s tem pa so tudi

negirali posamezne individualne interese (vrtec v Bovcu, stari hotel Golobar, stavba policije v občini Bovec);

d) ob novih potresnih sunkih se je pojavila možnost poškodb na že saniranih objektih - po ogledu statikov na terenu je bilo ugotovljeno, da poškodb ni - pripravljena so bila sporočila za medije.

Odnosi z oškodovanci

V letu 1999 so večinoma potekali že vzpostavljeni programi komuniciranja. Izpostavljam novost, ki jo navajajo v organizacijah – vzpostavitev informiranja s pisnimi materiali in sporočili za lokalne medije v prostoru pisarne, kjer je bil opažen največji pretok ljudi. To je smiselno predvsem zato, ker so na enem mestu zbrani materiali in sporočila, ki so jih sicer prejemale oškodovanci preko različnih komunikacijskih kanalov.

a) doseženo razumevanje pomena enega izvajalca v enem naselju - manjši stroški uvedbe v delo, lažja koordinacija glede gradbene mehanizacije v manjših naseljih - pri terenskem delu je bilo pomembno prisluhniti kritikom izvajalcev, reakcije Državne tehnične pisarne pri zamenjavi izvajalcev so bile primerne;

b) razumljen premik obnove v leto 2000;

c) sprejeto razumevanje pomena enotne obravnave vseh oškodovancev;

d) razumljen potek upravnih postopkov (na informacijskem telefonu ni več vprašanj o tem, kje dobiti gradbeno dovoljenje in kakšen je postopek);

e) doseženo razumevanje ureditvenih načrtov prek razlag v biltenu in individualnih razlag v naseljih, kjer so pripravljali ureditvene načrte (pomembna vloga koordinatorke izdelave ureditvenih načrtov);

f) ob novih potresnih sunkih pripravljen sistem reakcije Državne tehnične pisarne ter Ministrstva za okolje in prostor, če bi prišlo do poškodb na že saniranih objektih;

g) vzpostavljeno informiranje v Državni tehnični pisarni - na razpolago so bile stalno vsaj zadnje tri številke biltena; vprašanja in odgovori na informacijskem telefonu; vizitke z informacijsko številko; zadnjih nekaj sporočil za objavo na radiu - informacije so bile podane v prostoru, kjer je bil opažen največji pretok ljudi.

Odnosi s predstavniki lokalnih skupnosti in občin

Predstavniki za odnose z javnostmi so tu izpostavili predvsem pomen aktivnega in vzajemnega sodelovanja. Predvsem v vasi Drežniške Ravne (najbolj poškodovana vas v potresu 1998 glede na koncentracijo) so pomagali tudi pri nekaterih organizacijskih ukrepih ter tako brez dogovorov dosegli povratno informiranje s strani nekaterih oškodovancev in njihovih predstavnikov.

- a) nekateri predstavniki so sami opozarjali na odprta vprašanja in posamezne kritične teme pri pripravi prispevkov za bilten in sporočil za medije;*
- b) s posameznimi predstavniki so potekali skupni ogledi na terenu in razprave o potrebnih rešitvah za posamezne objekte - pri tem tudi reševanje problemov na posameznih objektih skupaj z oškodovanci*

Odnosi s strokovno javnostjo

Tu bi izpostavila pomen aktivnega sodelovanja strokovnjakov pri pripravi prispevkov v tiskanih materialih za oškodovance. Tako kot praktiki komunikacijske podpore popotresne obnove ocenjujem, da je bil to eden izmed zglednih in enostavnih primerov predstavljanja sicer laiku težje razumljivega postopka načrta⁵.

- a) odnose lahko označimo kot zelo dobre - predstavniki za odnose z javnostmi so vedno na razpolago za reševanje posameznih problemov (predvsem pri ureditvenih načrtih), enako velja za strokovno javnost;*
- b) izdelovalci ureditvenih načrtov pripravljajo informacije o posameznih fazah načrtov za vsako številko biltena.*

⁵ Glej tudi prilogo G – primer prispevka o ureditvenih načrtih (sodelovanje s strokovno javnostjo).

Odnosi s sodelavci tehnične pisarne (izvajalci, projektanti)

a) predvsem prek individualne osebne komunikacije odgovornih v Državni tehnični pisarni doseženo razumevanje poteka, potrebne dokumentacije in pomena sodelovanja

Odnosi s politično javnostjo

*a) sprejeta poročilo o izvajanju programa popotresne obnove in načrt aktivnosti v prihodnje;
b) sprejet pomen racionalne porabe proračunskega denarja - ni bilo ugotovljenih nepravilnosti.*

4.2.3 Komunikacijske aktivnosti v letu 2000

4.2.3.1 Komunikacijska strategija

V letu 2000 so bili že pri večjem številu objektov vidni rezultati obnove, zato je bilo tudi komuniciranje temu prilagojeno. Praktiki pa navajajo, da je bilo vedno bolj usmerjeno v posamezne situacije in na zelo konkretna vprašanja (tudi na objekt natančno s strani novinarjev).

*- poudarek na razvojni dimenziji obnove;
- komuniciranje dosežkov popotresne obnove;
- komunicirati zaključevanje popotresne obnove stanovanjskih objektov, v katerih je bilo na dan potresa stalno bivališče;
- premik pozornosti na problematiko posameznih objektov, pri čemer gre za manjše število;
- predstaviti nadaljnji potek popotresne obnove;
- nevtralizacija kritičnih situacij.*

4.2.3.2 Komunikacijski načrti za leto 2000

Odnosi z mediji

Pozornost novinarjev se je zmanjšala, kar je razvidno tudi iz števila objav po posameznih mesecih, praktiki so zmanjšali število novinarskih konferenc ter večji del komuniciranja premaknili na pisna gradiva, telefonske pogovore.

*a) lokalni mediji: nadaljevanje informiranja prek radia Alpski val;
b) nacionalni in regionalni mediji: nadaljevanje sodelovanja;*

c) informiranje o ključnih dogodkih;

d) pozornost novinarjev se zmanjšuje skladno s povečanjem števila saniranih objektov oziroma novogradenj - komuniciranje zaključevanja poteka obnove tudi prek kratkih gradiv za novinarje (pripravljena ob poročilih za Državni zbor).

Odnosi z oškodovanci

Organizacija se je soočila z nepričakovano situacijo: večkrat so se pri pogovorih z oškodovanci pojavili dvomi glede načina sanacije. Tako so vpeljali natančnejšo razlago sanacije in razlogov za posamezne ukrepe. Pri tem so opozorili, da je bila razlaga lahko bolj strokovna in precej lažja, saj je bilo osnovno razumevanje že prisotno.

a) ohraniti stik z oškodovanci prek terenskega dela in prek informacijskega telefona - zmanjšujejo se aktivnosti pri terenskem delu (enkrat do dvakrat mesečno);

b) natančnejša razlaga, kaj vključuje statična sanacija objekta, saj so se pojavili nekateri dvomi.

Odnosi s predstavniki lokalnih skupnosti in občin

Ta del odnosov z javnostmi se je skoraj v celoti odvijal na organizacijskem nivoju. Praktiki tu opozarjajo, da je večjo težo dobil tudi Svet za razvoj Posočja, v katerega so vključeni predstavniki občin in nekaterih lokalnih organizacij. Pri določanju razvojnih programov je bila njihova vloga bistveno večja, prav tako pa je bila pomembna tudi pri sestavljanju dokončnih seznamov objektov, ki so bili še potrebni obnove.

a) izredno dobro sodelovanje s strani predstavnikov Ministrstva za okolje in prostor ter Državne tehnične pisarne - sestanki potekajo vsaj enkrat mesečno, zato tu večje aktivnosti predstavnika za odnose z javnostmi niso potrebne;

b) redkejša (enkrat mesečno) individualna neformalna srečanja s posamezniki (in s predstavnikom za odnose z javnostmi), kjer se ocenjuje, da je to potrebno;

c) sodelovanje pri biltenu.

Odnosi s strokovno javnostjo

a) sodelovanje je zmanjšano;

b) dobivajo biltene za prebivalce Posočja;

c) poudarek na sodelovanju z izdelovalci ureditvenih načrtov (še dva v postopku izdelave).

Odnosi s politično javnostjo

a) informiranje prek pripravljenih gradiv Ministrstva za okolje in prostor

4.2.3.3 Rezultati leta 2000

Leta 2000 se je medijska pozornost do poteka popotresne obnove bistveno zmanjšala, kar lahko ocenimo tudi glede na število zabeleženih objav.

Od 206 objav julija 1998 je bilo aprila 2000 zabeleženih le še 45 objav. Pri tem je treba poudariti, da je bil april najbolj aktualen za poročanje o popotresni obnovi, saj je bila širše zabeležena druga obletnica potresa. Aprila 2000 so analitiki zabeležili skupno 24,44 % nevtralnih objav, kar 48,89 % pozitivnih in 26,67 % negativnih objav.

Odnosi z mediji

Predstavniki za odnose z javnostmi pri popotresni obnovi ocenjujejo, da je bilo v tem obdobju pomembno »zagotavljanje novic« - na nek način iskanje zanimivih tem in zgodb znotraj organizacije in njihovo posredovanje navzven.

a) popotresna obnova ni bila več med pomembnimi temami, ki so zanimive za poročanje;
b) novinarji so povzemali informacije o razvoju ter druge informacije še več kot prej iz biltena;
c) komunikacija je temeljila predvsem na gradivih ob ključnih prelomnicah - druga obletnica potresa, priprava poročila za Državni zbor, zasedanje Sveta za razvoj Posočja;
d) na podlagi gradiv, sporočil za medije in biltenov, v katerih je bila poudarjena razvojna dimenzija obnove, so tudi novinarji prevzeli razvoj kot temeljno temo poročanja ob poteku obnove.

Odnosi z oškodovanci

Oškodovanci so poleg uradnih informacij, informacij na terenu in tistih, ki so ji dobili v pisarni ali na informacijskem telefonu, verjetno prenašali izkušnje o postopkih tudi z medsebojno komunikacijo.

- a) še vedno je 24 ur na dan deloval informacijski telefon - tedensko so bili v povprečju trije do štiri klici, povečano število ob izidu biltena;*
- b) zaradi manjšega števila objektov, ki še niso bili obnovljeni, je imela tehnična pisarna natančne evidence problematike; tudi večkratni sestanki med oškodovanci in zaposlenimi v pisarni, s tem pa je bila bistveno manjša potreba po individualni komunikaciji s predstavnikom za odnose z javnostmi;*
- c) oškodovanci so že dobro poznali zaposlene v pisarni in na informacijskem telefonu niso več spraševali o postopkih in na koga naj se obrnejo - informiranje o postopkih v pisarni ni več potrebno.*

Odnosi s predstavniki lokalnih skupnosti in občin

- a) redke kritične izjave, ki so bile večinoma vezane na posamezna odprta vprašanja, ki jih je bilo treba reševati z dopolnitvijo zakona za zaključevanje obnove - k temu je pripomoglo tudi predhodno komuniciranje predstavnikov Ministrstva za okolje in prostor o kritičnih temah;*
- b) sodelovanje pri biltenu tudi z izjavami o kritičnih temah.*

Odnosi s strokovno javnostjo

- a) v manjšem obsegu je potekalo le še pri ureditvenih načrtih;*
- b) dobivajo biltene;*
- c) na predstavnike za odnose z javnostmi se za pomoč obrnejo le v primerih, ko ne vedo, s kom bi sicer kontaktirali.*

Odnosi s politično javnostjo

- a) sprejeti dve poročili o izvajanju programa popotresne obnove v Državnem zboru;*
- b) sprejet je bil nov predlog razdelitve sredstev med različne programe obnove, pri porabi sredstev ni bilo ugotovljenih nepravilnosti.*

4.2.4 Popotresna obnova z odnosi z javnostmi v letih 2001 in 2002

Praktiki pri popotresni obnovi za leti 2001 in 2002 izpostavljajo predvsem večjo soodvisnost organizacijskih aktivnosti in odnosov z javnostmi pri posameznih primerih. Odnose z javnostmi so povezali z individualno obravnavo posameznih primerov, kjer je problematika bolj kompleksna. Pomembno je sodelovanje in spremljanje posameznikov, poleg tega pa tudi sodelovanje z organizacijo pri odločitvah o izdelavi celovitih analiz. Odnose z javnostmi so organizacijsko še bolj vpletli v postopkovno reševanje individualnih primerov, je pa viden manjši angažma do drugih javnosti. Predvsem ob pomembnih prelomnicah (večji organizacijski dosežki, obletnica potresa, sum o poneverbi denarja v občini Bovec, otvoritev obnovljenih vasi) vključujejo že vzpostavljeno sodelovanje z novinarji preko običajnih orodij. Za komuniciranje v lokalni skupnosti menijo, da zaradi še preostalih objektov ni več potrebno, saj je v pisarni več časa za posameznike, poleg tega je organizacija ocenila, da so problemi (predvsem lastniški, soglasja) na posameznih objektih tako kompleksni in različni, da komunikacija niti ni potrebna več v obsegu glasila, ki je izhajalo. Tako se je končalo komuniciranje preko biltena pri 30. številki. Kratke novičke so se premaknile na lokalno glasilo Epicenter, ki dobiva tudi del plačila na račun ukinjenega biltena.

4.3 Povzetek projekta odnosov z javnostmi pri popotresni obnovi

Vstopne razmere so bile za vse vpletene v delo stresne, kritične, problematične (in še bi lahko naštevali) ravno zaradi različnosti vpletenih javnosti in številčnosti oškodovancev, saj so vsi pričakovali takojšnjo pomoč (kar je seveda razumljivo). Zanimanje so izkazovale različne javnosti z različno stopnjo vpletenosti in prizadetosti zaradi naravne nesreče – temu primerno pa tudi z različnimi potrebami. Pri komuniciranju so bili poleg organizacijskih ciljev in njihove podpore upoštevani tudi širši družbeni vidiki. Tu izpostavljam tri vidike, ki jih glede na obravnavano temo zaznavam kot pomembnejše, kažejo pa na razumevanje obsežnosti in drugačnosti projekta v primeru naravne nesreče. Med temi so organizacijski vidik komuniciranja zaradi števila vpletenih organizacij v obnovo, odnosi z mediji in pa kreiranje načrtov s poudarkom na lokalni skupnosti.

Sodelovanje med organizacijami

Glede na veliko število sodelujočih organizacij pri projektu popotresne obnove je mogoče zaključiti, da je bilo sodelovanje pri komuniciranju med njimi izredno pomembno. Ves čas poteka projekta je mogoče spremljati medsebojno informiranje v organizaciji, včasih tudi z nekaterimi drugačnimi orodji (na primer krizna tabela), ki so bila prilagojena specifičnim razmeram. Pomembno je formalno in neformalno poročanje, obveščanje – koordinacija je bila v nekaj mesecih dobro vzpostavljena.

Odnosi z mediji

Odnosi z mediji imajo tu pravzaprav dvojno, če ne celo trojno vlogo. Po eni strani gre za odnose s skupino znotraj lokalne skupnosti, po drugi strani gre za informiranje lokalne skupnosti oziroma posameznikov o sistemu obnove (preko lokalnih medijev), tretji vidik pa je družbenokritično spremljanje obnove s strani novinarjev prek poročanja, ki je namenjeno vsem državljanom Slovenije.

Tu bi izpostavila predvsem pomembno predhodno komuniciranje kritičnih tem. Poleg tega so odnosi z mediji pri popotresni obnovi lep primer, kako se učiti iz napak – tipičen primer je prva obletnica po potresu. Takrat je bilo tej temi posvečeno bistveno manj pozornosti kot v naslednjih letih, ko so bile analize ob dnevu obletnice že vnaprej pripravljene.

Kreiranje načrtov pri odnosih z lokalno skupnostjo

Pri pripravi programov je mogoče opaziti precej klasično pot – raziskovanje, oblikovanje programa, izvedba in vrednotenje. Seveda gre za preizkušeno in učinkovito metodo oblikovanja uspešnih programov, so pa pri tem pomembne specifičnosti različnih programov. Komunikacijska podpora popotresni obnovi se je izkazala z razumevanjem socioloških in psiholoških posledic, ki se pojavijo po naravni nesreči. Gre za subtilnost problema in njegove individualizacije pri posameznikih – porušena hiša pomeni pri eni družini čisto drugačne razmere in posledice kot pri drugi. Z upoštevanjem naštetega in predvsem s stalno prisotnostjo na terenu je organizacija znala sprotno prilagajati svoje aktivnosti in se odzvati na potrebe lokalne skupnosti ter znotraj nje posameznikov.

Skupina za komuniciranje si je skupaj z vodstvom organizacije ves čas postavljala enostavne, tudi merljive cilje, povezane s konkretnimi situacijami, s katerimi so se srečevali pri ljudeh. Temu primerno je sicer nastajal obsežen program komuniciranja z lokalno skupnostjo, se je pa v teku obnove večkrat izkazal kot pomemben.

4.4 Povzetek praktičnih nasvetov za predstavnike za odnose z javnostmi na podlagi obravnavanega primera

Sociologija in psihologija

Pomembna so osnovna znanja psihologije in sociologije. Pomagajo nam pri poznavanju skupnosti, v kateri se je zgodila naravna nesreča – od socialno-ekonomskih in psiholoških značilnosti do poznavanja razmer v kraju, zgodovine, ... Pomembno je poznavanje analiz naravnih nesreč in odzivov ljudi. V pomoč so lahko tudi analize podobnih že zapisanih primerov.

Sodelovanje s strokovnjaki

Sodelovanje s strokovnjaki je nujno, saj v specifičnih razmerah znajo razložiti posamezne dogodke. Dobro je treba poznati terminologijo gradbeništva in upravnega postopka ter predvsem zakonodajo (prostorska in zakonodaja, vezana na odpravljanje posledic nesreče).

Delovanje organizacije

Poznavanje postopka v organizaciji, ki odpravlja posledice naravne nesreče (postopek v posameznem primeru enega oškodovanca), je ključnega pomena, da lahko praktik razloži sistem oškodovancem - tako kot mora praktik poznati organizacijsko in odločevalsko shemo v različnih razmerah tudi sicer pri odnosih z javnostmi. Poleg tega se organizacijske spremembe v takih razmerah in organizaciji še posebej izrazito dogajajo, zato jih je treba preko odnosov z javnostmi primerno spremljati.

Odnosi z javnostmi

Komuniciranje je pomemben del organizacije in njenih aktivnosti pri odpravljanju posledic nesreč. Javnostim nudi vpogled v delo, hkrati pa skrbi za pravočasno obveščenost v primerih, ko so predvidene tudi določene aktivnosti s strani posamezne javnosti (npr. oškodovanci). Menim, da je popotresna obnova v zadostni meri upoštevala različne potrebe posameznih javnosti tudi prek komunikacijskih programov.

4.4.1 Delo praktikov

Za večino dela je smiselno, da ga praktik odnosov z javnostmi opravi **na terenu**. Pomembno je sodelovanje svetovalcev, ki so le delno vpleteni v proces, saj drugače vidijo situacijo kot nekdo, ki je stalno v neposrednem stiku z vsakodnevnimi problemi.

Pomembna je **natančna dokumentiranost** dela predstavnikov za odnose z javnostmi, saj je tako lažje izdelati analizo in presoditi, kje so bile storjene morebitne napake. Pomembna je tudi dnevna komunikacija z odločevalci v organizaciji.

Govorec organizacije za medije naj bo kompetentna oseba, ki dobro pozna postopke, vsebino dela, predvsem pa ob tem tudi dobro razume stiske ljudi – torej se z njimi tudi dnevno srečuje.

Tudi novinarjem je težko pri poročanju o stiskah ljudi ob naravnih nesrečah – prav nič manj, kot je praktiku pri sodelovanju z ljudmi. Novinarji imajo svojo družbeno vlogo, ki jo mora praktik upoštevati. Njihova prva skrb so zgodbe in problemi ljudi, šele nato organizacija, ki odpravlja posledice nesreče. Če česa o organizaciji ne razumejo oziroma ne vedo, pri tem nosijo del krivde tudi odnosi z javnostmi.

V lokalni skupnosti veljajo določena razmerja, struktura. Praktik te formalne strukture ne sme zanemariti, čeprav je osnovno sodelovanje z ljudmi, ki so bili neposredno prizadeti v naravni nesreči.

K razumevanju organizacije pripomore **spremljanje dela ključnih služb oziroma oddelkov organizacije, ki vodi obnovo**. V Posočju so bili to na primer arhitekti, statiki, finančno in pravno svetovanje. Organizacija, kot je Državna tehnična pisarna, ki je locirana v lokalni skupnosti, postane sčasoma del te skupnosti – prav tako z mrežo odnosov med ljudmi. V lokalni skupnosti je vse prej ali slej znano, kar je še dodaten razlog, da mora biti praktik pošten pri komuniciranju.

Urniki so pri takem delu vsaj v začetni fazi izredno naporni. Praktik se mora ob tem zavedati, da dela v organizaciji v podporo njenemu poslanstvu pomagati ljudem – nič ni torej narobe, če kdaj opravi tudi kakšno delo, ki je stvar organizacije. Tako je tudi lažje razumeti ljudi, ki sodelujejo pri postopku obnove z oškodovanci. Razmere so krizne in stresne tudi za zaposlene v organizaciji.

Obletnice nesreč so zelo pomembne. Vsaka obletnica zahteva od odnosov z javnostmi določene priprave - to je namreč čas analiz, ocen opravljenega dela, pa tudi kritik tistih, ki ne sprejemajo določenih organizacijskih ali zakonskih rešitev.

4.4.2 Naravna nesreča prizadene predvsem ljudi

V naravni nesreči so najpomembnejši ljudje. Ogrožena je njihova eksistenca in zato se soočajo z velikimi življenjskimi problemi. Na to mora biti praktik v komunikaciji z ljudmi pozoren. Ljudje imajo pri tem izredno različne probleme, zato predvsem nikoli ne sme izgubiti stika s tistimi, pri katerih je mogoče opaziti, da se soočajo s kombinacijo problemov – porušena hiša, bivanje v bivalniku, večji družinski problem in podobno. Da pa bi si praktik lažje predstavljal, kako se iz dneva v dan počutijo ljudje na potresnem območju, je smiselno vsaj občasno bivanje v krajih, ki jih je prizadel potres. Stalni popotresni sunki še dodatno vplivajo na življenje ljudi, ki so ostali brez hiše.

Vsaj z enim oškodovancem mora praktik skozi celoten postopek, da bo lažje razumel stiske ljudi ob postopku. Pomembno je sodelovanje pri pogovorih med ljudmi in organizacijo - tako je praktik seznanjen z dilemami posameznikov.

4.4.3 Osebna pripravljenost praktika v primeru naravne nesreče

Običajno v takih razmerah praktik odnosov z javnostmi nima nikoli dovolj časa na razpolago, prisoten mora biti na dalj časa trajajočih ključnih organizacijskih sestankih. Ob tem pa mora sodelovati s presojo posameznih odločitev glede na poznavanje interesov in mnenj pri različnih javnostih. Čeprav praktik stalno spremlja dogajanja, nikoli ne more vedeti vsega, zato ni nič narobe, če oškodovancu ali komu drugemu ne more takoj odgovoriti na vprašanje; pomembno je le, da v primernem času zagotovi odgovor.

Praktik se pri sodelovanju in pogovorih z ljudmi srečuje tudi z njihovimi različnimi interpretacijami. To samo pomeni, da mora narediti še več pri seznanjanju. Praktik se mora stalno zavedati, da imajo oškodovanci veliko večji problem od njega samega (preobremenjenost je manjši problem od porušenega doma).

Praktike pogosto zavede strokovni jezik – to je posebej nevarno, ko že vedo veliko o organizaciji in poteku obnove. Ljudje niso na enak način spoznavali vsebine, kot jo je praktik, poleg tega se s takimi postopki ne srečujejo pogosto – šteje preprost jezik.

Praktik za odnose z javnostmi vsega v takih razmerah ne more vedeti, vsemu ne more slediti in vsega ne more nadzorovati. To mora preprosto razumeti in ne sme pustiti, da mu to povzroča osebne probleme. Tudi praktik lahko naredi napako, le spoznati jo mora in je ne sme ponoviti. Pri tem pomagajo tudi pogovori z ljudmi, ki sodelujejo z oškodovanci v postopku obnove.

4.4.4 Pomembna znanja o odnosih z javnostmi

V pomoč so poznavanje kriznega managementa, odnosov z lokalnimi skupnostmi in odnosov z mediji. Te tri specializacije z že zbranim znanjem v razmerah oziroma javnostih, ki jih obravnavajo, omogočajo lažje razumevanje.

Krizni management je bogat v znanju razlag organizacijskih sprememb v času krize in razvija pomembna znanja tudi na področju sodelovanja z različnimi javnostmi v kriznih razmerah. **Odnosi z lokalnimi skupnostmi** opozarjajo na obstoječo strukturo skupnosti in na njeno delovanje, pomagajo razumeti posamezne odzive. **Odnosi z mediji** pa so - tako kot v vseh kriznih situacijah - tudi v primeru naravne nesreče izredno pomembni.

4.4.5 Predlogi dodatnih aktivnosti

Po pregledu primera komunikacijske podpore popotresni obnovi lahko ugotovim, da je bilo znotraj organizacije premalo časa posvečenega razumevanju odzivov ljudi po naravni nesreči⁴ in pri obnovi. Vsem, ki so prihajali v stik z ljudmi, bi bilo lažje, če bi bolj poznali to področje - lažje bi tudi razumeli oškodovance.

Seveda so tudi drugi pogoji, od katerih je to odvisno, vendar ocenjujem, da bi na terenu potrebovali več ljudi, ki bi se v celoti posvečali odnosom z javnostmi. Vsaj za vsako občino bi moral biti zadolžen eden, eden pa bi prevzemal vlogo koordinatorja. Pri tem bi tudi koordinator sodeloval pri pogovorih z ljudmi, vendar pa bi večino svojega časa tako lahko posvečal sestankom v organizaciji ter seveda prenosu informacij po strukturi organizacije.

⁴ *Predvsem s področja psihologije.*

Pri izvajanju odnosov z javnostmi so pomembne tudi analize, ankete, ki pa so povezane s finančnimi sredstvi. Ta del je ključen predvsem za začetno in zaključno fazo ter ob nekaterih prelomnicah – npr. vsaj enkrat letno ob obletnici naravne nesreče.

Na podlagi pogovorov v Državni tehnični pisarni, v agenciji Pristop in v Ministrstvu za okolje, prostor in energijo bi predlagala bolj načrtovano interno komuniciranje v organizaciji, ki je na terenu ključna za vodenje obnove. Interno komuniciranje je namreč potekalo bolj naključno kot načrtovano, v primerjavi z ostalimi programi je bilo bistveno manj strukturirano in formalizirano.

5. ZAKLJUČEK

Prispevek odnosov z javnostmi k popotresni obnovi v Posočju je mogoče meriti prek odzivov posameznih javnosti – predvsem preko lokalne skupnosti, ki je bila prizadeta ob naravni nesreči. Skozi pregled aktivnosti po letih in njihovo oceno je mogoče razbrati vzpostavljanje in nadgrajevanje komuniciranja, predvsem pa nujnost take podpore organizacijsko obsežnemu in zahtevnemu projektu. **Odnosi z javnostmi** so v primeru popotresne obnove v svoji funkciji **heterogeni** – od prenašanja informacij, vzpostavljanja in izvajanja sodelovanja med posameznimi javnostmi in organizacijo, sodelovanja pri organizacijskih odločitvah do sodelovanja pri povsem izvedbenih aktivnosti organizacije. Zaradi razmer ob naravni nesreči in njenem odpravljanju imajo torej odnosi z javnostmi širok spekter nalog in so predvsem pomemben del podpore izvajanju organizacijskih aktivnosti ter vključevanju posameznih prizadetih javnosti v organizacijske odločitve.

Pri obravnavi popotresne obnove je pomemben interdisciplinarni pristop – ne samo pri analizi, pač pa tudi pri njenem izvajanju. To pa velja tako za organizacijo kot tudi za odnose z javnostmi. Že Zakon o popotresni obnovi objektov in spodbujanju razvoja v Posočju je vključil različne vidike (obstoječe stanje – gospodarsko, socialno, stopnja razvoja; razvojne potrebe, ...). Odnosi z javnostmi pa so bili temu primerno vsebinsko, konceptualno povezani z organizacijo in širšimi družbenimi vidiki. Praksa je glede na obseg, njeno vključenost v organizacijo in lokalno skupnost ter predvsem korektno izvajanje vplivala na sam potek in kot eden izmed delov organizacije skupaj z ostalimi pripomogla k učinkovitejšemu sodelovanju in izvajanju aktivnosti.

Popotresna obnova v Posočju je bila prvič na tak način organizirana v Sloveniji. Gre za nov pristop države, ki je bil – razumljivo - tokrat v začetni fazi povezan z mnogimi vprašanji posameznih javnosti in tudi nerazumevanji, kritikami. Odločitev o organizirani in nadzorovani odpravi posledic nesreče s strani države je zahtevala obsežne organizacijske ukrepe. Poleg tega je bila sprejeta tudi odločitev o trajni, celoviti obnovi, ki temelji na strokovnih kriterijih. To je seveda pomenilo časovno bistveno bolj obsežni organiziranost in odzivnost, kot sta je bila Posočje in Slovenija vajeni leta 1976. Nevajenost upravnih postopkov in težje razumevanje takega poteka dela s strani oškodovancev ter tudi širše družbe so bistveno prispevali k napornejšemu vzpostavljanju organizacije.

Ne glede na začetne težave pa se je po prvih obnovljenih objektih – izkazanem delu na terenu – razumevanje spremenilo. Dolgoročno se je tako odločitev o načinu obnove izkazala za pravilno – potrjujejo jo močnejši popotresni sunki, reakcije posameznih ljudi in celo vasi ob obnovljenih objektih (primera otvoritev Drežniških in Tolminskih Raven). Spodbujanje razvoja bo mogoče oceniti na bistveno daljše časovno obdobje, je pa sam mehanizem sprožil pomembno razmišljanje in premike v Posočju. Predvsem na področju turizma so že vidne konkretne spremembe pri povezavah, izboljšavah ponudbe.

Pri popotresni obnovi ne gre samo za objekte in ne gre samo za razpoke – to je tisto, kar je pomembna razlika. Če pa kljub temu naprej pogledamo samo stavbe, gre za dodano vrednost tudi pri obnovi objektov – ohranjanje kulturne dediščine, ohranjanje podobe naselij z ureditvenimi načrti, preurejanje infrastrukturnih objektov in še bi lahko naštevali.

Dolgoročno pa so pomembni tudi odzivi ljudi in problemi, povezani z naravno nesrečo v njihovem vsakodnevem življenju, ter prehod na vzpostavitev normalizacije življenja. Gre za vidike, ki jih je formalna oblika obnove preko posameznih zaposlenih v pisarni na tak ali drugačen način skušala čimbolj vključiti. Upoštevana je bila tudi različnost znotraj geografsko opredeljene lokalne skupnosti – razlike med višje in nižje ležečimi naselji, razlike v starostni strukturi, odprtosti naselij, pripravljenosti sodelovanja in podobno.

Generalno gledano gre za projekt države in primer organizacije, ki je lahko zgled tudi po sledeh, ki jih pušča za seboj v obliki aktivnega arhiva. Zagotovo bi vsakdo, ki je bil vključen v obnovo, želel kaj spremeniti, dodati, izboljšati. Vsekakor upam, da bo realizirana ideja o zaključnem poročilu o popotresni obnovi v Posočju, kjer sta mogoči skupna evalvacija in oblikovanje predlogov, ki bodo omogočili prenos izkušenj in nasvetov na druge podobne situacije.

Velike naravne nesreče so žal neizogiben del vsakodnevnega življenja povsod po svetu, odpravljanje njihovih posledic pa je med različnimi državami izredno različno. V Sloveniji je bil vzpostavljen obsežen sistem s posluhom za najbolj prizadete hkrati z zagotavljanjem protipotresno varne gradnje, v Italiji so v ospredju objekti z zahtevanim načrtovanjem, v Turčiji pa na primer iskanje krivca za slabo zgrajene objekte. Gre samo za tri prakse, pri katerih zagotovo kot boljši izstopa slovenski primer. Težko pa ga je označiti kot najboljšega,

saj se take prakse lahko vrednotijo in oblikujejo le z mednarodno izmenjavo izkušenj ter seveda dolgoročno. Po vsakem takem izvedenem projektu pa je bistveno lažje oceniti, kaj še in kako bi morali narediti, da bi bil popoln, kot pa ga izvajati v razmerah, ko smo z njim soočeni.

SEZNAM LITERATURE

1. Adamič Orožen, Milan (1981): »The Effects of the 1976 Earthquake in the Soča River Basin.« Social and Economic Aspects of the Earthquakes, stran 533 do 571.
2. Alldred, Suzanne and Scanlon, T. Joseph (1981): »Media Coverage of Disaster: The Same Old Story.« Social and Economic Aspects of the Earthquakes, stran 363 do 375.
3. Alrasjid, Harun (1981): »Social and Economic Aspects in the Mitigation of Earthquake Disasters.« Social and Economic Aspects of the Earthquakes, stran 401 do 404.
4. Bilten za prebivalce Posočja (1998 – 2000), številke 1 do 30. Ministrstvo za okolje in prostor, Ljubljana.
5. Blazetič Juren, Neva (12. april 2002): Napak iz sedemdesetih niso ponovili. Primorske novice.
6. Cattarinussi, Bernardo (1981): «Victims, Primary Groups and Communities after a Friuli Earthquake.« Social and Economic Aspects of the Earthquakes, stran 519 do 532.
7. Erickson, Bruce (1995): It's Not Over Yet.
<http://www.case.org/currents/freebies/archived%20freebies/0995erickson.cfm>
8. Fischinger, Matej (1998): Predpisi za potresno varno gradnjo: učinkovitost, izvajanje in odgovornost. Potresno varna graditev in popotresna obnova v Posočju; okrogla miza v Kranju (v organizaciji Ministrstva za okolje in prostor) v okviru sejma Zaščita '98
9. Gantar, Pavel: Črnograditelji proti državi. Teorija in praksa, letnik XXX, št. 5 – 6, str. 435 do 443, Ljubljana.
10. Gaus, P. Michael (1981): »Closing Remarks.« Social and Economic Aspects of the Earthquakes, stran 637 do 638.
11. Gruban, Brane, Verčič, Dejan, Zavrl, Franci (1997): Pristop k odnosom z javnostmi. Pristop, Ljubljana.
12. Grunig, James in Hunt, Todd (1984): Managing Public Relations. Holt, Rinehart and Winston Inc., USA.
13. Harrison, Shirley (1995): Public Relations: an Introduction. Routhledge, London.
14. Kline, Mihael; Polič, Marko in Zabukovec Vlasta (1998): Javnost in nesreče – obveščanje, opozarjanje, vplivanje. Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, Ljubljana.
15. Kruckeberg, Dean, Starck, Kenneth (1988): Public Relations and Community. Praeger Publishers, New York. U.S.A.
16. Mann, Andrew (2000): Community Relations. Gregory, Ann (urednica): Public Relations in Practice. Keagan Page Limited, London.

17. Mrevlje V. Gorazd (1995): »Potres in duševne posledice pri ljudeh.« Medicinski in socialni pogledi na ljubljanski potres 1895 – ob 50-letnici inštituta za zgodovino in 100-letnici bolnišnice na Zaloški cesti v Ljubljani, Pintarjevi dnevi – zbornik referatov, stran 109 do 116.
18. Mumel, Damijan in Bošnjak, Barbara: Pomen odnosov z javnostmi v lokalni skupnosti. Teorija in praksa, letnik 38, št. 4 (oktober 2001), str. 629 – 649.
19. Paton, Douglas (1997): Disaster and Trauma Studies: Developing an Australian Perspective. The Australian Journey of Disaster and Trauma Studies. <http://www.massey.ac.nz/~trauma/1997-1/>
20. Pelanda, Carlo (1981): »Disaster and Sociosystemic Vulnerability.« Social and Economic Aspects of the Earthquakes, stran 67 do 91.
21. Polič, Marko (1994): »Posameznik in skupnost v izrednih razmerah.« Psihološki vidiki nesreč, stran 13 do 27.
22. Polič, Marko; Repovš, Grega in Šešok, Sanja (1999): »Vedenje ljudi ob potresu.« Revija Ujma, 13, stran 135 do 142.
23. Quarantelli, E. L. (1981): »What is a disaster? An Agent Specific or an all Disaster Spectrum Approach to Socio – Behavioral Aspects of Earthquakes.« Social and Economic Aspects of the Earthquakes, stran 453 do 478.
24. Raftery, John (1997): Doing Better than the Media: Ehtical Issues in Trauma Research. The Australian Journey of Disaster and Trauma Studies. <http://www.massey.ac.nz/~trauma/1997-2/>
25. Ravbar, Marjan: Črne gradnje – stalnica ali epizoda v sodobni slovenski urbanizaciji? Teorija in praksa, letnik XXX, št. 5 – 6, str. 466 do 473, Ljubljana.
26. Ribarič, Vladimir (1981): »An Extension of the Concept of Specific Destruction of Earthquakes on the Basis of Gross National Product of Affected Countries.« Social and Economic Aspects of the Earthquakes, stran 439 do 452.
27. Slovensko javno mnenje 99/1 – Demokratizacija v vzhodno – evropskih državah (mednarodna raziskava) in Nacionalna varnost. ADP, 2000. Ljubljana, Slovenija. www.adp.fdv.uni-lj.si
28. Stoneall, Linda (1993): Country Life, City Life – Five Theories of Community. Praeger Publishers, New York, U.S.A.
29. Škerlep, Andrej (1998): Veščina razreševanja interesnih konfliktov in elokventne artikulacije organizacijskega diskurza. Teorija in praksa, letnik 35, št. 4 (julij, avgust 1998), str. 738 – 758.

30. Tišler, Tomaž (1999): »Ljudje so povedali.« Revija Ujma, 13, stran 142.
31. Turnšek, Viktor (1981): »Earthquakes as a Social Problem.« Social and Economic Aspects of the Earthquakes, stran 133 do 146.
32. Vreg, France (2000): Politično komuniciranje in prepričevanje. Knjižna zbirka Javnost, izdajatelj Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.
33. White Jon in Mazur, Laura (1995; 1994): Strategic Communications Management: Making Public Relations Work. Addison – Wessley Publishing Co. Inc. and the Economist Intelligence Unit.
34. White, Jon (1991): How to Understand and Manage Public Relations. Business Books Limited, London.
35. William W., Jerome (1981): Modeling Regional Economic Impacts of Earthquakes. Social and Economic Aspects of the Earthquakes, stran 175 do 185.
36. www.bf.uni-lj.si/cgi-bin/slo/pedologija/potresi.html
37. Zakon o popotresni obnovi objektov in spodbujanju razvoja v Posočju (1998). Uradni list Republike Slovenije, 45/98, stran 3195.
38. Zbirka Kliping Pristop 1998 – 2000 o popotresni obnovi.
39. Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (1994). Uradni list Republike Slovenije, 64/94, stran 3598.

GRADIVO ZA OBRAVNAVO PRAKTIČNEGA PRIMERA KOMUNIKACIJSKE PODPORE PRI POPOTRESNI OBNOVI

Deli obravnavanih gradiv in njihove analize so vključeni v obravnavo praktičnega primera in v dodane priloge. Poleg navedenih gradiv so bili v analizo vključeni tudi posamezniki z Ministrstva za okolje, prostor in energijo ter iz agencije Pristop.

1. Ministrstvo za okolje in prostor, Pristop: Deli komunikacijski načrtov za leta 1998, 1999, 2000.
2. Ministrstvo za okolje in prostor: Sporočila za medije o popotresni obnovi. 1998 – 2000.
3. Vlada Republike Slovenije: Sporočila za medije o odločitvah vlade glede popotresne obnove. 1998 – 2000.
4. Ministrstvo za okolje in prostor: Sporočila za lokalne medije o popotresni obnovi. 1998 – 2000.
5. Ministrstvo za okolje in prostor: Ocena škode po potresu 12. 4. 1998. Poročilo o delu. www.gov.si/mop
6. Ministrstvo za obrambo RS, Uprava za zaščito in reševanje: Večje naravne in druge nesreče v Sloveniji v letu 1998. http://jupiter.pub.mo-rs.si/urszr/slo_win/obvestila/vecjenesrece/leto98/vecje98.htm

6. PRILOGE

PRILOGA A – STATISTIČNO POROČILO O ODNOSIH Z JAVNOSTMI PRI POPOTRESNI OBNOVI V LETIH 1998 DO VKLJUČNO 2000

PRILOGA B – PRVA IN ZADNJA (30.) ŠTEVILKA BILTENA ZA PREBIVALCE POSOČJA

PRILOGA C – OBISK PREDSTAVNIKOV MINISTRSTVA V POSOČJU (eden izmed obiskov ob obletnici potresa, združen s srečanji s predstavniki občin in novinarji)

PRILOGA D – GRADIVO ZA NOVINARJE OB DRUGI OBLETNICI POTRESA

PRILOGA E – REDNO TEDENSKO SPOROČILO ZA MEDIJE O STATISTIKI OBNOVE

PRILOGA F – PRIMER STRUKTURIRANE KRIZNE TABELE

PRILOGA G – PRIMER PRISPEVKA O UREDITVENIH NAČRTIH (SODELOVANJE S STROKOVNO JAVNOSTJO)

PRILOGA H – OBRAZLOŽITEV PRSS – SLOVENSKEGA DRUŠTVA ZA ODNOS Z JAVNOSTMI OB PODELITVI PRVE NAGRADE PRIMERU KOMUNIKACIJSKE PODPORE POPOTRESNI OBNOVI OB 10-LETNICI DRUŠTVA

PRILOGA A

STATISTIČNO POROČILO O ODNOSIH Z JAVNOSTMI PRI POPOTRESNI OBNOVI V LETIH 1998 DO VKLJUČNO 2000

Enostavna analiza poročanja novinarjev oziroma ocena vsebine prispevkov o odnosu do Ministrstva za okolje, prostor in energijo, Državne tehnične pisarne in poteka obnove kaže tudi na uspeh organiziranosti in aktivnega izvajanja odnosov z mediji. Pri številu objav predvsem lahko razberemo padanje medijske pozornosti do obnove kljub temu, da so v analizo zajeta obdobja, ki jih glede na vsebinsko poznavanje sodelujoče organizacije štejejo kot kritična. To so predvsem pričetek gradbene sezone, obletnica potresa in priprave na prezimovanje. Analiza pa ne odraža dejanskega stanja v celoti, pač pa analizira najbolj izpostavljena obdobja.

6.A Tabela: Število objav po naklonjenosti

	nevtralno	pozitivno	negativno	skupaj
jul. 98	99	38	69	206
sept. 98	184	85	124	393
okt. 98	52	35	21	108
apr. 99	56	31	11	98
maj. 99	16	16	8	40
okt. 99	21	16	18	55
apr. 00	11	22	12	45
skupaj	439	243	263	945

Vir: Pristop d.o.o. ter Ministrstvo za okolje in prostor (2001).

Pri prikazanih deležih objav po naklonjenosti je predvsem zanimivo dvigovanje deleža pozitivnih objav. Že od julija 1998, ko praktično še ni bilo bistvenih aktivnosti pri odnosih z mediji, do septembra oziroma oktobra, ko so bili odnosi z mediji bistveno bolj vidni, lahko opazimo premik pri deležu pozitivnih objav. Vendar je tudi jasno odraženo, kako pomembne so organizacijske aktivnosti – v tem času so bili obnovljeni prvi objekti. Premik del na terenu je vplival na percepcijo vseh zainteresiranih za obnovo. Zanimiv je premik aprila 2000 do skoraj 49 % pozitivnih objav. V tem času je bilo Državnemu zboru predloženo tudi poročilo o poteku popotresne obnove, na podlagi katerega je bilo pripravljeno analitično gradivo za novinarje. To gradivo je bilo distribuirano en teden pred drugo obletnico potresa.

Odnosi z mediji

Delo z mediji in komuniciranje s širšo slovensko javnostjo o popotresni obnovi Posočja je zajemalo naslednje aktivnosti:

- pripravljenih **7 novinarskih konferenc** (vabila, organizacija prostora, priprava gradiva, scenarij, predlog tem in govorcev);
- poslanih **128 sporočil za medije**;
- poslanih **29 odgovorov** na posamezne prispevke;
- pripravljenih **120 sporočil za radio Alpski val**;
- priprava **23 sporočil** za objavo na **bovški kabelski televiziji BC 2222**;
- telefonski stiki z novinarji (med krizo z vsemi novinarji tedensko, kasneje enkrat mesečno);

- priprava gradiv za strokovno okroglo mizo na Gorenjskem sejmu;
- priprava strokovnih člankov v sodelovanju z vidnimi slovenskimi strokovnjaki;
- spremljanje in analiza objav v medijih.

Delo v Posočju

Delo predstavnikov za odnose z javnostmi v Posočju se je navezovalo na komuniciranje z lokalno skupnostjo, Državno tehnično pisarno, Ministrstvom za okolje in prostor ter odločevalci. Delo tima za odnose z javnostmi, ki je bilo povezano z njimi, je obsegalo:

- terensko delo, na podlagi katerega je bilo izdelanih **121 poročil o delu** (sodelovanje s krajevnimi predstavniki, oškodovanci in predstavniki občin);
- spremljanje dogajanj in razvoja dogodkov v Posočju prek sestankov in kolegijev v Državni tehnični pisarni ter na Ministrstvu za okolje in prostor;
- izdanih je bilo **30 biltenov**, ki so namenjeni prebivalcem Posočja, dobivajo pa jih tudi novinarji in nekateri predstavniki državnih institucij;
- 24 ur na dan deluje **informacijski telefon** (največ je bilo 5 do 8 klicev na dan, leta 2000 povprečno 10 klicev na mesec);
- izdelana so bila navodila za izvajalce in projektante na temo, kako komunicirati z ljudmi in na kaj naj pazijo pri strokovnem delu;
- z urbanisti so potekali osebni pogovori na temo pristopa do oškodovancev (konec leta 1998 in začetek 1999);
- izdelanih je bilo **14 kriznih tabel**, prek katerih je bil stalno spremljan razvoj problemov, predlagane pa so bile tudi rešitve;
- organizacija (petkrat) individualnih pogovorov državnega sekretarja mag. Radovana Tavzesa z oškodovanci; pri tem je bilo uporabljeno tudi obveščanje oškodovancev prek tiskanih obvestil in lokalnega radia (v nadaljevanju je to potekalo prek krajevnih predstavnikov);
- reševanje individualnih problemov oškodovancev, ki jih Državna tehnična pisarna ni zaznala sama - tu gre predvsem za probleme, ki so se pokazali pri terenskem delu in pri vprašanjih preko informacijskega telefona;
- izdelava **3 krovnih komunikacijskih načrtov** in natančna analiza pretekle situacije, ob tem pa podan predlog aktivnosti za naslednje obdobje;
- aprila 1999 je služba za odnose z javnostmi pričela samostojne individualne pogovore z oškodovanci (ti pogovori so bili v Drežnici, Drežniških Ravnah in Bovcu, in sicer vsak petek od 17.00 do 19.00 ure).

PRILOGA B

PRVA IN ZADNJA (30.) ŠTEVILKA BILTENA ZA PREBIVALCE POSOČJA

INFORMACIJE O POPOTRESNI OBNOVI ZA PREBIVALCE POSOČJA

Številka 1

16.6.1998

INFORMACIJE O POPOTRESNI OBNOVI ZA PREBIVALCE POSOČJA

Ministrstvo za okolje in prostor Republike Slovenije bo podarilo za informiranje tisti občani na območju, ki je bilo izpostavljenno aprilskega potresa v letu 1998. S predložitvijo gradbenih in prizadev občane informirati in obveščati o potrebnih postopkih in akcijah za popravilo območja poškodovanih objektov. Ministrstvo za okolje in prostor meni, da se bo le tako obveščeno in informirano občane postopoma povzdela. Prav zaradi tega in Ministrstvo za okolje in prostor želi, da pre občani postopijo le dodatna izpolnjevanja in posredovanja predlogov. Čeprav bo tudi telefonsko število na katero bodo prizadevati lahko sporočili svoja izpolnjevanja, predloge, kritike in morebitne.

1. SPLOŠNA NAČELA

• NAČELO PROSTOTRESNE OBNOVE

Posočje leži na območju, ki je potresno ogrojeno. Zato je kakršni obnove ali novogradnje na tem območju le posebej pomembna. Država je posebej za potrebe te obnove dodatno izločila projektirane in izvajajo. Tudi pri načrtu za obnovo ali novogradnjo zahteva opozorilo strogi protipotresni meril. Vse te zahteve do določene mere podpirajo postopek obnove in ga tudi podpirajo. Vendar menimo, da je slaba obnova najhujša obnova in zato temu načelu podpiramo vsa ostala načela.

• NAČELO RAZVOJNE POMOČI

Polje neposredne denarne pomoči bodo kraj, ki jih je prizadel potres, deleži tudi posebne razvojne pomoči, ki bo v te kraje prihajala v naslednjih letih. Ta pomoč bo usmerjena v nove investicije na področju gospodarstva, programov, ki bodo obravnavali in spodbujali poseljenost, izboljšanje programov pomol del na področju protipotresne obnove, zagotavljanje javne infrastrukture in trajnostnega razvoja kmetijstva.

• NAČELO POMOČI SOCIALNO ŠIRŠOŠIM IN OBMOKLUM

Zavedamo se, da kljub državi pomoči vsi prireditelji ne bodo mogli obnoviti svojih domov. Tem bo država poskušala pomagati tako, da bo ustanovila fond varnostnih stanovanj. To so stanovanja, kjer bodo sturelje osebe, ki so posebej slabo pomoči, lahko poiskale nastanek in postrebo caločo. V postopek pomoči se bo lahko vključevala tudi občina.

• NAČELO RACIONALNE IN NADZOROVANE RABE PROJEKCIJSKEGA DENARJA
Številni, ki so namenjena za sanacijo potresa, so država. Zato je ta sredstva mogoče uporabljati samo na način, ki bo zagotavljal njihovo optimalno porabo. Pri pridobitvi pomoči v kakršni koli obliki pa je prav zaradi tega treba upoštevati pravila, ki jih določa zakon. Prebivalci, ki ne bodo upoštevali vseh pogojev za pridobitev pomoči, le-te ne bodo mogli pridobiti.

2. INFORMIRANJE IN SVETOVANJE

2.1. INFORMIRANJE

• NAČELO INFORMIRANJA

Naloge informiranja bo izvajala posebna služba, ki bo delovala pod okriljem Ministrstva za okolje in prostor v okviru državnih tehničnih pisarn. Na to službo se za vse informacije lahko obrnete kadarkoli, osebno ali po telefonu.

• DOSEGLJIVOST

Udeleženci za informiranje bodo dosegljivi na odprti telefonski številki in v izpostavi Državne tehnične pisarne v Kobardu in Ilirici. Zaupajte jim svoja vprašanja in težave, da vam bodo lahko pomagali.

• POMERILNE TELEFONŠKE ŠTEVILKE

-odprta telefonska številka je 0609 615 939
-Goriški dom v Kobardu 065 191 000
-Hotel Alp v Ilirici (izključna dorožna) 065 196 090

2.2. DRŽAVNA TEHNIČNA PISARNA

• ITOGA DRŽAVNE TEHNIČNE PISARNE
Državna tehnična pisarna je posebej ustanovljena služba Vlade Republike Slovenije na območju Posočja.

Državna tehnična pisarna sicer nima upravnih pooblastil, pač pa je njena vloga v tem, da:

- občanom svetuje pri odločitvah glede načrta obnove in tudi drugo strokovno pomoč v zvezi s popotresno obnovo objektov;
- občanom, lastnikom in upraviteljem nepremičnin tudi svetovanje in drugo pomoč glede popotresne obnove, še posebej pomoč pri pridobitvi projektnih dokumentacije, dovoljenj in drugih listin potrebnih za izvedbo gradbenih, zaključnih gradbenih ozroma inštalacijskih del;
- občanom pomaga pri pripravi projektnih dokumentacij za izdelavo vloz za pridobitev sredstev državne pomoči.

- pripravi tehnična načrtovanja in akcije za vzdrževanje dela na objektih, s katerimi se odpravlja poškodbe, ki jih je povzročil potres in ki ne pomenijo rekonstrukcije objektov; ker zanje zadnja pridobitev odločbe o dovoljenju prijavljenih del;
- imela bo tudi funkcijo strokovnega nadzora izvajanja ukrepov na tej situaciji.

• ZAČETEK DELA DRŽAVNE TEHNIČNE PISARNE

Državna tehnična pisarna je začela s delom 25. maja 1998, vendar je morala najprej izpolniti tehnične pogoje za svoje delo in opraviti veliko dela, ki ni vezano na neposredno sodelovanje s prebivalci.

Prve občane bo začela vabiti že v četrtem tednu junija.

• NAČIN DELA DRŽAVNE TEHNIČNE PISARNE

Slokovno osnove državne tehnične pisarne bo občane vabilo na razgovore. S tem bo preprečilo vnos čakajočih predložitelj Državnih tehničnih pisarn. Kerati pa zagotovilo, da bo del potrebne dokumentacije za občane že vnaprej pripravljen.

V okviru Državne tehnične pisarne bo delovala tudi služba za informiranje. Na to službo se lahko vsako obne kadarkoli.

• IZPOSTAVI DRŽAVNE TEHNIČNE PISARNE

Državna tehnična pisarna bo imela svoje izpostave v: Bovecu - Hotel Alp (izključna dorožna) in Kobardu - Goriški dom, ki bo deloval tudi za območje Tolmina.

• DELOVNI ČAS DRŽAVNE TEHNIČNE PISARNE

Državna tehnična pisarna bo za odj delala za uradne vsak dan med delovnimi urami med 14. in 16. uro, ob sobotah pa od 9. do 11. ure. V sedanj fazi popotresne obnove pa je njeno delo vezano predvsem na tematske ogleda in na popose.

2.3. PRAVNO IN FINANČNO SVETOVANJE

• SPLOŠNO

Z obnovo ali novogradnjo se bodo pojavili tudi finančni in pravni problemi.

- Glavni problemi, s katerimi se boste soočili, bodo:
- namenov lastništva razmerja.

• finančni problemi glede izračuna rešene države pomoči, deležev posojil in lastnih sredstev.

Za rešitev teh problemov bodo vzpostavljene svetovalne storitve, kar so navedene v nadaljevanju.

• PRAVNO SVETOVANJE V UPRAVNIH POSTOPKU

Že upravni delavci bodo dobili ustrezna navodila za vodenje postopka, tako da bo ta čim bolj smotaren v okviru veljavne zakonodaje. Pomoč pri urejanju dokumentacije za upravni postopek vam bodo nudili tudi

uslužbeni Državne tehnične pisarne.

• PRAVNO SVETOVANJE PRI LASTNIH ZADAVAH
Državna tehnična pisarna bo v kratkem uposobljena tudi zato, da bo občanom nudila osnovne nasvete in priporočila glede načrtovanja reševanja morebitnih lastnih delov.

• FINANČNO SVETOVANJE PRI IZKORISTNI VREDNOSTI DRŽAVNE POMOČI

Vrednost državne pomoči se določi v odločbi, ki jo izda državni organ v upravnem postopku. Pred tem pa bodo uslužbeni Državnih tehničnih pisarn nudili pomoč pri izračunih. Ti izračuni bodo izvedeni in bodo služili le kot orientacijska vrednost za odločevanje. Uradni izračun državne pomoči bo predmet odločbe v upravnem postopku.

3. PREDPISANI UPRAVNI POSTOPEK, DOKUMENTACIJA IN STROŠKI

3.1. UPRAVNI POSTOPEK

• UPORABA UPRAVNEGA POSTOPKA

Pridobivanje dovoljenj za gradnjo, kot tudi za pridobitev državne pomoči, je vezano na upravni postopek. Brez upravnega postopka ni mogoče niti doseči obnove niti pridobiti pomoči.

• ORGAN UPRAVNEGA POSTOPKA

Upravni postopek vodi upravni organ uprave enote iz Tolmina. Številni postopki se bodo vodili na terenu, tako da bo deli hujše potekali. Vsi postopki bodo brezplačni.

• PRAVILA UPRAVNEGA POSTOPKA

Splošna pravila upravnega postopka je treba spoštovati tudi pri protipotresni obnovi. Že sam zakon je nekatere postopke poenostavljal, tako da določenih faz ni treba izvajati, ni pa moč izpušiti tistih predpisov, ki se nanašajo na zagotavljanje poštenosti in strokovne obnove.

3.2. POTREBNA DOKUMENTACIJA ZA IZVAJANJE DEL

• NUVOST PRIDOBIVNE DOKUMENTACIJE

Za izvajanje del bo treba pridobiti predpisano dokumentacijo. Obseg dokumentacije, ki ji je treba pridobiti, bo odvisen od obsega poškodb na objektu.

• VZDRŽEVANJE ALI ODMONOSTIVNA DELA

Kot vzdrževalna ali odmonostivna dela se štejejo tista dela, ki je potrebno popraviti le manjše poškodbe, kot so injekcije, montaža protipotresnih ventil, sanacija dimnikov, izvedba amoniranih oken, inženirski zaključni deli... Za izvajanje različnih del ni potrebno gradbeno dovoljenje, pač pa je treba opraviti prijavljene deli. Tudi pri tem bo

občanom pomagala Država na tehnični planini. Ko upravniki organ udeležbo odloži o priglavitih del, je mogoče začeti z obnovo.

• REKONSTRUKCIJA IN NOVOGRADNJA

Za rekonstrukcijo in novogradnjo bi treba pridobiti gradbeno dovoljenje. Tudi za dovoljenje v postopku, katerega glavni del se praviloma izvaja na terenu, tuda upravniki organ. Za pridobitev omenjenega dovoljenja je vloge za gradbeno dovoljenje, potrebni podatki:

- **znanstvena izjava** (izjava ali druga dokazila o lastnosti) (popolna posebnost za objekte);
- **projektna dokumentacija**, ki jo izdelajo projektne podjetje, ki jo oblikuje izbere iz seznamu pri Državni tehnični pisarni.

3.3. STROŠKI

• STROŠKI DOVOLJEN

Glavni postopek pred začetkom sanacije na objektih je brezplačen. Pristojnosti ni treba plačevati nikakršnih državnih taks, odločitev, nadomestil in upravnih...

• STROŠKI PROJEKATNE DOKUMENTACIJE

Projektna dokumentacija, ki jo bodo pripravljala posebej usposobljena projektna podjetja, bo brezplačna za: bo z njimi stroške dela država. Vendar to velja le za podjetja, ki so bila in se bodo izbrala na javni razpis Ministrstva za okolje in prostor in so na seznamu Državne tehnične pisarne. Če bo posameznik napolnjen, ki ni na seznamu pri Državni tehnični pisarni, bo moral samostojno stroške v zvezi s tem nositi sam in mu jih država ne bo povrnila.

• STROŠKI STROKOVNEGA SVETOVANJA

Stroške strokovnega svetovanja, ki ga na terenu izvaja strokovnjaki Državne tehnične pisarne, krije država. To velja tudi za tehnična navodila in drugo dokumentacijo za obnovo na podlagi priglavitih del ter za izdelavo posameznih obratovnih objektov, ki so podlagi za izdelavo projektne dokumentacije.

• STROŠKI DELA IN MATERIALA

Ti stroški bodo kompenzirani s prejemniki Ministrstva za okolje in prostor. Na ta način se zagotovi, da bo omogočeno delo pri vseh posredstvenih izvajalcih dela. Tudi izvajalci podjetja izbere iz seznamu Državne tehnične pisarne. Tudi za podjetja bodo posebej upoštevani za obnovo.

• POVRNITEV STROŠKOV DRUGIH IZVAJALCEV

Če se bodo občani odločili za obnovo same, brez sodelovanja posredstvenih projektantov in usposobljenih podjetij ne bodo dobili povrnitih stroškov. Država nima namena, da se za povrnitev obnove namene vrne le po

pregoji, ki jih opredeljuje zakon. To pa pomeni, da bodo le tiste obnove, ki bodo zagotavljale vse pogoje, ki jih predpisuje zakon, upravičene do državne pomoči.

4. UGOTAVLJANJE ŠKODE IN POMOČI

4.1. ŠKODA

• OVPEŠČILA O OCENI ŠKODE

Nekateri občani so že prejeli izveščila iz centralnih zapisnikov. V primeru napučenih naravnih o močvirnatih objektih v centralnih zapisnikih. Se v tem smislu bodo občani o oceni škodi prejeli vsi upravičeni do državne pomoči. Priložila na višini ocene škodi v se fazi le ni možna, saj se bo upravniki postopek začel z izdajo odločbe o višini dodeljene pomoči.

4.2. DRŽAVNA POMOČ

• OBJEKTI UPRAVIČENI DO DRŽAVNE POMOČI

Do obnove so upravičeni naslednji objekti: stanovanjski objekti, kmetije in kmetijske gospodarske objekte, ceste, objekti za namen vode, objekti v katerih se je izvajala posiloma dejavnost, šolski objekti, za katere obnovo bo namenjena državna pomoč, bo objavljen v poročilu o škodi v Uradnem listu. Na tej podlagi bodo lastniki lahko svopili v upravniki postopek za pridobitev sredstev državne pomoči.

• UPRAVIČENCI DO DRŽAVNE POMOČI

Lastniki objektov so do državne pomoči upravičeni, če:

- **stalež** živijo na območju občin Tolmin, Kobarid ali Bovec;
- **če so uspehi študi** na objektih pri porabi v letu 1998.

• POGOJI ZA PRIDOBITEV DRŽAVNE POMOČI

Pridobitev državne pomoči je predmet upravnega postopka. Državni organ z odločbo odloži o upravičenosti do pomoči in višini pomoči, ki pripada posamezniku. Zoper odločbo o pomoči bo mogoča pritožba. Pogoji za pritožbo bodo nastopili v prejeti odločbi.

• DOKUMENTI, KI SO POTREBNI ZA PRIDOBITEV DRŽAVNE POMOČI

Za pridobitev državne pomoči mora lastnik priložiti naslednje dokumente:

- **seznam posredstvenih izvajalcev**;
- **izjava iz poročila o škodi**;
- **izjava o dokumentaciji**;
- **projektna dokumentacija**;
- **izjava, da bo postopek obnove izvajal v skladu z dokumentacijo in navodili Državne tehnične pisarne**.

• IZJAVI HUMANITARNE POMOČI

Za delitev humanitarne pomoči, ki se je štela v različnih

humanitarnih akcijah na različnih tekočih računih, za pritožbo država. O delitvi se pomoči samostojno odloži lasti, ki jo je dala.

4.3. VIŠINA DRŽAVNE POMOČI IN NJEN IZRAČUN

• VIŠINA DRŽAVNE POMOČI

Višina državne pomoči je v odvisnosti od naslednjih dejavnikov:

- **ocenjena škoda na objektu**;
- **vrste objekta** (stanovanjski, poslovnost, ...);
- **stanovi in stanja objekta pred poškodbo**;
- **lože objekta** (vključno s kmetijsko, trgalsko, naravno park, ...);
- **lastništva objekta** (osebno, državno, občinsko);
- **število oseb, ki v objektu prebivajo**.

• IZRAČUN VIŠINE DRŽAVNE POMOČI

Zakon določa v členih 14, 15 in 16 formulo, na podlagi katere je mogoče izračunati državno pomoč. Zakon določa negotovna sredstva za obnovo v višini 30 do 90 odstotkov. Ker pa je ta izračun zaradi številnih faktorjev, ki jih je potrebno upoštevati, relativno zapleten, bodo državne tehnične pisarne nudile vsem občanom, v mnogih napakah interpretacij zakon, brezplačen, nemoten izračun višine državne pomoči.

5. IZVAJANJE DEL NA OBJEKTIH

• ZAČETEK

Prva obnovenjena dela se bodo začela konec junija.

• KONEC

Vse obnove in rekonstrukcije stanovanjskih objektov naj bi bile končane v letu 1999. Večina novogradenj pa v prehodnem letu.

• PRIKOPITJE

Viljeleži knji se bodo zaradi krajše gradbene sezone pri občini potrebno prireditih objektov, obnavljali prednostno. V okviru posameznega knji pa bodo prednostno obnavljana tista dela, ki jih je zaradi uklopev potrebne dokumentacije le mogoče začeti izvajati. To so predvsem manjša obnovljena dela.

Na podlagi gotovih kriterejev bodo prednost določene v sodelovanju med Državni tehnični pisarni in občini.

• IZVAJALCI

Projektna in gradbeni dela bodo lahko izvajali izvajalci, katerim je na podlagi javnih razpisov Ministrstva za okolje in prostor in dolžnega upoštevani primarna usposobljenost. Razpis na izvajalce bodo le takratne obje-

ljene, tako da se nujno lahko pripravijo tudi tisti izvajalci, ki se doslej še niso pripravili.

• NAČIN DELA IZVAJALCEV

Izvajalci bodo morali pri svojem delu upoštevati strokovno tehnično navodila, ki bodo izhajala iz celotne tehnične dokumentacije, in navodila, ki jih bodo izdali ustrezni Državne tehnične pisarne.

• LASTNA IZVEŠČJA V DELU IN MATERIALU

Lastniki stvari lahko sami izvajajo določena dela in uporabijo svoj material, ki ga imajo na zalogo. Vrednost dela in materiala bo kompenzirana, zato bomo lahko lastniki polikodirane stvari, njegovo vrednost ustrezno opredelili. Vsi izvajalci bodo v pogodbo vzemeli, da lastnikom stvari in njihovim bližnjim omogočijo tudi lastno delo. Vendar je ključna tema treba poudariti, da je lastnik udeležen v delu ali materialu mogoče le, če je lastnik sposoben določeno delo sam strokovno izvesti, oz. če material ustrezno veljavni standardi in gradbeništvu, kar bo potrebno ugotoviti v vsakem posameznem primeru.

• NAČIN POPOTREBNE GNOVNE

Treba je, da se objekte, če je to le mogoče, obnavlja. Novogradnje so upravičene samo takrat, kadar obnove polikodiranih objektov ni mogoče ali če ta ne omogoča prikopitve varnosti novega objekta. Obnove stanjnih tih stvari omogoča tudi njihovo hitro posodobitev, ki omogoča časi primerno kvaliteto življenja v stanovanjskih prostorih. Strokovnjaki Državne tehnične pisarne in posredstvena projektna podjetja bodo vsak posamezni primer skrbno preučili in poskušali ugotoviti najboljšo možno različico obnove.

• NAČIN GRADNJE - MONTAŽNI OBJEKTI

Odločitev za montažne objekte je stvar posameznega upravičenca. Vsaka gradnja, tudi montaža, mora ustrezati splošnim tehničnim pogojem, ki jih določajo predpisi o gradnji in urbanistični predpisi. Tudi za svetovanje pri odločitvi za tip gradnje vani bodo na voljo strokovnjaki Državne tehnične pisarne.

• ŠTEVILO IZVAJALCEV

Za predvideno dinamiko obnove bo na terenu potrebno okrog 100 ekip. Vse ekipe izmenično se bodo zagotavljale, saj se na javni razpis na pravilo dodeli podjetji javni razpis bo povečan in upamo, da bomo takrat pridobili dovolj izvajalcev.

• ODRZANOST OBJEKTOV

Objekti, ki jih je potrebno nujni, pomenijo potencialno nevarnost. Zato je prav zaradi varnosti občanov se objekte potrebno odstaniti. Odrzavanje objektov sodi v sestavo del protipogotne obnove.

2 Uvodnik
Popotresna
obnova

3 in 4 Novice

5 Infrastruktura
II. seja

6 Potres 1998

INFORMACIJE O POPOTRESNI OBNOVI

ZA PREBIVALCE

Posočja

Številka 30, 20. junij 2001

Uvodnik

Obnova se zagotovo ne bo zaključila naenkrat, pač pa postopoma. In temu primerno tudi posamezne aktivnosti. Postopki in delo Državne tehnične pisarne bodo vedno manj aktualni, vedno manj bo novosti in vedno manj bo objektov, potrebnih obnove. Pravzaprav je slednjih že sedaj malo. Tisti problemi, ki so bili do sedaj težje rešljivi, pa bodo verjetno terjali še kar nekaj časa tako Državne tehnične pisarne, Ministrstva za okolje in prostor, predvsem lastnikov in nemalokrat tudi občin.

V tokratnem biltenu je nekaj več informacij še o tistih aktualnih novicah popotresne obnove, ki se nanašajo na manjše število objektov. Ostale so manjše, če lahko tako rečem, skupinice objektov, ki zahtevajo posebno obravnavo - tako glede same obnove kot glede sredstev. So pa med njimi pomembni objekti za okolje in tako njihove vloge v prostoru pred potresom pri obnovi ne gre spregledati.

Popotresna obnova

Pregled obnovljenih objektov

12. aprila 1998 je potres VII. stopnje po evropski makroseizmični lestvici povzročil poškodbe na skupno **4040 objektih**, naknadno so bile prek individualnih pogovorov ugotovljene poškodbe še na 80 objektih. 2000 objektov je po **oceni škode doseglo cenzus**, ki je bil z zakonom določen, in so torej lastniki za obnovo poškodovanih objektov upravičeni do državne pomoči. Ob tem so statiki še enkrat pregledali vse objekte, ki cenzusa niso dosegli. Ugotovitve, da poškodbe ne vplivajo na statično varnost objekta, so jih torej izključile iz popotresne obnove. Med 2000 objekti, ki so bili hujše poškodovani, je bilo v **1452 objektih na dan potresa zabeleženo stalno bivališče** ali je bila v njih izvajana gospodarska dejavnost in jih je bilo torej treba obnoviti.

Za vseh 1452 objektov je v Državni tehnični pisarni že potekala obravnava. V začetku junija je bila pripravljena analiza situacije po posameznih občinah. Ta navaja podatke o že zaključenih končnih situacijah, ki so bile tudi obravnavane na Državni komisiji za sanacije in potrjene na sejah vlade - teh objektov je 1096. Na terenu pa je **1159 že obnovljenih objektov oziroma novogradenj (skupno 1509 stanovanjskih enot)**. Predvidoma bodo situacije za 63 objektov obravnavane na sejah vlade v naslednjih tednih. Pri 13 objektih projektna dokumentacija še ni zaključena, končana pa bo predvidoma do konca junija, vključno z ustreznimi zaključnimi dovoljenji.

Skupni pregled za obdobje od aprila 1998 do vključno maja 2001

Skupno obnovljeni objekti v vseh občinah

V občinah Bohinj, Bled, Bovec, Cerklje, Gorenja vas-Poljane, Idrija, Jesenice, Kobarid, Kranjska gora, Logatec, Naklo, Radovljica, Škofja Loka, Tolmin, Železniki in Žiri je zaključenih oziroma novo zgrajenih 1096 objektov. Ti objekti predstavljajo 75 % vseh objektov, ki so bili v teh občinah

upravičeni do državne pomoči. V postopku obnove je 173 objektov, kar predstavlja 12 %. Za 82 (6 %) objektov je program obnove v pripravi oziroma potrjevanju na vladi. Za predvidoma 100 (7 %) objektov se bo obnova zaključila v naslednjem letu.

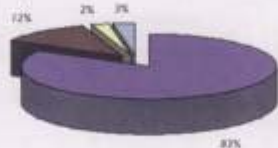
Realizacija popotresne obnove glede na število objektov

Pregled obnove v Občini Bovec

V občini Bovec je obnovljenih oz. na novo zgrajenih **448 objektov**, torej **83 %** objektov, upravičenih do državne pomoči v tej občini. Končne situacije teh objektov so že bile potrjene na vladi. Na 63 objektih (12 %) obnova še vedno poteka, za 15 objektov (3 %) se bo obnova zaključila še v tem letu. Na 12 objektih (2 %) pa bo obnova zaključena v naslednjem letu.

Občina Bovec: Realizacija popotresne obnove glede na število objektov

Pregled obnove v Občini Kobarid

Na novo zgrajenih oz. obnovljenih objektov v tej občini je **304 (75 %)**. Na 39 objektih (10 %) še poteka postopek obnove. Za 25 objektov (6 %) se bo obnova zaključila še v tem letu, za 36 objektov (9 %) pa v naslednjem letu.

Občina Kobarid: Realizacija popotresne obnove glede na število objektov

Pregled obnove v Občini Tolmin

260 objektov je bilo že saniranih oz. na novo zgrajenih, kar predstavlja **68 %** vseh objektov, upravičenih do državnih sredstev v občini Tolmin. 48 objektov oz. 12 % objektov, potrebnih popotresne obnove, se trenutno še obnavlja. V letošnjem letu se bo obnova zaključila še za 30 objektov (8 %), v naslednjem letu pa za 48 objektov (12 %).

Občina Tolmin: Realizacija popotresne obnove glede na število objektov

Pregled obnove v ostalih občinah

Na novo zgrajenih oz. obnovljenih objektov v teh občinah je **84 (63 %)**. Na 23 objektih (17 %) še poteka postopek obnove. Za 12 objektov (9 %) se bo obnova zaključila še v tem letu, za 15 objektov (11 %) pa v naslednjem letu.

Občine Jesenice, Cerklje, Bohinj, Škofja Loka, Logatec in druge: Realizacija popotresne obnove glede na število objektov

INFORMACIJSKI TELEFON ZA
POPOTRESNO OBNOVO
041 390 229

Trg Golobarskih žrtev

Trenutno potekajo v Državni tehnični pisarni priprave na predlog postopka glede ureditve Trga Golobarskih žrtev ter Krilanove in Gregorčičeve ulice v Kobaridu. Podoben elaborat, kot ga je arhitekt Ivan Černilogar pripravil za bovško trško jedro, bo izdelal tudi za Kobarid.

V elaboratu za Trg Golobarskih žrtev je pregledno navedenih 155 objektov, med njimi tudi že obnovljeni. Urad za prostorsko planiranje je na podlagi elaborata predlagal ureditev 28 objektov. Vodja Državne tehnične pisarne ocenjuje, da bi po 15. juniju, ko bodo dogovorjene vse podrobnosti o postopkih, lahko celoten postopek pričeli izvajati tudi za objekte, ki predstavljajo pomembno kulturno dediščino. Ti objekti bodo urejeni v sodelovanju z občino preko pravih hipotek, seveda v primerih, ko v njih na dan potresa ni bilo stalnega bivališča.

V Kobaridu bo predvidoma pregledanih 170 objektov, Državna tehnična pisarna ocenjuje, da bo od 15 do 20 objektov takih, ki naj bi jih elaborat oziroma arhitekt določil kot nujne za obnovo.

Planine

Najprej bodo obnovljeni objekti na tistih planinah, ki jih lastniki še uporabljajo, torej so še žive. Med njimi bodo tako verjetno še v letošnjem letu Kuhinja, Polog, Krn in Čevšča. Na ostalih planinah bo predvidoma obnovljen po en objekt, tako da bi zagotovili vsaj možnost za občasno bivanje. Obnova planin se zapleta predvsem zaradi lastništva, saj imajo vse po več lastnikov. Sprejet je bil dogovor med uporabniki planin, Državno tehnično pisarno in občinami, da se planine obnavljajo pod okriljem občin, ki bodo vodile postopke kot lastniki. Nato pa bo občina sama urejala razmerja z lastniki.

Rušitve objektov, ki ogrožajo okolico

Nekaj objektov je takih, ki niso upravičeni do državne pomoči ali pa jih lastniki ne želijo obnavljati. V nekaterih primerih pa gre tudi še za odločitev lastnikov, ali bi obnavljali objekt ali ne. Nekateri objekti so se zaradi večjih poškodb začeli rušiti in glede na njihovo stanje ogrožajo okolico. Nekaj lastnikov pa se je tudi odločilo za

rušitve na lastne stroške in vključitev tega stroška v končno vlogo za državna sredstva, ko bo sprejet končni dogovor o obnovi.

Župani vseh treh posoških občin so skupno predlagali rušitev 50 objektov. Objekte so si ogledali statiki Državne tehnične pisarne ter podali presojo o nujnosti rušitev. Če je bila podana prijava, da objekti ogrožajo okolico, so pregled opravili tudi inšpektorji. Še v tem mesecu bo pripravljen seznam objektov, ki bodo morali biti porušeni med prvimi in glede na to bo sprejet tudi dogovor o izvedbi rušenja.

Socialna stanovanja v Občini Bovec

Bovec bo prva izmed občin, v katerih bodo v okviru državne pomoči zgrajena tako imenovana socialna stanovanja. Občina je namreč predlagala nekaj objektov, ki bi jih uredili tako, da bi bilo še v letošnjem letu v njih možno bivanje. Med njimi so objekti Čezsoča 100, Čezsoča 41 in Kot 43. Skupno pa bo zagotovljenih 15 stanovanj.

Državna tehnična pisarna je pripravila projekte, delo poteka na vseh objektih, amandmaji k popotresnemu zakonu pa bodo omogočili tudi primerno končno ureditev za bivanje. Gradnja stanovanj bo v celoti financirana v okviru državnih sredstev.

Ti objekti bodo sprva namenjeni predvsem tistim, ki zaradi zamika pri obnovi še vedno živijo v apartmajih. Sledijo tisti, ki so jim najemodajalci odpovedali najemne pogodbe in so tako praktično ostali brez stanovanja. V prihodnosti pa bodo ta stanovanja namenjena predvsem mladim družinam, ki bodo potrebovale stanovanja z neprofitno najemnino.

Dodatna pomoč za tiste, ki ne zmorejo obnove

98 lastnikom je bila odobrena dodatna državna pomoč, tako imenovana hipotekarna sredstva. Po podatkih Državne tehnične pisarne bo od 15 do 20 izmed prejemnikov teh sredstev potrebovalo tudi dodatno pomoč, ki bo zagotovljena ob sprejetih amandmajih. To pomeni dodatno minimalno ureditev prostorov za možnost

vselitve. Takoj, ko bo ta amandna sprejet v državnem zboru, se bo Državna tehnična pisarna v sodelovanju z enim izvajalcem in lastniki dogovorila o urejanju objektov za vselitev. Ureditev objektov bi predvidoma trajala en mesec, stroške pa bo v celoti krilo Ministrstvo za okolje in prostor.

Kulturna dediščina

Posebna pozornost do objektov profane in sakralne kulturne dediščine je pomemben del popotresne obnove. Nekateri izmed teh objektov so imeli pred potresom dokaj negotovo usodo. Finančna sredstva, ki so potrebna za obnovo teh objektov, so namreč dokaj visoka. Poleg tega pa so potrebna tudi določena specialistična dela, kot na primer restavracijsko delo, da bi lahko zagotovili celovito obnovo.

Objekti profane kulturne dediščine, ki so v zasebni lasti, so prav tako izredno pomembni za prostor. Med temi objekti jih je obnovljenih 48, postopek obnove pa poteka še na 25 objektih. Pri profani kulturni dediščini gre večinoma za objekte v zasebni lasti, pri sedmih so lastniki občine, pri enem pa Ministrstvo za kulturo.

Nadomestne namestitve

Ministrstvo za okolje in prostor je krilo stroške nadomestnih namestitev do konca maja oziroma do začetka junija. V tem mesecu bo še potrebna natančna presoja, kdo bi se lahko že vselil v zgrajen objekt in kje bi se obnova lahko pospešila. V Bovec je nekaj takih primerov, kjer bo potrebna tudi dodatna ureditev po statični sanaciji za možnost vselitve. Po sprejetih amandmajih k popotresnemu zakonu bo ta možnost tudi zakonsko določena in se bo glede na dogovore med lastniki in Državno tehnično pisarno objekte pričelo urejati.

V nekaterih primerih vprašanje obnove zagotovo še ne bo razrešeno, zato bo še vedno zagotovljena možnost nadomestne namestitve. To je povezano tudi z zaključevanjem popotresne obnove in s pospeševanjem del na posameznih objektih. Problem tistih, ki so jim najemodajalci odpovedali najem stanovanj, pa bo rešen začasno predvsem preko socialnih stanovanj v Občini Bovec. Ta stanovanja bodo v prihodnje predvsem namenjena mladim družinam.

Finančna sredstva

Skupno predvidena in porabljena sredstva za obnovo

Skupno je bilo za popotresno obnovo objektov do vključno letošnjega aprila namenjenih oziroma na Državni komisiji za sanacije in na vladi potrjenih 10,4 milijarde nepovratnih državnih sredstev. Poleg tega je bilo na Stanovanjskem skladu Republike Slovenije odobrenih 3,6 milijarde stanovanjskih kreditov.

Programi obnove za letošnje leto so potrjeni že za 135 objektov, kar skupno znaša 1,7 milijarde državnih nepovratnih sredstev. Za 39 objektov, za katerih obnovo je odobrenih 146 milijonov nepovratnih državnih sredstev, še niso izdana dovoljenja v upravnem postopku. Predvidoma za 34 objektov, za katere še ni pripravljenih vlog za državna sredstva, pa bo porabljenih 175,8 milijona tolarjev.

Sredstva, zbrana s posebnim davkom, tako imenovano "posočnino"

Na Ministrstvu za finance smo se pozanimali glede višine sredstev, ki je bila zbrana s posebnim davkom. V letih od 1998 do vključno aprila letos je bilo skupno preko posebnega prispevka zbranih 5,3 milijarde tolarjev. Celoten znesek je bil namenjen za obnovo kot nepovratna državna pomoč, ki sicer v celoti znaša 10,4 milijarde.

Dopolnitve zakona

Zakon je opredelil sredstva za leta 1998, 1999 in 2000, tako za financiranje klasičnih ukrepov sanacije posledic potresa, kot za financiranje razvojnih ukrepov za občine Bovec, Kobarid in Tolmin, na območju katerih je potres povzročil največ škod. Zakon tudi določa, da se v primeru, ko se posamezne faze obnove ne zaključijo v letu 1999, zagotavljajo sredstva za izvajanje obnove v okviru vsakoletnih proračunov.

Vlada in državni zbor sta bila s potekom obnove večkrat sproti seznanjena preko poročil o izvajanju celovitega programa popotresne obnove, ki jih je pripravljalo Ministrstvo za okolje in prostor.

Med ukrepe popotresne obnove po zakonu sodijo:

- Obnova objektov visoke gradnje - sredstva državne pomoči za objekte v zasebni lasti, dokapitalizacija Stanovanjskega sklada RS, sredstva državne pomoči za objekte lokalne infrastrukture, profane in sakralne kulturne spomenike;
- Organizacija nalog, ki se nanašajo na obnovo - delovanje Državne tehnične pisarne, izdelava projektne in lokacijske dokumentacije, ureditvenih načrtov obnove, najemnine in obratovalni stroški Državne tehnične pisarne, podporne dejavnosti (uvredba geokod, informacijska podpora, geotehnične raziskave);
- Financiranje ukrepov razvojne pomoči - sredstva za programe Sklada za regionalni razvoj in ohranjanje poseljenosti slovenskega podežlja, varovanih stanovanj Stanovanjskega sklada RS, razvoja gospodarske infrastrukture in ohranjanje delovnih mest Slovenske razvojne družbe, javnih del Republiškega zavoda za zaposlovanje ter za realizacijo programa Posoškega razvojnega centra.

Predvidene dopolnitve zakona o popotresni obnovi objektov in spodbujanju razvoja v Posočju

Dopolnitve zakona naj bi bile na predlog vlade obravnavane po hitrem postopku. Tako

bi se tudi zagotovilo nemoteno nadaljevanje popotresne obnove Posočja v delih, ki jih predvidevajo dopolnila. Amandmaji žal niso bili obravnavani na seji državnega zbora v mesecu maju, predvidoma pa bodo na junjski seji.

Razvojna sredstva

Pri financiranju ukrepov spodbujanja razvoja v Posočju se je s sredstvi, ki so bila zagotovljena za obdobje 1998 - 2000, predvsem preprečilo nadaljnje večanje posredne škode. Torej tiste, ki jo je potres povzročil v turizmu, gostinstvu in nekaterih proizvodnih dejavnostih v zgornjem Posočju ter pri posameznih perspektivnih kmetijah. V nadaljevanju je treba z učinkovito pomočjo z ukrepi spodbujanja razvoja v Posočju zagotoviti nadaljnje ohranjanje in odpiranje novih delovnih mest ter s tem posredno preprečiti izseljevanje prebivalstva predvsem iz gorsko - višinskih območij vseh treh posoških občin.

Za letošnje proračunsko leto Ministrstvo za okolje in prostor predlaga, da se za razvojne programe v treh posoških občinah v naslednjem letu nameni 400 milijonov tolarjev. V nadaljnjih letih do leta 2006 pa prav tako po 400 milijonov tolarjev letno kot dodatno finančno spodbudo za izvajanje ukrepov razvojne pomoči. Za financiranje teh ukrepov sta Stanovanjski sklad RS ter Sklad za regionalni razvoj in ohranjanje poseljenosti slovenskega podežlja že pridobila poročstvo Republike Slovenije za obveznosti iz kredita pri Skladu Sveta Evrope za socialni razvoj.

Večnadstropni stanovanjski objekti

Za 30 večnadstropnih stanovanjskih objektov, ki so na seizmičnem območju občin Bovec, Kobarid in Tolmin z največjo pričakovano intenziteto VIII. in IX. stopnje, se bo prek amandmajev k popotresnemu zakonu

zagotovilo možnost za predpisano popotresno varnost. Objekti namreč niso poškodovani toliko, da bi jih bilo treba obnoviti, vendar je kljub temu potrebna utrditev za pričakovane stopnje potre. Sanacija je torej naravnana preventivno. Stroški rekonstrukcije bodo za te objekte znašali predvidoma 750 milijonov tolarjev. Vsekakor bo izredno pomembno, da bodo pri tem sodelovali tudi lastniki stanovanj.

Zaključevanje objektov po statični sanaciji

Nekateri upravičenci do državnih sredstev ne zmorejo sodelovati pri statični obnovi objekta s pomočjo kredita Stanovanjskega sklada RS, zato jim je bila že dodeljena dodatna državna pomoč v obliki tako imenovanih hipotekarnih sredstev. Nekateri izmed njih pa v nadaljevanju tudi ne zmorejo obnove objekta po statični sanaciji do ureditve za vselitev. Tako bo v takih primerih omogočena dodatna državna pomoč za obnovo do stopnje, ki omogoča vselitev.

Kulturna dediščina

V letih od 2002 do 2004 je prav tako treba nadaljevati in dokončati popotresno obnovo objektov, ki so spoznani kot pomembna stavbna oziroma kulturna dediščina na tem območju in so bili že pred potresom zapisani propadanju zaradi siceršnje socialne, gospodarske in demografske ogroženosti tega območja.

Dopolnitev zakona je potrebna tudi zaradi celovitosti prikaza popotresne obnove, ki je bila zaradi nujnosti ukrepov izpeljana tudi prek sodelovanja Stanovanjskega sklada RS, Sklada za regionalni razvoj in ohranjanje poseljenosti slovenskega podežlja, Slovenske razvojne družbe ter posameznih ministrstev, ki so sredstva prerazporedila v tem obdobju za potrebe popotresne obnove.

Pomembne ureditve

Pomemben del popotresne obnove predstavlja tudi urejanje infrastrukturnih objektov. V marsikaterem primeru so bile namreč vzpostavljene osnovne prometne povezave, ki so šele omogočile dostop do objektov in tako tudi začetek obnove. Vsekakor gre za finančno zahtevne naložbe, ki bi jih občine težko zmogle urediti same.

Tokrat kar poimensko navajamo nekaj pomembnejših infrastrukturnih objektov, ki bili obnovljeni v okviru popotresne obnove. Občina se dogovori o izdelavi načrtov, iz državnih sredstev pa poteka financiranje za obnovo. Med naslednjimi ureditvami bodo tudi nekatere preplastitve cest in urejanje podorov, do katerih je prišlo zaradi prevozov s težjo mehanizacijo.

Most v Klnu.

Med visokimi gradnjami objektov lokalne infrastrukture, ki so bili obnovljeni v okviru popotresne obnove, so pomembnejši predvsem naslednji:

- osnovne šole Bovec, Livek, Breginj, Smast, Kobarid, Podmelec v Tolminu, Kanalski dom, Volče, Most na Soči, Prežihov Voranc,
- vrtec Bovec,
- zdravstveni dom v Bovcu,
- mlekarina Svino v Kobaridu.

Svet za razvoj Posočja

11. seja Sveta za razvoj Posočja je bila 6. junija v prostorih Ministrstva za okolje in prostor. Sejo je vodil predsednik sveta minister za okolje in prostor mag. Janez Kopač in predlagal naslednji dnevni red: potrditev zapisnika prejšnje seje, ki je bila januarja letos, obravnavo programa popotresne obnove za obdobje maj - december 2001, poročilo Sklada za regionalni razvoj in ohranjanje slovenskega podeželja ter poročilo Posoškega razvojnega centra.

Program popotresne obnove za obdobje maj - december 2001

V okviru predstavitve programa popotresne obnove za obdobje maj - december 2001 je državni sekretar mag. Radovan Tavzes uvodoma navedel nekaj ključnih ocen. Gre za četrti rebalans od sprejetja zakona. Za izvedbo omenjenega programa je treba v tem letu zagotoviti 3,2 milijarde tolarjev.

Svet za razvoj Posočja je sprejel omenjeni program, vendar sklenil, da se ga dopolni s podatki, na katere je opozorilo Ministrstvo za finance, predsednica komisije za državne pomoči in s sredstvi, ki jih je za razvoj občin namenil Sklad za regionalni razvoj in ohranjanje poseljenosti slovenskega podeželja. Svet je sklenil, da se program posreduje vladi v sprejem. Vlada pa je program obnove že sprejela na seji 14. junija letos.

Poročilo Sklada za regionalni razvoj in ohranjanje slovenskega podeželja

Predsednik sklada je finančno poročilo, ki zajema realizacijo do 31. maja 2001, predložil pisno. Na podlagi razprave so udeleženci seje sprejeli poročilo sklada ter sklenili, da se sredstva rezerv proračuna nakažejo skladu 12. junija letos, kar je 30. dan po izstavitvi zahtevka.

Poročilo Posoškega razvojnega centra

Posoški razvojni center je pripravil pisno poročilo o izvajanju razvojnih programov v letih 2000 in 2001 s predlogi sklepov. Sestavni del poročila sta prilogi realizacija delnega programa gospodarske infrastruk-

ture v občini Tolmin in Investicijski program za odkup in ureditev stavbnega zemljišča ter ureditev obrtne cone v Kobaridu. V delu gradiva, ki se nanaša na občino Kobarid, je izpostavljen problem občine, ki ne zmore sofinancirati razvojnega programa. Zato Posoški razvojni center predlaga odpravo pogoja 50-odstotnega sofinanciranja izgradnje obrtne cone.

Svet je sprejel poročilo Posoškega razvojnega centra o izvajanju razvojnih programov za lansko in letošnje leto ter potrdil program razvojne pomoči za to leto v višini 300 milijonov tolarjev. Pri tem je svet na podlagi predlogov Posoškega razvojnega centra sklenil, da se 150 milijonov tolarjev nameni za dokončanje posodobitve Kaninske žičnice.

Svet je tudi soglašal s predlogom Posoškega razvojnega centra, da se podaljšajo pogodbe za koriščenje razvojne pomoči do konca letošnjega leta. Prav tako je svet sprejel poročilo o realizaciji delnega programa gospodarske infrastrukture v občini Tolmin. Seznanil pa se je tudi s težko finančno situacijo občine Kobarid, zato je direktorja Sklada za regionalni razvoj in ohranjanje poseljenosti Slovenskega podeželja, župana občine Kobarid in direktorja Posoškega razvojnega centra pooblastil, da poiščejo rešitve.

Prisotni člani Sveta za razvoj Posočja

Na 11. seji Sveta za razvoj Posočja so bili prisotni skoraj vsi njegovi člani: z Ministrstva za okolje in prostor mag. Janez Kopač, mag. Radovan Tavzes in Sonja Beseničar, z Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Maksimilijan Mohorič, z Ministrstva za kulturo Silvester Gaberšek, z Ministrstva za finance Dušan Vojnovič, z Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve Staša Baloh Plahutnik, z Ministrstva za promet Franc Čepič, z Ministrstva za zdravje Mojca Gruntar Činč, iz Občine Bovec Siniša Grmovšek in Žarko Mlekuž, iz Občine Kobarid Pavel Gregorčič, Lucijan Rejec, iz Občine Tolmin Julijan Šorli, iz Sklada za regionalni razvoj in ohranjanje slovenskega podeželja Bojan Dejak, iz Republiškega zavoda za zaposlovanje pa Erna Kufersin Rehberger.

INFORMACIJSKI TELEFON
ZA POPOTRESNO OBNOVO
041 390 229

Tri leta - tri naselja

Za turiste bodo podobe, ki se rišejo v posoških krajih, še kako dobrodošle. Priporočam začetek izleta v **Tolminskih Ravnah**. Kmetijstvo v visokogorju ne daje razloga mladim družinam, da bi se z njim trudili. Življenje v tem kraju je naporno, kljub temu, da gre za dobro obiskano vasico v poletnem času, saj je izhodišče mnogim planincem. Vasica pa je več kot čudovita. Vrednosti naravnega okolja ne more odtehtati prav nič. Če pa temu dodamo še urejenost celotne vasi po obnovi hiš, energijo ljudi, da bi še naprej obdelovali zemljo in k temu skušali pritegniti tudi mlajše generacije, potem je slika za izletnika idilična.

Hiše so nove ali obnovljene. V Tolminskih Ravnah to velja tudi za večino štal, ki so bile financirane tako v okviru proračunskih sredstev za obnovo kot tudi iz sredstev, ki sta jih prispevali ministrstvi za kulturo ter kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Kamni, ki so popadali iz sten Blekove domačije, so zloženi nazaj kot pri sestavljanju. Vrata pa so v barvah narave.

Tolminske Ravne so zagotovo primer, kako urediti celo vasico ter ob tem upoštevati kulturne in uporabne danosti v prostoru. Vasica ni potrebovala ureditvenega načrta, saj so vsi objekti kljub močnim poškodbam ostali na istih mestih. Seveda z bistveno lepšo in bolj svežo podobo, z asfaltirano cesto v vasi in s čistilno napravo na robu vasi.

Drežniške Ravne pa so tiste, ki jih je verjetno potres najbolj prizadel. Večina hiš je bila popolnoma neprimernih za bivanje, sedaj pa so zrasle nove lepote. Ureditveni načrt je bil tu več kot nujen, saj bilo treba urediti tudi celotno infrastrukturo vasi. Urejanje dostopov do hiš z avtomobili, več prostora okrog hiš, ureditev komunalne infrastrukture in podobno - vse to so Drežniške Ravne potrebovale. Včasih je bilo kar grozeče videti praznino, ki je zevala na mestu, kjer je prej stala poškodovana hiša, vendar nov objekt zagotovo odtehta vse občutke tesnobe. Marsikoga pa zmoti pogled na neobnovljene objekte, ki jih sicer lahko preštejemo na prste ene roke, vendar so sedaj bolj opazni glede na nove. Nekaj problemov bo še treba rešiti v sodelovanju z lastniki in Državno tehnično pisarno, vendar je teh malo. Dovožna pot do Grosarjeve domačije in projekti za obnovo

hiše z naslovom Drežniške Ravne I., kjer so vse presenetile zaledne vode, ki so zamakale hišo, potem pa je odneslo še most. Obnova slednjega objekta bo tako povezana tudi z izdelavo drenaže.

Pogled na Drežniške Ravne.

Magozd je prijetna vasica ob Drežniških Ravnah, kjer je bila v okviru obnove na Drežniškem obnovljena prva "popotresna" hiša. V tej vasi se je zgodil tudi pravi mali čudež. Potres je odkril črno kuhinjo. Stara hiša, za katero se ni dobro vedelo, kakšna usoda jo čaka, saj ni bila namenjena bivanju. Potem pa se je pokazala črna kuhinja, kot da bi narava in hiša hoteli, da ostane prav tu in prav taka, kot je bila. In bo, seveda bo, le da z drugim namenom in z ogromno vložene energije tudi s strani lastnika.

Črna kuhinja v Magozdu.

Za zaključek pa dolina epicentra - Lepena. Mostova v Klinu in pri Matevžu sta več kot čudovita. Še dobro leto nazaj je bilo tam gradbišče in Lepenica je bila speljana samo po delu struge, tako da gradnja ne bi ogrozila življenja rib. Danes ni videti, da so bile tu nekoč brežine razrite zaradi dela na mostovih. Obložene so namreč s kamnom, mostovi pa imajo lične lesene ograje. Še veliko bi se dalo zapisati, precej povedati. Zagotovo pa moje pisanje in fotografije same po sebi ne bodo prepričale, saj človek najbolj verjame, če si vse to ogleda sam. In prav je tako.

Špela Polak

Prva po potresu obnovljena hiša.

Most na Lepenici.

Ohranjanje kulturne dediščine v Lepeni.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

PRILOGA C

OBISK PREDSTAVNIKOV MINISTRSTVA V POSOČJU (eden izmed obiskov ob obletnici potresa, združen s srečanji s predstavniki občin in novinarji)

POPOTRESNA OBNOVA - urnik obiska **Petek, 30. marec**

Odhod iz Ljubljane ob 7.00, predvidoma prihod v Tolminu ob 8.45.

Odhod izpred Občine Tolmin ob 8.45

10.00 TOLMINSKE RAVNE (občina Tolmin)

- Ogled vasi
- Sestanek z županom občine Tolmin Julijanom Šorlijem

odhod iz Tolminskih Raven ob 11.00

11.45 – 12.15 DTP Tolmin

- Sestanek v Državni tehnični pisarni

12.45 DREŽNIŠKE RAVNE (Magozd, Jezerca, Drežnica)

- Ogled vasi
- Sestanek z županom občine Kobarid Pavlom Gregorčičem

14.30 odhod iz Drežniških Raven

15.00 – novinarska konferenca

- Kobarid, Hotel Hvala

16.30 BOVEC

- Mala vas, Kal - Koritnica, Lepena
- Sestanek z županom občine Bovec Sinišo Germovškom

PRILOGA D

GRADIVO ZA NOVINARJE OB DRUGI OBLETNICI POTRESA

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN

Dunajska c. 48, 1000 Ljubljana, Slovenija
Telefon:(061) 17 87 400 • Telefaks:(061) 17 87 422

OB DRUGI OBLETNICI POTRESA

PREGLED OPRAVLJENEGA DELA

V enem letu in 10 mesecih dela Državne tehnične pisarne je bilo skupno pripravljenih 2632 elaboratov. Elaborati se štejejo za posamezne stanovanjske enote in torej presegajo število objektov, ki so potrebni obnove. Od tega je bilo 620 elaboratov pripravljenih za pridobitev gradbenega dovoljenja, torej za osnovo projektni nalogi. 2012 elaboratov pa za pridobitev odločbe o prigrisatvi del.

Skupno je bilo pridobljenih 1823 upravnih dovoljenj, torej odločb o prigrisatvi del in gradbenih dovoljenj. Na podlagi teh je bilo sestavljenih 1849 vlog za državno pomoč (deljeno na gospodinjstva oziroma posamezne stanovanjske enote znotraj objekta). Na podlagi pridobljenih odločb o dodelitvi državnih sredstev je bilo sklenjenih 1332 gradbenih pogodb. Končanih objektov pa je trenutno 995.

Delo poteka na skupno 139 stanovanjskih enotah, v pripravi na izvajanje pa je 107 stanovanjskih enot. Ob tem pa je na 65 stanovanjskih enotah zaključeno delo, urejuje pa se še končna dokumentacija, po kateri objekt šteje kot dokončno zaključen. Poleg tega je v podpisovanju še 196 pogodb za posamezne stanovanjske enote.

Ob tem je bilo izdelanih tudi 298 zaključnih mnenj o predvidenem načinu sanacije. Pri teh objektih so se pojavljale dileme, na kakšen način sanirati, da bi bila investicija optimalna glede potrebno statično varnost objekta. Poleg tega je bilo izdelanih tudi 90 primerjalnih elaboratov v primerih, ko so lastniki namesto rekonstrukcije želeli recimo novogradnjo. S tem je bila narejena primerjava glede na finančno zahtevnost vlaganja in glede na smiselno drugačne obnove od prvotno predvidene.

EVIDENCA OBJEKTOV, KI JIH JE ŠE TREBA OBNOVITI

Glede na poročilo, ki je bilo v začetku letošnjega leta predloženo Vladi Republike Slovenije kot osnova za rebalans proračuna, je bilo ugotovljeno, da bo potrebna obnova še na skupno

155 objektih z gradbenim dovoljenjem in pa na 312 objektih, ki bodo obnavljani prek priglasitve del. Gre za stanovanjske objekte, v katerih je ugotovljeno stalno bivališče in so torej po Zakonu o popotresni obnovi upravičeni do državne pomoči. Pri večini teh objektov so postopki v zaključni fazi, tako da bo začetek obnove mogoč še v letošnjem letu.

Obnova stanovanjskih objektov in nekaterih gospodarskih objektov v okviru razvojnega programa bo tako potekala še letos. Dolgoročno pa bo treba sprejeti še program obnove praznih stanovanjskih objektov, nekaterih objektov v lasti občine, planin, obnove nekaterih infrastrukturnih objektov, objektov kulturne dediščine, stanovanjskih blokov, poleg tega pa še sanacije plazov.

Ob tej opredelitvi za obnovo posameznih objektov v naslednjih letih pa pomemben element predstavlja tudi razvojna pomoč. Tako je pomembno zagotavljanje sredstev in vzpostavitev delovanja Posoškega razvojnega centra, katerega aktivno prisotnost v svetovanju in zagotavljanju programov Posočje nujno potrebuje.

RAZSEŽNOSTI POPOTRESNE OBNOVE

Ukrepi popotresne obnove, ki jih zajemata program popotresne obnove in rebalans proračuna, se nanašajo predvsem na:

- dodeljevanje sredstev državne nepovratne pomoči za obnovo v potresu poškodovanih objektov, odstranitev v potresu poškodovanih objektov in zgraditev objektov infrastrukture gospodarskih in drugih javnih služb občin Kobarid, Bovec in Tolmin;
- dodeljevanje posojil Stanovanjskega sklada Republike Slovenije;
- organizacijo nalog, ki se nanašajo na popotresno obnovo objektov;
- refundacijo stroškov zaradi začasne preselitve stanovalcev v potresu poškodovanih objektov;
- razvojno pomoč za obnovo in spodbujanje razvoja občin Bovec, Kobarid in Tolmin;
- dajanje državnih poroštev za najeta posojila za financiranje razvojnih projektov.

Koordinacijo pri pripravi tehnične dokumentacije opravlja Državna tehnična pisarna, Ministrstvo za okolje in prostor pa skrbi za posamezna usklajevanja, pripravo navodil, izhodišč in pa za potek popotresne obnove v skladu z zakonodajo in predvidenimi finančnimi okviri. Poleg tega se v obnovo v Posočju na posameznih področjih vključujejo tudi Sklad za regionalni razvoj in ohranjanje poseljenosti slovenskega podeželja, Ministrstvo za kulturo, Ministrstvo za obrambo, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvo za ekonomske odnose in razvoj, Ministrstvo za gospodarske dejavnosti, Ministrstvo za malo gospodarstvo in turizem, Ministrstvo za finance, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstvo za šolstvo in šport ter Ministrstvo za notranje zadeve. Tako pri posameznih objektih občinske infrastrukture, kot tudi pri pomoči pri investicijah v druge za občino in razvoj Posočja pomembne objekte. Temeljno pa je seveda sodelovanje z občinami, s katerimi potekajo dogovori in posamezna usklajevanja ter sodelovanje pri reševanju vsakodnevnih posameznih problemov.

V LETOŠNJEM LETU ODOBRENA PRORAČUNSKA SREDSTVA

Vlada Republike Slovenije je v okviru sredstev rezerv Republike Slovenije za proračunsko leto 2000 odobrila predvidenih 4 milijarde tolarjev, od tega 1,3 milijarde za sanacijo objektov v zasebni lasti, 400 milijonov za sanacijo objektov nizke gradnje lokalne infrastrukture in 195 milijonov tolarjev za sanacijo objektov visoke gradnje lokalne infrastrukture.

USPOSABLJANJE PROJEKTANTOV IN IZVAJALCEV POPOTRESNE OBNOVE

Na začetku popotresne obnove, junija 1998, je Državna tehnična pisarna (DTP) prikazala tehnična izhodišča, posredovala navodila in pojasnila podrobnosti več kot 70 projektantskim organizacijam ter predstavnikom več kot 100 gospodarskih družb, ki so se prijavile na razpis izvajalcev popotresne obnove. Poenotenje kriterijev pri popotresni obnovi objektov sloni na že preizkušenih metodah podobnih sanacij in strokovnem nadzoru s strani GI ZRMK.

Zaradi opazne razdrobljenosti in tudi podkritične in necelovite zasedbe strokovnjakov v obstoječih projektantskih organizacijah, je morala DTP v celoti prevzeti izdelavo elaboratov sanacije za manj poškodovane objekte, za težje rekonstrukcije in novogradnje pa izdelavo projektnih nalog. Na podlagi projektnih nalog je bila nato izdelava prepuščena zunanjim projektantom.

Projektantskim organizacijam je bilo predanih v projektiranje za skoraj 400 objektov, za katere je zaradi težjih gradbenih posegov ali sprememb namembnosti objekta zahtevano v upravnem postopku gradbeno dovoljenje. Kljub temu, da so bile pri izdelavi projektov opazne zamude predvsem pri manjših projektantskih organizacijah, je do 31. januarja 2000 DTP prejela skoraj vse projekte, ki se nanašajo na obnovo naseljenih stanovanjskih objektov. Vse projekte nato DTP podrobno revidira in za vsak objekt skupaj z upravičencem državne pomoči določi program popotresne obnove, kot ga določa zakon o popotresni obnovi v 14. členu.

Večina izvajalskih družb se je hitro odzvala na specifične zahteve popotresne obnove objektov. Poleg rednih gradbenih nadzornikov je DTP uvedla tudi dodatni nadzor zaradi kontrole delovanja nadzorne službe, ki ga izvajata dva strokovnjaka z dolgoletno prakso pri prenovah in ojačitvah starih objektov.

POTRES, USTANOVITEV IN DELOVANJE TEHNIČNE PISARNE

12. aprila 1998 je potres VII. stopnje po evropski makroseizmični lestvici povzročil poškodbe na skupno evidentiranih 4040 objektih, naknadno so bile prek individualnih pogovorov ugotovljene poškodbe še na 80 objektih. Od tega je 2000 objektov po oceni škode doseglo cenzus, ki je bil z zakonom določen in so torej objekti upravičeni do popotresne obnove v okviru državnih nepovratnih sredstev. Ob tem so bili še enkrat s strani statikov pregledani tudi vsi objekti, ki cenzusa niso dosegli. Ugotovitve, da poškodbe ne vplivajo na statično varnost objekta, so jih torej izključile iz popotresne obnove. Med 2000 objekti, ki so huje poškodovani, je bilo evidentiranih 1700 objektov, v katerih imajo ljudje stalno bivališče ali pa so bistveni za opravljanje gospodarskih dejavnosti (za preživetje ljudi) in jih je torej nujno obnoviti.

DELA, KI JIH OPRAVLJA DRŽAVNA TEHNIČNA PISARNA

Državna tehnična pisarna je bila zasnovana neposredno po aprilskem potresu kot glavna organizacijska oblika za uresničevanje državne tehnične pomoči pri odpravi posledic potresa. Z delovanjem je pričela 25. maja 1998, in sicer z izpostavam v Bovcu in Kobaridu. Pri čemer izpostava v Kobaridu poleg obnove v občini Kobarid ureja dokumentacijo tudi za objekte poškodovane v občini Tolmin, ter za posamezne poškodovane objekte občinah: Bohinj, Bled, Cerkljeva, Gorenja vas - Poljane, Idrija, Jesenice, Kranjska Gora, Logatec, Naklo, Radovljica, Škofja Loka, Železniki in Žiri.

Povprečno dela v Državni tehnični pisarni 66 ljudi, kar jo kljub začasnemu in posebnemu značaju uvršča med največje inženirske biroje v Sloveniji.

Državna tehnična pisarna opravlja naslednje naloge:

- svetuje pri odločitvah glede načina obnove in nudi strokovno pomoč v zvezi s popotresno obnovo objektov;
- pripravlja dokumentacijo osebam zasebnega prava za izdelavo vlog za pridobitev sredstev državne pomoči;
- sodeluje pri pripravi ureditvenih načrtov za urejanje prostora na območju popotresne obnove;
- nudi pomoč lastnikom in upravljalcem nepremičnin na območju popotresne obnove pri pridobivanju projektne dokumentacije, dovoljenj in drugih listin potrebnih za izvedbo gradbenih del v zvezi z odpravo posledic potresa;
- potrjuje skladnost projektne dokumentacije glede upoštevanja krajinskih značilnosti, naravne in kulturne dediščine, tipologije regionalne arhitekture ter drugih naravnih in ustvarjenih vrednot okolja, ki jih je treba upoštevati pri urbanističnem načrtovanju in projektiranju, ter s smernicami za popotresno obnovo iz poročila o škodi;
- strokovno nadzoruje dela, za katera zadošča odločba o dovolitvi priglasenih del,
- pridobiva lokacijsko dokumentacijo;
- koordinira izdelavo projektne dokumentacije za nadomestne gradnje oziroma rekonstrukcije;
- sodeluje pri nadzoru smotrne in namenske rabe sredstev državne pomoči in stanovanjskih posojil ter organizira strokovni nadzor nad gradnjo.

PRILOGA E

REDNO TEDENSKO SPOROČILO ZA MEDIJE O STATISTIKI OBNOVE

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Dunajska c. 48, 1000 Ljubljana, Slovenija
Telefon: (01) 47 87 400 • Telefaks: (01) 47 87 422

SPOROČILO ZA MEDIJE

Doslej opravljeno delo v Posočju

Tolmin, 30. julij 2001 - Državna tehnična pisarna je **do petka, 27. julija 2001**, za obnovo Posočja opravila naslednja dela:

- izdelala je 2773 elaboratov za prigrasitev del in projektnih nalog,
- pridobila je 2072 odločb za gradbeno dovoljenje in prigrasitev del,
- sklenila je 1785 tripartitnih gradbenih pogodb,
- pripravila je 2267 vlog za dodelitev sredstev državne pomoči,
- v zadnjem tednu je bilo v izvajanju 58 objektov, v pripravi na izvajanje pa 22 objektov,
- zaključena je izvedba del na 1553 stanovanjskih enotah (1204 objekti).

Služba za odnose z javnostmi, 01 4787 330

PRILOGA F

PRIMER STRUKTURIRANE KRIZNE TABELLE

TABELA KRIZNIH SITUACIJ PRI POPOTRESNI OBNOVI POSOČJA, 11. 12. 1998

Pomembni datumi: do 30. 12. 1998 - oddati poročilo o opravljenem delu

do 01. 01. 1999 - imeti načrt

do 31. 03. 1999 - izpolniti naloge Državnega zbora

DEJAVNOST	ROK ZA IZVEDBO	ODGOVORNI	OCENA (1-5) 5-največji problem	PREDLOGI	RAZNO

PRILOGA G

PRIMER PRISPEVKA O UREDITVENIH NAČRTIH (SODELOVANJE S STROKOVNO JAVNOSTJO)

Ureditveni načrt obnove za naselje Drežniške Ravne

Izdelan je Ureditveni načrt obnove za naselje Drežniške Ravne. Osnutek, ki so ga pripravili urbanisti, je javno razgrnjen v prostorih krajevne skupnosti Drežniške Ravne 4 in na sedežu občine Kobarid, na Trgu svobode 2.

Javna razgrnitev Ureditvenega načrta ob traja deset dni. V tem času si bodo ureditveni načrt podrobno ogledali tudi prebivalci Drežniških Raven in o predlagani ureditvi njihovega naselja povedali svoje mnenje. Če se s katero od zahtev, zapisanih v odloku ali narisanih na kartah, prebivalci Drežniških Raven ne strinjate, vpišite **vaše pripombe v pripravljeno knjigo pripomb**. Svoje pripombe lahko napišete tudi doma in jih pošljete na naslov **občina Kobarid, Trg svobode 2, 5222 Kobarid**. Lahko pa jih poveste tudi na sami javni razpravi ureditvenega načrta.

Javna razprava o osnutku Ureditvenega načrta obnove za naselje Drežniške Ravne bo potekal **v sredo, 18. novembra, 1998 ob 16. uri v prostorih krajevne skupnosti v Drežniških Ravnah 4**. Na javni razpravi bodo izdelovalci predstavili urbanistični dokument, nato pa boste imeli krajani

Drežniških Raven priložnost postavljati vprašanja in dajati pripombe. Urbanisti se bodo potrudili, da bodo že na sami razpravi odgovorili na čimveč zastavljenih vprašanj.

Zapisane pripombe bodo najprej pregledali urbanisti in k vsaki izmed njih pripisali svoje strokovno stališče. Pripombe in strokovna stališča bo obravnaval **izvršni svet občine** in odločil, katere pripombe naj urbanisti upoštevajo ter popravijo odlok in karte.

Na tako popravljen urbanistični dokument se bodo pridobila še soglasja organov in organizacij, ki so navedena v programu priprave ureditvenega načrta obnove. Tako pripravljen in usklajen predlog ureditvenega načrta obnove bo **25. decembra 1998** prišel pred občinski svet. Če občinski svet občine Kobarid v 15. dneh ne bo sprejel Ureditvenega načrta obnove, ga bo sprejela vlada RS z odlokom.

V Bovcu nastajajo idejne zasnove za ureditev treh območij. Drugačno podobo bo dobilo območje Ledin oz. območje med kulturnim domom, starim hotelom Golobar in stavbo Policijske postaje. Povsem novo podobo bo dobilo tudi območje Radulje, prav tako pa se pripravljata ureditvena načrta za vasi Kal Koritnica in Soča.

40 otrok na tursističnih kmetijah

Turistične kmetije iz cele Slovenije so v času jesenskih počitnic sprejele 40 otrok iz družin iz Posočja, ki jih je letošnji potres najbolj prizadel. Otroci so prve jesenske šolske počitnice uživali gostoljubje na 10 kmetijah od Gorenjske do Prekmurja. Prevoz otrok z avtobusom je organiziral celjski Rotary klub, otroci pa so dobili tudi uporabna darila podjetja Aero Celje. Posnemanja vredno gesto je pripravilo Združenje turističnih kmetij Slovenije.

Predstavniki malega gospodarstva in obrtništva za pomoč Posočju

Zbornica predstavnikov malega gospodarstva in obrtništva Slovenije je takoj po velikonočnem potresu priskočila na pomoč svojim kolegom v Posočju in za potrebe bovških obrtnikov postavila osem lesenih hišic. Pred kratkim so končali tudi akcijo zbiranja denarne pomoči, v kateri so zbrali več kot 89,4 milijonov tolarjev, ki jih bodo po besedah predsednika zgornjesoških obrtnikov Andreja Metoda pravično razdelili med nosilce razvoja v malem gospodarstvu na tem področju.

Izpeljali več akcij za Posočje

Po letošnjem potresu v Posočju so se člani Rotary kluba odločili za dve akciji. V prvi so namenili sredstva za prenovo vrtca v Bovcu. V sodelovanju z organizacijo Rdečega križa pa bodo dijakinji idrijske gimnazije, ki je doma iz Bovca, dodelili posebno štipendijo.

Denar, vino in jabolka za Posočje

V dveh lovskih družinah iz radgonske občine so se odločili pomagati prizadetim prebivalcem Posočja. Prostovoljno so zbrali 150.000 tolarjev. Zbran denar so v dogovoru z LD Soča iz Bovca podarili posoškim lovčema, ki sta utrpela škodo v potresu in ostala brez strehe nad glavo. Poleg denarja so jima namenili še 50 litrov vina in šest zabojev jabolk.

Dobrodelni koncert

Na pobudo Prosvetnega društva Mačkolje je bil 8. novembra 1998 v glavni dolinski cerkvi koncert, ki ga je breško društvo posvetilo nabirki prispevkov za oškodovance v Posočju. Zbrana sredstva bodo namenjena popotresni sanaciji hiš v Drežniških Ravnah. Glasbeni dogodek so oblikovali mešani zbor PD Mačkolje, deklška pevka skupina Valentin Vodnik, organist Iztok Cergol in mladinski pevski zbor iz Šmarj.

PRILOGA H

OBRAZLOŽITEV PRSS – SLOVENSKEGA DRUŠTVA ZA ODNOS Z JAVNOSTMI OB PODELITVI PRVE NAGRADE PRIMERU KOMUNIKACIJSKE PODPORE POPOTRESNI OBNOVI OB 10-LETNICI DRUŠTVA

www.prss-drustvo.si

Nagrada za najboljši praktični primer odnosov z javnostmi desetletja

Program komunikacijske podpore popotresni obnovi Posočja, ki sta ga pripravila Ministrstvo za okolje in prostor in Pristop družba za komunikacijski management ter donatorski program Tobačne Ljubljana. Nagradi ste prejeli Manca Šetina Miklič – Ministrstvo za okolje in prostor in Breda Papež – Tobačna Ljubljana.

Cilji projekta komunikacijske podpore popotresni obnovi Posočja so jasno definirani, vsi so usmerjeni v podporo temeljnemu namenu akcije - zagotoviti, da prizadeti v potresu ne bodo le informirani, ampak da bodo tudi občutili odzive države na najrazličnejše tegobe, ki jih je potres povzročil. Primer te kampanje dokazuje, da je mogoče ob jasno zastavljenih ciljih, minucioznem in vztrajnem delu s poudarkom na kapilarnem osebnem komuniciranju in izrabo preprostih, a učinkovitih komunikacijskih orodjih v dvoipolletnem obdobju dosegati kontinuirano rast vzajemnega razumevanja med organizacijo, državo (v tem primeru jo je zastopalo Ministrstvo za okolje in prostor) in ključno javnostjo, prizadetimi prebivalci Posočja.

Donatorski program Tobačne Ljubljana odlikuje več dimenzij. Prva zadeva idejno rešitev samo. Donatorski program, ki je posledica strogih omejitev komuniciranja, vodi komunikacijo s ključnimi javnostmi tudi s pomočjo podpore kulturi in umetnosti in prek te vzpostavlja možnost korporativnega komuniciranja. Tobačna s tem programom dokazuje, da ima tudi donacija v kulturo visok, stalen in širok komunikacijski donos. Na ta način Tobačna Ljubljana gradi sinergične učinke na vseh ravneh programa, s posebnim poudarkom na logični vztrajni gradnji temeljnih vizualnih in verbalnih sporočil, ki povezujejo identiteto posameznih ustvarjalcev ali kulturnih institucij z identiteto Tobačne Ljubljana.